INFORMACJA

o pracy Rzecznika Praw Obywatelskich

lipiec – wrzesień 2013 r.

Spis treści

Część 1 3

I. Informacje o wpływie i załatwianiu wniosków 3

II. Wystąpienia o charakterze generalnym 18

III. Kasacje oraz skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego, przystąpienia do postępowań przed sądami powszechnymi 71

IV. Pytania prawne do Sądu Najwyższego. Wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego 81

V. Skargi do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz przystąpienia do postępowań przed sądami administracyjnymi i organami administracji 86

VI. Wnioski do Trybunału Konstytucyjnego. Zgłoszenia udziału w postępowaniach w sprawie skarg konstytucyjnych 93

VII. Reakcje na wcześniejsze wystąpienia Rzecznika 99

Część 2 113

Wybór spraw indywidualnych 113

Część 1

I. Informacje o wpływie i załatwianiu wniosków

Dane informacyjno-statystyczne

za III kwartał 2013 r.

Tabela 1.Wpływ do Rzecznika Praw Obywatelskich.

	III kwartał 2012	III kwartał 2013	%	Cały okres funkcjonowania instytucji RPO (1.01.1988 – 30.09.2013)
Wpływ ogółem	14 907	15 316	+2,7	1 276 626
w tym nowe sprawy	6 386	6 671	+4,5	750 592
Odpowiedzi na wystąpienia RPO	4 231	4 651	+9,9	415 907

W III kwartale 2013 r. w Biurze RPO przyjęto 1 602 interesantów oraz przeprowadzono 10 049 rozmów telefonicznych, udzielając wyjaśnień i porad. Wysłano 23 025 pism w 17 144 prowadzonych sprawach, ponadto zarejestrowano 338 apeli, listów otwartych, protestów bez oznaczenia wnioskodawcy.

Tabela 2. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował:

	III kwartał 2013	**2013**
wystąpień problemowych	64	205
wniosków do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności przepisów z aktem wyższego rzędu	7	21

zawiadomień do Trybunału Konstytucyjnego o przystąpieniu do postępowania ze skargi konstytucyjnej	1	7
pytań prawnych do Sądu Najwyższego	1	3
kasacji	14	45
skarg kasacyjnych do Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych	4	5
skarg kasacyjnych do Sądu Najwyższego w sprawach pracy	-	1
skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (prawo pracy)	-	1
skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego	2	4
wniosków do Naczelnego Sądu Administracyjnego o wykładnię przepisów	4	8
skarg do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych	6	15
wniosków o unieważnienie orzeczenia	-	1
przystąpił do postępowania sądowego	4	8
przystąpił do postępowania administracyjnego	-	1
Razem	**107**	**325**

Tabela 3. Sprawy rozpatrzone.

	Sposób rozpatrzenia sprawy		Liczba	%
1	**2**		**3**	**4**
Podjęto do prowadzenia	1	**Razem (2+3)**	**8 892**	**60,4**
	2	podjęto do prowadzenia	2 344	15,9
	3	w ramach wystąpienia o charakterze generalnym	6 548	44,5
Udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące środki działania	4	**Razem (5)**	**4 779**	**32,5**
	5	udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące środki działania	4 779	32,5

Inne	6	**Razem (7+9)**	**1 047**	**7,1**
	7	przekazano wniosek wg. właściwości	188	1,3
	8	zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku	491	3,3
	9	nie podjęto **	368	2,5
Razem			**14 718**	**100,0**

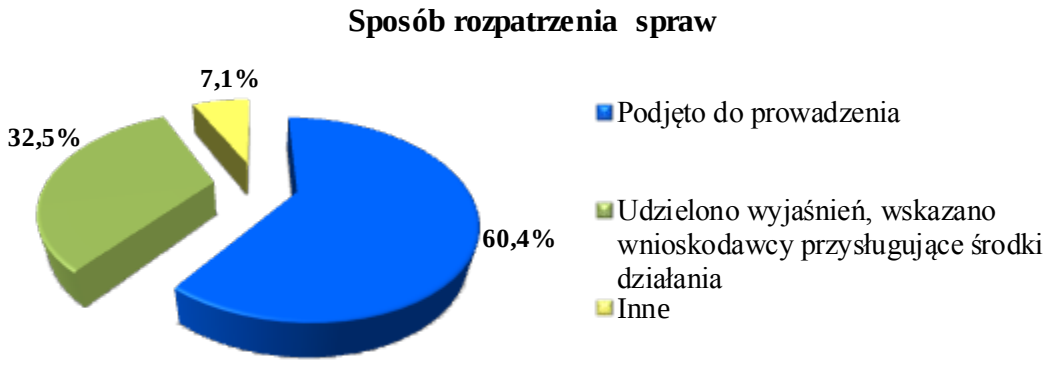

Tabela 4. Zakończenie postępowania w sprawach podjętych.

Efekty	Sposób zakończenia postępowania		Liczba	%
1	2		3	4
Uzyskano rozwiązanie oczekiwane przez wnioskodawcę	1	**Razem (2+3)**	**399**	**4,6**
	2	Zasadność zarzutów wnioskodawcy	259	3,0
	3	Uwzględnienie wystąpienia generalnego RPO	140	1,6
Odstąpiono od dalszego prowadzenia sprawy	4	**Razem (5+6)**	**175**	**2,0**
	5	Toczące się postępowanie w sprawie (niewyczerpany tryb)	77	0,9

	6	Rezygnacja RPO z dalszego prowadzenia sprawy (obiektywne przyczyny)	98	1,1
Nie uzyskano rozwiązania oczekiwanego przez wnioskodawcę	7	**Razem (8+9+10)**	**8 042**	**93,4**
	8	Niepotwierdzenie się zarzutów wnioskodawcy	1 571	18,2
	9	Nieuwzględnienie wystąpienia generalnego RPO	6 458	75,0
	10	Wyczerpanie przez RPO możliwości działania	13	0,2
Razem			**8 616**	**100,0**

Zakończenie spraw podjętych

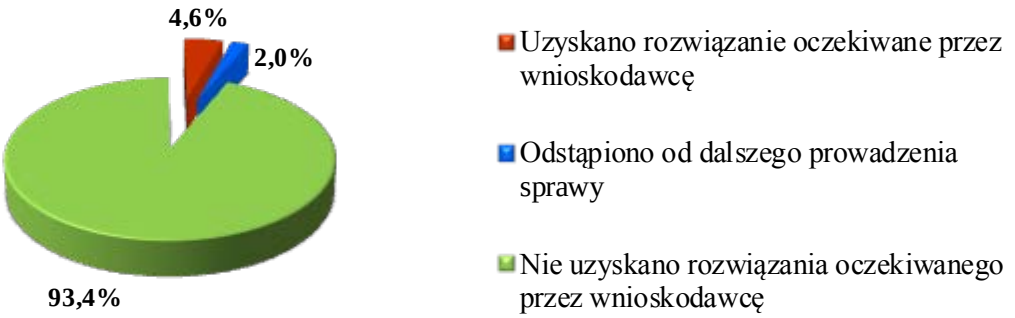

Tabela 5. Przedmiot nowych spraw (wniosków) skierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich (według właściwości zespołów merytorycznych)

		Liczba	**%**
1	prawo konstytucyjne i międzynarodowe	338	5,1
2	prawo karne	2 983	44,7
3	prawo pracy i zabezpieczenie społeczne	889	13,3
4	prawo cywilne	1 246	18,7
5	prawo administracyjne i gospodarcze	1 072	16,1

6	Krajowy Mechanizm Prewencji	90	1,3
7	inne	53	0,8
8	**Razem**	**6 671**	100,0

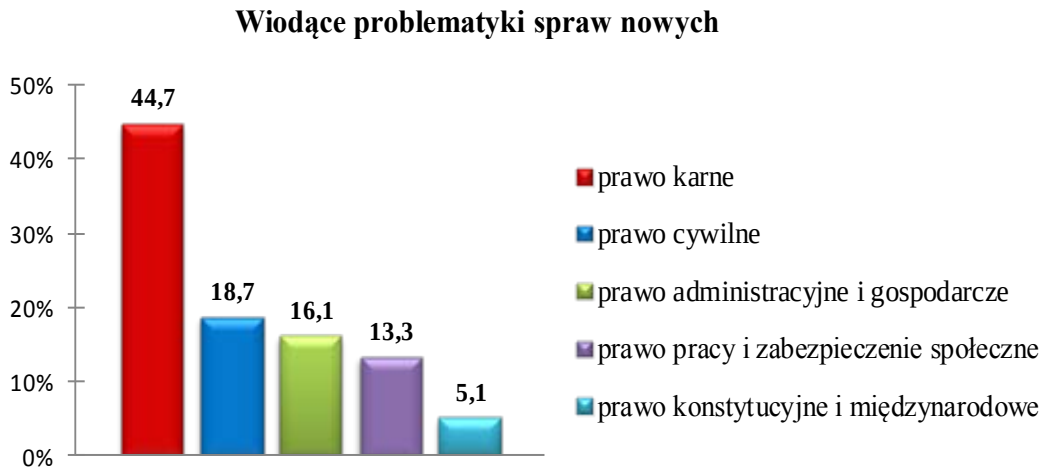

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich działają trzy Biura Pełnomocników Terenowych Rzecznika Praw Obywatelskich: we Wrocławiu (dla województw dolnośląskiego, lubuskiego i opolskiego), w Gdańsku (dla województw pomorskiego, zachodniopomorskiego i warmińsko–mazurskiego) i w Katowicach (dla województw śląskiego, małopolskiego i świętokrzyskiego), kierowane przez Pełnomocników terenowych Rzecznika Praw Obywatelskich.

W III kwartale 2013 r. do Biur Pełnomocników Terenowych wpłynęły 1 383 pisma, z czego 106 pism przekazano zgodnie z właściwością do Biura w Warszawie, a 148 pism przyjęto z Biura w Warszawie. Nowych spraw wpłynęło 686. Z ogólnej liczby 1602 interesantów w Biurach PT przyjęto 726. Przeprowadzono 1 557 rozmów telefonicznych udzielając wyjaśnień i porad. Rozpatrzono 5 404 sprawy.

Tabela 6. Sprawy rozpatrzone w Biurach Pełnomocników Terenowych RPO.

Sposób rozpatrzenia sprawy	Liczba	%
podjęto do prowadzenia *	**4 804**	**88,9**
udzielono wyjaśnień, wskazano wnioskodawcy przysługujące mu środki działania	467	8,6
przekazano wniosek wg. właściwości	16	0,3
zwrócono się do wnioskodawcy o uzupełnienie wniosku	27	0,5
nie podjęto	90	1,7
łącznie	**5 404**	100

Tabela 7. Wiodące problematyki spraw nowych w Biurach Pełnomocników Terenowych RPO.

Przedmiot sprawy	Liczba	%
prawo karne	194	28,3
prawo cywilne	191	27,8
prawo administracyjne i gospodarcze	139	20,3
prawo pracy i zabezpieczenie społeczne	116	16,9

*) Pojęcie "sprawy podjętej do prowadzenia" dotyczy spraw wskazujących na możliwe istnienie naruszenia praw obywatelskich, w sprawach tych Rzecznik prowadzi postępowanie wyjaśniające (art. 8 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich).

Tabela 8. Spotkania i wizytacje Rzecznika Praw Obywatelskich, Zastępców Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pracowników Biura RPO w III kwartale 2013 r.

1.	Zakład Karny w Nysie, Oddział Zewnętrzny Przywary (Sieraków Śląski) Zakładu Karnego Nr 1 w Strzelcach Opolskich oraz Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komendzie Powiatowej Policji w Krapkowicach – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	01-05.07.2013 r.
2.	Zakład Karny w Goleniowie – badanie stanu przestrzegania praw osadzonych niebezpiecznych.	05-07.07.2013 r.
3.	Przyjęcia interesantów w Starostwie Powiatowym w Olsztynie przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	10.07.2013 r.
4.	Przyjęcia interesantów w Urzędzie Miasta w Inowrocławiu przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	12.07.2013 r.
5.	Spotkanie w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami związków zawodowych zorganizowane z inicjatywy Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego w ramach projektu „Szkoły ombudsmanów związkowych do spraw równego traktowania". Warszawa.	12.07.2013 r.
6.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy Nr 3 w Warszawie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	18.07.2013 r.
7.	Przyjęcia interesantów w Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	19.07.2013 r.
8.	Przyjęcia interesantów w Starostwie Powiatowym w Wałbrzychu przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO we Wrocławiu.	19.07.2013 r.
9.	Zakład Karny w Iławie, Dom Pomocy Społecznej w Suszu oraz Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komisariacie Policji w Morągu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	22-26.07.2013 r.
10.	Przyjęcia interesantów w Urzędzie Miasta w Częstochowie przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Katowicach.	25.07.2013 r.

11.	Przyjęcia interesantów w Urzędzie Miasta w Lublinie przez pracowników Biura RPO w Warszawie.	25-26.07.2013 r.
12.	Izba Wytrzeźwień w Pile, Areszt Śledczy w Szamotułach, Młodzieżowy Ośrodek Adaptacji Społecznej w Szubinie oraz Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komendzie Miejskiej Policji w Wałczu – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	30.07-02.08.2013 r.
13.	Zakład Karny w Goleniowie, Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komendzie Powiatowej Policji w Gryfinie oraz Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komendzie Powiatowej Policji w Łobzie – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	05-09.08.2013 r.
14.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Ministrem Sprawiedliwości dotyczące pilnej potrzeby zorganizowania w Polsce powszechnego systemu pomocy prawnej. Warszawa.	08.08.2013 r.
15.	Przyjęcia interesantów w Starostwie Powiatowym w Wałbrzychu przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO we Wrocławiu.	09.08.2013 r.
16.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w spotkaniu Zespołu ds. Osób Głuchych. Głównym tematem spotkania były problemy związane z egzaminami na prawo jazdy, a także zakres uprawnień do prowadzenia pojazdów, jaki mogą uzyskać osoby głuche. Warszawa.	12.08.2013 r.
17.	Przyjęcia interesantów w Starostwie Powiatowym w Krakowie przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Katowicach.	12.08.2013 r.
18.	Przyjęcia interesantów w Starostwie Powiatowym w Olsztynie przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	14.08.2013 r.
19.	Przyjęcia interesantów w Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	16.08.2013 r.
20.	Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komendzie Powiatowej Policji w Lęborku, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Polanowie oraz Dom Pomocy Społecznej w Ustce - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu	19-23.08.2013 r.

	Prewencji.	
21.	Przyjęcia interesantów w Urzędzie Miasta w Częstochowie przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Katowicach.	22.08.2013 r.
22.	Zakład Karny w Jastrzębiu Zdroju oraz Szpital Psychiatryczny w Toszku - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	26-30.08.2013 r.
23.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w posiedzeniu sejmowej Podkomisji stałej do monitorowania systemu podatkowego. Warszawa.	27.08.2013 r.
24.	Przyjęcia interesantów w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie przez pracowników Biura RPO w Warszawie.	30.08.2013 r.
25.	Szpital Psychiatryczny w Międzyrzeczu i Ciborzu oraz Areszt Śledczy w Lubsku - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	02-06.09.2013 r.
26.	Przyjęcia interesantów w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie przez pracowników Biura RPO w Warszawie.	09.09.2013 r.
27.	Przyjęcia interesantów RPO w Starostwie Powiatowym w Olsztynie przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	11.09.2013 r.
28.	Dom Pomocy Społecznej Laurentius w Olsztynie oraz Areszt Śledczy w Szczytnie - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	11-13.09.2013 r.
29.	Wizyta Rzecznika Praw Obywatelskich w Środowiskowym Domu Samopomocy „Słoneczny Dom”. Warszawa.	12.09.2013 r.
30.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w posiedzeniu Kapituły Nagrody im. Sergio Vieira de Mello zorganizowanym przez Stowarzyszenie Willa Decjus. Kraków.	12.09.2013 r.
31.	Zakład Karny w Kłodzku, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Nysie oraz Pomieszczenia dla Osób zatrzymanych przy Komisariacie Policji w Polanicy-Zdroju - badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	16-20.09.2013 r.

32.	Przyjęcia interesantów w Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Gdańsku.	20.09.2013 r.
33.	Przyjęcia interesantów w Starostwie Powiatowym w Wałbrzychu przez pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego RPO we Wrocławiu.	20.09.2013 r.
34.	Udział pracowników Biura RPO w posiedzeniu Komisji Ekspertów ds. Migrantów oraz spotkanie z przedstawicielami Urzędu Miasta we Wrocławiu. Wizytacja koczowiska rumuńskich Romów.	23-24.09.2013 r.
35.	Zakład Karny w Krzywańcu, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Babimoście oraz Pomieszczenia dla Osób Zatrzymanych przy Komendzie Powiatowej Policji w Nowej Soli – badanie w ramach Krajowego Mechanizmu Prewencji.	23-27.09.2013 r.
36.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w spotkaniu z prof. Andrzejem Zollem i Krzysztofem Sobczakiem autorami książki „Państwo prawa jeszcze w budowie”. Warszawa.	24.09.2013 r.
37.	Areszt Śledczy oraz Centralny Punkt Wymiany Osób Konwojowanych w Komendzie Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim - badanie stanu przestrzegania praw osadzonych.	25-27.09.2013 r.
38.	Przyjęcia interesantów Urzędzie Miasta w Częstochowie przez pracownika Biura Pełnomocnika Terenowego RPO w Katowicach.	26.09.2013 r.
39.	Przyjęcia interesantów w Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie przez pracowników Biura RPO w Warszawie.	26-27.09.2013 r.
40.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w spotkaniu kadry kierowniczej policji. Szczytno.	30.09.2013 r.
41.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Jerzym Owsiakiem. Przedmiotem rozmów była współpraca przed zbliżającym się 22. finałem Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, zwłaszcza w organizacji wsparcia dla osób starszych. Warszawa.	30.09.2013 r.

Tabela 9. Sympozja, seminaria i konferencje, w których uczestniczyli w III kwartale 2013 r. Rzecznik Praw Obywatelskich, Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich oraz pracownicy Biura RPO.

1.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w uroczystości wręczenia, nadanego pośmiertnie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego, Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski prof. Teresie Marii Górzyńskiej. Warszawa.	01.07.2013 r.
2.	Seminarium zorganizowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji państwowych na temat zasad legalnego zatrudniania cudzoziemców oraz wykonywania przez nich pracy na terytorium RP. Warszawa.	09.07.2013 r.
3.	Konsultacje w sprawie wdrażania Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych w działaniach władz Łodzi wobec osób z niepełnosprawnościami. Łódź.	10.07.2013 r.
4.	Konferencja zorganizowana przez Rzecznika Praw Obywatelskich poświęcona omówieniu rocznego Raportu z działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji.	29.07.2013 r.
5.	Forum III Wieku oraz Forum Ekonomiczne zorganizowane przez Stowarzyszenie Sądeckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Ogólnopolską Federację Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz Fundację Europejskiego Instytutu Rozwoju Obywatelskiego w Nowym Sączu i Krynicy Górskiej.	04-07.09.2013 r.
6.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w posiedzeniu Kapituły Nagrody im. Sergio Vieira de Mello. Kraków.	12.09.2013 r.
7.	Konferencja zorganizowana przez Rzecznika Praw Obywatelskich we współpracy z Fundacją Pomocy Matematykom i Informatykom Niesprawnym Ruchowo „Różni ale równi – indywidualna droga do zatrudnienia osób z niepełnosprawnością”. Bydgoszcz.	12.09.2013 r.
8.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w inauguracji 4. Sympozjum „Prawa człowieka i nauka”, zorganizowanego przez Polską Akademię Nauk i Narodową Akademię Nauk RFN. Warszawa.	12.09.2013 r.

9.	XIII Międzynarodowa Konferencja z cyklu Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji Europejskie pt. ,,Rodzina we współczesnej Europie". Kraków.	13-14.09.2013 r.
10.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w II Kongresie ,,Obywatel Senior" pod honorowym patronatem RPO. Chorzów.	16-17.09.2013 r.
11.	Konferencja pt. ,,Ratyfikacja Konwencji Praw Osób Niepełnosprawnych – Oczekiwanie i Nadzieje" zorganizowana przez PSOUU Koło w Tczewie.	18.09.2013 r.
12.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w obradach kolokwium polsko-niemieckiego, które odbyło się na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Tematem spotkania były m.in. problemy realizacji zadań publicznych przez sektor prywatny oraz znaczenie prawa publicznego w orzecznictwie sądów cywilnych. Toruń.	19.09.2013 r.
13.	Udział pracowników Biura Pełnomocnika Terenowego w Katowicach w Konferencji pt. ,,Niezdolność do pracy jako ryzyko w społecznym ubezpieczeniu rentowym", zorganizowanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Polskie Stowarzyszenie Ubezpieczenia Społecznego. Chorzów.	19-20.09.2013 r.
14.	Debata Jana Nowaka-Jeziorańskiego nt. ,,O Solidarności", zorganizowana w Biurze RPO. Warszawa.	25.09.2013 r.
15.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w Gali Finałowej VIII edycji konkursu "Lodołamacze". Podczas uroczystości Rzecznik wręczyła nagrodę Książnicy Beskidzkiej z Bielska-Białej za zajęcie II miejsca i srebrny medal w kategorii „Lodołamacz – Instytucja" za szczególną wrażliwość społeczną i promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia. Warszawa.	26.09.2013 r.
16.	Konferencja zorganizowana przez Naczelną Radę Adwokacką pt. ,,(Nie?) wykonywanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka". Toruń.	28.09.2013 r.

Tabela 10. Współpraca międzynarodowa Rzecznika Praw Obywatelskich w III kwartale 2013 r.

1.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z delegacją parlamentu z Mjanma przebywającą w Polsce w ramach podróży studyjnej organizowanej przez Senat RP. Tematem spotkania była m.in. geneza i wpływ RPO na transformację ustrojową, uprawnienia Rzecznika na tle innych ombudsmanów europejskich i szczegółowe kompetencje w zakresie ochrony praw więźniów. Warszawa.	01.07.2013 r.
2.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w konferencji nt. standardów państwa prawa w krajach członkowskich Rady Europy zorganizowanej przez Ombudsmana i Sąd Konstytucyjny Armenii z racji przewodnictwa Republiki Armenii w Komitecie Ministrów Rady Europy. Erywań (Armenia)	01-08.07.2013 r.
3.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielami środowiska akademickiego z Chin w ramach projektu brytyjskiej organizacji "The Great Britain – China Centre. Delegacja spotkała się z Dyrektorem Krajowego Mechanizmu Prewencji oraz uczestniczyła w wizycie w Areszcie Śledczym. Warszawa.	29.08.2013 r.
4.	17. Międzynarodowy Kongres organizacji „Renovabis". Freising k. Monachium (Niemcy).	29-30.08.2013 r.
5.	Udział Rzecznika Praw Obywatelskich w sympozjum międzynarodowym pt. „Rola instytucji ombudsmańskich w kontekście praw człowieka, demokracji i rządów prawa". Ankara, Stambuł (Turcja).	02-04.09.2013 r.
6.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w seminarium Partnerstwa Wschodniego Ombudsmanów. Tegoroczne seminarium poświęcone było m.in. podstawowym prawom politycznym, uprawnieniom służb specjalnych w kontekście praw obywatelskich gwarantowanych w konstytucji i aktach prawa międzynarodowego i prawom osób z niepełnosprawnościami. Ukraina.	02-06.09.2013 r.
7.	Forum Dialogu nt. dyskryminacji. Nevsehir (Turcja).	09-12.09.2013 r.

8.	Seminarium Europejskiej Akademii Prawa (ERA) nt. prawa antydyskryminacyjnego: ,,EU Gender Equality Law". Trier (Niemcy)	15-17.09.2013 r.
9.	9. Seminarium Europejskiej Sieci Ombudsmanów zorganizowane przez Ombudsmana Unii Europejskiej oraz Ombudsmana Irlandii. Dublin (Irlandia).	15-18.09.2013 r.
10.	Konferencja nt. zmniejszania wtórnej wiktymizacji organizowanej przez Państwową Policję Łotwy. Ryga (Łotwa)	18-20.09.2013 r.
11.	Udział Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich w Zgromadzeniu Generalnym Europejskiego Instytutu Ombudsmana oraz obchodach jubileuszu 25-lecia tego stowarzyszenia. Tematem spotkania w Innsbrucku była zasada niezależności instytucji Ombudsmana. Innsbruck (Austria).	19-22.09.2013 r.
12.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z Janem Jařabem z Biura Wysokiego Komisarza ONZ ds. Praw Człowieka oraz Johnem Halloranem z Europejskiej Sieci Społecznej (ESN). Tematem spotkania była deinstytucjonalizacja, czyli proces przechodzenia od opieki instytucjonalnej do alternatywnych rozwiązań rodzinnych oraz opieki świadczonej na szczeblu lokalnym. Warszawa.	25.09.2013 r.
13.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich ze specjalnym wysłannikiem ds. monitorowania i zwalczania antysemityzmu Irą N. Formanem. W spotkaniu uczestniczyła również jego doradczyni Stacy Bernard Davis oraz Daniel E. Hall z ambasady Stanów Zjednoczonych Ameryki w Warszawie. Rozmowy dotyczyłym.in. współpracy w zakresie kształtowania tolerancyjnych postaw młodzieży. Warszawa.	25.09.2013 r.
14.	Spotkanie grupy roboczej ds. projektu ,,Clarity" Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA). Wiedeń (Austria)	25-26.09.2013 r.
15.	Warsztaty dla ekspertów i przedstawicieli organów ds. równego traktowania oraz mniejszości romskiej zorganizowane przez Europejskie Biuro Informacji Romów (ERIO). Bruksela (Belgia).	26-27.09.2013 r.

16.	Wizyta w Biurze RPO Ombudsmana Szwecji Lilian Wiklund. W spotkaniu uczestniczyła Rzecznik Praw Obywatelskich oraz przedstawiciele Rady Społecznej i Komisji Ekspertów działających przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. Rozmowy dotyczyły m.in. ochrony praw osób starszych oraz praw socjalnych obywateli. Warszawa	27.09.2013 r.
17.	Spotkanie Rzecznika Praw Obywatelskich z przedstawicielkami organizacji pozarządowych z Albanii: Centrum Praw Człowieka, Komitetu Helsińskiego i Grupy Praw Człowieka. Rozmowa dotyczyła współpracy polskiego Rzecznika z organizacjami społecznymi oraz najważniejszych zadań w dziedzinie ochrony praw obywatelskich w Polsce i Albanii. Warszawa	29.09-03.10.2013 r.
18.	Spotkanie Grupy Roboczej Stowarzyszenia EQUINET: „Equality Law in Practice”. Bruksela (Belgia).	30.09-01.10.2013 r.

II. Wystąpienia o charakterze generalnym

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierowała wystąpienia o charakterze generalnym do:

1. **Ministra Sportu i Turystyki (RPO-733564-I/13) z dnia 1 lipca 2013 r.** – w sprawie umożliwienia osobom niepełnosprawnym uczestnictwa, na równych zasadach z innymi obywatelami, w zajęciach sportowych.

Rzecznik sygnalizuje w wystąpieniu problem braku odpowiedniej opieki medycznej dla zawodników powyżej 23. roku życia, zakwalifikowanych do reprezentowania Polski na olimpiadach specjalnych. Zgodnie z postanowieniami ustawy o sporcie, z budżetu państwa - z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia - finansowane są koszty opieki medycznej nad zawodnikami zakwalifikowanymi do kadry narodowej w sportach olimpijskich i paraolimpijskich. Obowiązująca regulacja pomija w omawianym zakresie zawodników reprezentujących Polskę na olimpiadach specjalnych. W przygotowaniach do letnich i zimowych olimpiad specjalnych uczestniczy blisko 300 zawodników. Niewątpliwie jednym z elementów koniecznych do stworzenia tym sportowcom odpowiednich warunków do reprezentowania Polski jest zapewnienie im opieki medycznej. W celu wdrożenia postanowień Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych konieczna jest nowelizacja ustawy o sporcie i rozszerzenie przyznanych ustawą uprawnień o tę grupę zawodników. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Sportu i Turystyki (13.08.2013 r.) wyjaśniła, że obowiązujące przepisy nie dyskryminują zawodników olimpiad specjalnych. Preferencje w zakresie finansowania kosztów opieki medycznej z budżetu państwa - z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zdrowia - ustawodawca przyznał wyłącznie zawodnikom zakwalifikowanym do kadry narodowej w sportach olimpijskich i paraolimpijskich. Oprócz zawodników reprezentujących Olimpiady Specjalne Polska, przepisy ustawy o sporcie nie uwzględniają również finansowania kosztów opieki medycznej dla członków kadr narodowych w sportach nieolimpijskich (kilkadziesiąt polskich związków sportowych), ani dla zawodników niepełnosprawnych będących członkami kadr narodowych w sportach rozgrywanych na Igrzyskach Głuchych oraz w sportach nieobjętych programem igrzysk paraolimpijskich i igrzysk głuchych (łącznie kilka tysięcy osób).

Zarówno uprawianie sportu, jak i udział w imprezach światowego formatu zawodników realizujących w Polsce i w innych krajach programy olimpiad specjalnych, znacznie różni się od uprawiania sportu w wymiarze olimpijskim czy paraolimpijskim. Sport traktowany jest jako forma psychofizycznej rehabilitacji oraz poprawiania sprawności niezbędnej do samodzielnego wykonywania podstawowych czynności życiowych. Obecnie w Ministerstwie Sportu i Turystyki trwają prace nad

zmianą przepisów ustawy o sporcie, w trakcie których brane są pod uwagę opinie różnych środowisk sportowych, a także postanowienia Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

2. Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (RPO-735861-I/13) z dnia 1 lipca 2013 r. - w sprawie systemu dofinansowania szkoleń polskiego języka migowego.

Osoby doświadczające trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu się, a także członkowie ich rodzin oraz osoby mające stały kontakt z osobami uprawnionymi, mogą korzystać z wybranej przez siebie formy szkolenia polskiego języka migowego, systemu językowo-migowego lub sposobów komunikowania się osób głuchoniewidomych. Koszt szkolenia może zostać dofinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ponad 70% wniosków dotyczy nauki systemu językowo-migowego, mimo że większość osób niesłyszących posługuje się polskim językiem migowym. Dużym problemem w Polsce jest częstsza znajomość systemu językowo-migowego niż polskiego języka migowego wśród nauczycieli niesłyszących dzieci, co stanowi barierę w osiągnięciu przez uczniów najwyższego możliwego poziomu wykształcenia. Polski język migowy jest naturalnym językiem osób głuchych. Rzecznik od dawna postuluje wprowadzenie do podstawy programowej polskiego języka migowego oraz dwujęzycznej edukacji dzieci niesłyszących, gdzie pierwszym językiem byłby polski język migowy. Rzecznik nie neguje potrzeby finansowania kursów systemu językowo-migowego, jednak środki PFRON powinny być przeznaczane w większej części na szkolenia polskiego języka migowego. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o wprowadzenie zmian w systemie dofinansowania szkoleń polskiego języka migowego tak, aby służył promowaniu znajomości polskiego języka migowego, a także zmian, które doprowadzą do organizacji większej ilości kursów polskiego języka migowego na poziomie, który po ukończeniu kursu pozwala na podjęcie się wykonywania zadań związanych z profesjonalnym tłumaczeniem.

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (31.07.2013 r.) wyjaśnił, że zgodnie z ustawą o języku migowym i innych środkach komunikowania się określone osoby mogą skorzystać z wybranej przez siebie formy szkolenia PJM, SJM, SKOGN lub tłumacza przewodnika. Koszt tego szkolenia może być dofinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z art. 32 Konstytucji RP wszyscy są wobec prawa równi, wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Zgodnie z postanowieniami ustawy o języku migowym osoba uprawniona ma prawo do swobodnego korzystania z wybranej przez siebie formy komunikowania się. Osoby te mogą korzystać z wybranej przez siebie formy szkolenia PJM, SJM, SKOGN lub tłumacza przewodnika. Konsekwencją tego rozwiązania jest umożliwienie wyboru konkretnego szkolenia przez osoby zainteresowane. Żadna instytucja publiczna nie może wpływać na ten wybór, jak również nie może ograniczać dostępu do nauki

któregokolwiek ze sposobów komunikowania się. Środki PFRON przeznaczone na realizację omawianego zadania dotyczą wszystkich czterech rodzajów szkoleń, zaś wypłacane są na wniosek danej osoby, niezależnie od tego, jakiego sposobu komunikowania się dotyczy.

3. Prezesa Rady Ministrów (RPO-601727-I/08) z dnia 3 lipca 2013 r. – w sprawie wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

W dniu 15 czerwca 2010 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie skargi Grzelak przeciwko Polsce. Sprawa dotyczyła realizacji polskich przepisów regulujących organizowanie w szkołach lekcji religii oraz etyki. Niestety, w opinii Rzecznika, mimo upływu trzech lat od wydania tego wyroku systemowe problemy związane z nauczaniem etyki w polskich szkołach, wskazane przez strasburski Trybunał, nadal nie zostały rozwiązane. Brak zauważalnego postępu w nieuchronny sposób powoduje, że standardy Rady Europy w tym obszarze nie są w polskim państwie respektowane. Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nadal nie jest wykonany przez państwo polskie w sposób zadowalający. Nie rozwiązano przede wszystkim problemów związanych z organizacją nauczania etyki w szkołach publicznych. Lekcje etyki dla uczniów nieuczęszczających na religię - szczególnie w sytuacji, gdy stopień z przedmiotu religia/etyka uwzględniany jest przy obliczaniu średniej wyników w nauce - stanowią istotne uzupełnienie przedstawianej oferty edukacyjnej. W sprawie nauczania w szkołach etyki Rzecznik wielokrotnie występował do Ministra Edukacji Narodowej. Sygnały napływające do Rzecznika, a także dane przedstawiane przez MEN wskazują, iż faktyczna dostępność do nauki etyki w polskich szkołach pozostawia wiele do życzenia. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o wyjaśnienie przyczyn niepodjęcia konkretnych działań na rzecz systemowego wykonania wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Grzelak przeciwko Polsce, przedstawienie stanowiska dotyczącego zmiany rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, a także przedstawienie planu działań mających na celu realizację przedmiotowego wyroku wraz z harmonogramem.

Minister Edukacji Narodowej (12.08.2013 r.) poinformowała, że w przyjętym w trybie roboczym w kwietniu 2011 r. planie działań rządu dotyczących realizacji wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w sprawie Grzelak przeciwko Polsce uznano, że powinny zostać podjęte działania informacyjne o charakterze zapobiegawczym, w szczególności przetłumaczenie i rozpowszechnienie wyroku oraz przekazanie kuratorom oświaty i dyrektorom szkół informacji o zasadach organizowania zajęć z etyki. W czerwcu 2012 r. omawiany wyrok, przetłumaczony na język polski, został zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz na stronach internetowych kuratoriów oświaty we wszystkich województwach. W ten sam sposób została przekazana informacja dotycząca warunków i sposobu organizowania nauki etyki w szkołach publicznych, którą

dodatkowo przekazano w formie listów do dyrektorów szkół, a kuratorom oświaty zalecono wykorzystanie zawartych w niej wytycznych podczas konferencji szkoleniowych dla dyrektorów szkół i nauczycieli przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego. Ponadto Ministerstwo Edukacji Narodowej rozesłało do kuratorów oświaty ankietę monitorującą prawidłowość działań dotyczących zapewnienia wszystkim zainteresowanym udziału w zajęciach z etyki w roku szkolnym 2010/2011 i 2011/2012. Ankieta miała na celu rozpoznanie ewentualnych nieprawidłowości oraz sposobu ich usuwania w trybie sprawowanego nadzoru pedagogicznego. W wyniku sugestii przedstawicieli Sekcji Wykonywania Wyroków Sekretariatu Rady Europy, Ministerstwo Edukacji Narodowej przyjęło harmonogram działań dotyczący wprowadzenia możliwości nauczania etyki metodą e-learningu w szkołach publicznych, w przypadku, gdy nie jest możliwe zorganizowanie zajęć z etyki w oparciu o dotychczasowe przepisy ze względu na zbyt małą liczbę chętnych. Harmonogram został przesłany do Ministerstwa Spraw Zagranicznych w celu dalszych konsultacji z Sekcją Wykonywania Wyroków Sekretariatu Rady Europy.

4. Ministra Sprawiedliwości (RPO-696493-II/12) z dnia 3 lipca 2013 r. – w sprawie monitoringu zachowania osób pozbawionych wolności.

Osoby pozbawione wolności podnoszą we wnioskach kierowanych do Rzecznika zarzut umieszczania ich w celach mieszkalnych wyposażonych w monitoring wizyjny. Zasadniczym problemem jest umieszczanie osób pozbawionych wolności w celach monitorowanych bez podstawy prawnej. W celach, w których kamery rejestrują obraz i dźwięk, umieszcza się osadzonych z uwagi na brak wolnych miejsc w innych pomieszczeniach mieszkalnych lub ze względu na konieczność zapewnienia właściwych warunków odbywania kary osadzonym o różnych grupach i podgrupach klasyfikacyjnych. Umieszczanie osadzonych w celi objętej monitoringiem, mimo braku kodeksowych przesłanek monitorowania ich zachowania, jest naruszeniem obowiązujących przepisów. Kolejny problem dotyczy niewydawania przez dyrektora jednostki penitencjarnej pisemnej decyzji o monitorowaniu zachowania osadzonego, w przypadku, gdy istnieją przesłanki do umieszczenia go w celi wyposażonej w kamery. Decyzja taka podlega kontroli sądowej, a także kontroli sędziego penitencjarnego oraz kontroli Dyrektora Generalnego i dyrektora okręgowego Służby Więziennej. Z powyższą kwestią wiąże się problem braku jawności monitoringu zachowania osób pozbawionych wolności. Niejednokrotnie wnioskodawcy nie są informowani o decyzji dyrektora w przedmiocie poddania monitorowaniu ich zachowania oraz o jej przesłankach. Osadzeni nie zawsze mają też świadomość, że przebywają w niemonitorowanym obszarze, bowiem zamontowane w celi kamery sugerują, że ich zachowanie jest stale kontrolowane. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie wskazanych nieprawidłowości oraz zapewnienie ochrony praw osób pozbawionych wolności.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (26.07.2013 r.) poinformował, iż w związku z sygnalizacją Rzecznika Praw Obywatelskich o możliwości pojawienia się w niektórych jednostkach penitencjarnych pewnych

nieprawidłowości przy stosowaniu monitoringu, zwrócono się do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej o ich wyjaśnienie i podjęcie stosownych działań w tym zakresie. Jak wynika jednak z informacji nadesłanych przez Centralny Zarząd Służby Więziennej, w przypadku, gdy istnieje konieczność umieszczenia osadzonego w celi monitorowanej, jest on o tym informowany. Natomiast w przypadku umieszczenia w takiej celi osadzonego, wobec którego nie podjęto decyzji o monitorowaniu, obraz i dźwięk są wyłączane.

5. Ministra Administracji i Cyfryzacji (RPO-738662-I/13) z dnia 3 lipca 2013 r. - w sprawie zapewnienia obywatelom polskim właściwego stopnia ochrony prywatności w Internecie.

Rzecznik Praw Obywatelskich z zaniepokojeniem przyjęła informacje o istnieniu w USA programu PRISM, w ramach którego amerykańska Narodowa Agencja Bezpieczeństwa i Federalne Biuro Śledcze posiadają możliwość inwigilacji danych internautów w postaci plików audio i wideo, e-maili czy przesyłanych fotografii i dokumentów, znajdujących się na serwerach czołowych firm internetowych. Z uwagi na fakt, iż w wirtualnej przestrzeni znikają granice państwowe, opisane działania polegające na nieuregulowanym przepisami prawa gromadzeniu danych teleinformatycznych mogą stanowić również zagrożenie dla prywatności polskich internautów. Odzwierciedleniem powyższych obaw są wnioski obywateli w tej materii wpływające do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska w tej sprawie, a także o udzielenie informacji dotyczących planowanych działań Rządu, mających na celu zapewnienie polskim obywatelom właściwego stopnia ochrony prywatności w Internecie.

Minister Administracji i Cyfryzacji (31.07.2013 r.) z zaniepokojeniem przyjął informacje o istnieniu programu PRISM umożliwiającego amerykańskim służbom specjalnym dostęp do danych zgromadzonych na serwerach czołowych amerykańskich firm internetowych. Wydaje się, że w tym wypadku masowe zbieranie danych dotyczących obywateli obcych państw, przy braku podstaw w postaci podejrzeń konkretnych osób o działalność zagrażającą bezpieczeństwu USA, nie znajduje uzasadnienia. Minister zapewnił, że będzie poruszać tę kwestię podczas spotkań bilateralnych z przedstawicielami rządu USA. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji nie ma wiedzy o działaniach polskich służb w zakresie gromadzenia i przetwarzania danych osobowych. Właściwszymi instytucjami do udzielenia informacji w sprawie ochrony polskich obywateli przed inwigilacją ze strony zagranicznych czy też krajowych programów wywiadowczych mogą być Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Zapewnienie polskim obywatelom wysokiego poziomu ochrony prywatności w Internecie jest priorytetem Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji. Wyrazem tego jest aktywny udział Ministerstwa w trwających obecnie pracach nad reformą przepisów o ochronie danych osobowych w Unii Europejskiej. Pojawienie się doniesień nt. programu PRISM wzbudziło również zaniepokojenie innych państw UE

oraz Komisji Europejskiej. Aby zapewnić bezpieczeństwo i efektywną ochronę danych osobowych, wspólnie z partnerami amerykańskimi powołano grupę ekspercką UE – USA, która ma zbadać wpływ amerykańskich programów masowego zbierania danych na prawa i wolności obywateli UE. W pracach grupy uczestniczy przedstawiciel Polski, niebędący przedstawicielem Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

6. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-717886-III/12) z dnia 8 lipca 2013 r. - w sprawie braku uprawnień żołnierzy do zabezpieczenia społecznego w razie choroby powodującej niezdolność do pracy w okresie po wygaśnięciu kontraktu.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga byłego żołnierza, który w wyniku wygaśnięcia kontraktu został zwolniony z zawodowej służby wojskowej. W czasie trwania służby korzystał ze zwolnienia lekarskiego obejmującego zarówno okres pełnienia służby wojskowej, jak i po jego zwolnieniu. Zainteresowany wystąpił do ZUS z wnioskiem o przyznanie zasiłku chorobowego za okres po zwolnieniu ze służby wojskowej. Otrzymał jednak decyzję odmowną uzasadnioną brakiem prawa do tego zasiłku z uwagi na nieodprowadzanie do ZUS, dla tej grupy żołnierzy, składek na ubezpieczenie chorobowe. Zgodnie z ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, jeżeli żołnierz zwolniony z czynnej służby nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, od uposażenia wypłaconego żołnierzowi po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, właściwy organ przekazuje do ZUS składki za ten okres, przewidziane w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Wydane na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie przekazywania do ZUS składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe od uposażeń żołnierzy zwolnionych z czynnej służby wojskowej ustalając tryb, terminy oraz jednostki właściwe do przekazywania do tego organu zwaloryzowanych składek, reguluje jedynie zakres ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. Nie uwzględnia ustalonego w ustawie ubezpieczenia chorobowego. Wydaje się, że w świetle omawianej sprawy można mówić o luce prawnej. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (26.07.2013 r.) nie zgodził się ze stanowiskiem przedstawionym w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich i poinformował, że przepis art. 6a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin stanowi, że jeżeli żołnierz zwolniony z czynnej służby nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, od uposażenia wypłaconego żołnierzowi po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przekazuje się do ZUS składki za ten okres przewidziane w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Składki przekazuje się także wtedy, gdy żołnierz spełnia jedynie warunki do nabycia prawa do wojskowej renty inwalidzkiej, z tym że wówczas przekazanie składek następuje na jego wniosek.

Minister nie podzielił opinii, że regulacje obowiązujące w omawianym zakresie są niewystarczające, ponieważ za osoby zwolnione z zawodowej służby powinna być opłacana także składka na ubezpieczenie chorobowe w celu zapewnienia prawa do zasiłku chorobowego za okres po zwolnieniu ze służby. Z ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych wynika, że w okresie zwolnienia od zajęć służbowych z powodu choroby żołnierz zawodowy otrzymuje uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Żołnierzowi zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej przysługuje odprawa, mogąca wynosić nawet do 600% uposażenia należnego w ostatnim dniu służby. Ponadto zwolnionemu żołnierzowi przysługują należności wymienione w art. 95 ww. ustawy, w tym dodatkowe uposażenie roczne za rok, w którym nastąpiło zwolnienie ze służby.

7. Ministra Sprawiedliwości (RPO-726626-III/13) z dnia 10 lipca 2013 r. – w sprawie braku przepisów określających zasady ustalania stopnia uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Na tle rozpatrywanej sprawy indywidualnej Rzecznik Praw Obywatelskich zauważa w wystąpieniu, że ustawa o Służbie Więziennej nie zawiera przepisów, które określałyby sposób lub zasady ustalania stopnia uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy Służby Więziennej, czy też zawierałyby ustawowe upoważnienie do wydania rozporządzenia regulującego tę tematykę. Oznacza to, że ustawa o Służbie Więziennej nie określa trybu wydawania przez komisje lekarskie, podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, orzeczeń ustalających stopień uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy Służby Więziennej. Istniejąca luka prawna negatywnie wpływa na prawa i wolności obywatelskie funkcjonariuszy Służby Więziennej, którzy wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby, wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby doznali uszczerbku na zdrowiu lub ponieśli szkodę w mieniu. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia regulacji prawnej umożliwiającej wypłatę funkcjonariuszom Służby Więziennej jednorazowych odszkodowań za wypadki powstałe w związku z pełnieniem służby albo wskutek chorób powstałych w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby.

Minister Sprawiedliwości (22.07.2013 r.) poinformował, że kwestie dotyczące trybu wydawania przez komisje lekarskie orzeczeń o uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy Służby Więziennej wskutek wypadku lub choroby są uregulowane w obowiązujących przepisach. Natomiast opisany w wystąpieniu problem dotyczy braku przepisów ułatwiających orzekanie o stopniu uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza Służby Więziennej przez komisje lekarskie podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych (brak szczegółowego wykazu określającego procentowe normy uszczerbku na zdrowiu). Rozwiązaniu tego problemu miało służyć zawarte w dniu 22 lutego 2012 r. porozumienie między Ministrem Sprawiedliwości a Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie orzekania o stanie zdrowia funkcjonariuszy Służby

Więziennej przez komisje lekarskie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Służba Więzienna nie monitoruje realizacji przez komisje lekarskie tego porozumienia. Znane są jednak sytuacje, gdy niektóre komisje lekarskie podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych zaczęły odmawiać orzekania w zakresie określania wysokości uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy Służby Więziennej. Ostateczne uregulowanie przedmiotowej kwestii wymaga zmiany ustawy o Służbie Więziennej. Propozycja stosownej nowelizacji ustawy o Służbie Więziennej została zgłoszona przez Ministra Sprawiedliwości i znalazła się w projekcie ustawy o świadczeniu odszkodowawczym przysługującym w razie wypadków czy choroby pozostających w związku ze służbą. W projekcie tym przewiduje się nowelizację art. 118 ustawy o Służbie Więziennej przez dodanie przepisu stanowiącego podstawę do wydania przez Ministra Sprawiedliwości rozporządzenia w sprawie wykazu norm oceny procentowej uszczerbku na zdrowiu funkcjonariuszy, mając na względzie aktualny stan wiedzy medycznej. Powyższy projekt ustawy został skierowany do Sejmu RP (druk nr 1499).

8. Ministra Sprawiedliwości (RPO-736362-II/13) z dnia 11 lipca 2013 r. – w sprawie podmiotów uprawnionych do zmiany harmonogramu wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego.

W wystąpieniu Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia problem rozbieżnej interpretacji przepisów ustawy o systemie dozoru elektronicznego, w kontekście podmiotów uprawnionych do dokonywania zmian harmonogramu wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego. Rzecznik zwraca uwagę na przepisy ustawy mówiące, że to sąd wydaje postanowienie o wykonywaniu kary w systemie dozoru elektronicznego oraz określa pierwszy harmonogram wykonywania tej kary, przy czym przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których skazany ma prawo oddalić się z miejsca stałego pobytu lub innego wskazanego miejsca, na okres nieprzekraczający 12 godzin dziennie, mogą zostać zmienione również przez sądowego kuratora zawodowego, jeśli przemawiają za tym szczególne okoliczności. Ponadto zabezpieczenia wprowadzone w Centrali Monitorowania w Biurze Dozoru Elektronicznego Centralnego Zarządu Służby Więziennej nie pozwalają pracownikowi Centrali na dokonanie zmiany harmonogramu. Tymczasem w opisanej w wystąpieniu sprawie sąd wymierzył karę porządkową pracownikowi Centrali Monitorowania za niewykonanie polecenia sędziego, które dotyczyło zmiany harmonogramu. W ocenie Rzecznika należałoby sprecyzować zasady postępowania w przypadku określania harmonogramu wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego oraz zmiany tego harmonogramu, ze wskazaniem podmiotów uprawnionych do dokonywania odpowiednich wpisów. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Sprawiedliwości (16.09.2013 r.) wyjaśnił, że sytuacja opisana w wystąpieniu miała charakter jednostkowy. W przedmiotowej sprawie doszło do wprowadzenia błędnej informacji do harmonogramu wykonywania kary, a następnie do sporu, kto ma wprowadzić do systemu sprostowanie błędu. Nie ulega wątpliwości, że pracownik centrali monitorowania miał obowiązek wykonać polecenie sądu.

Polecenie to było bowiem dla niego wiążące zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości wynika, że rzadko dochodzi do podobnych nieporozumień pomiędzy organami uprawnionymi do wprowadzania danych do systemu Exigo. Z tego względu w ocenie Ministra Sprawiedliwości nie zachodzi obecnie potrzeba wprowadzania w tej mierze jakichkolwiek regulacji prawnych. Ewentualne rozwiązania legislacyjne w zakresie uprawnień do wykonywania poszczególnych czynności w systemie Exigo wydają się raczej nadmiarowe, gdyż dotyczyłyby czynności natury technicznej. Ewentualność taka zostanie jednak rozważona w razie częstszego występowania sytuacji konfliktowych pomiędzy uprawnionymi organami.

9. Ministra Sprawiedliwości (RPO-731673-XVIII/13) z dnia 15 lipca 2013 r. – w sprawie nierównego traktowania osób, które ukończyły aplikację sędziowską i referendarską na poprzednio obowiązujących zasadach.

Rzecznik otrzymuje skargi na nierówne traktowanie osób, które ukończyły na poprzednio obowiązujących zasadach aplikację sędziowską i aplikację referendarską (tj. odbyły te aplikacje i zdały egzamin sędziowski lub referendarski przed utworzeniem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury). Z nadsyłanych skarg wynika, że dotychczas na etatach asystenckich w sądach pozostają osoby, które ukończyły taką aplikację i pomyślnie zdały egzaminy. Obecnie obowiązujące przepisy faworyzują absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w zakresie możliwości zatrudnienia na stanowisku referendarza sądowego. Z ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury wynika, że w okresie stażu aplikant aplikacji sędziowskiej zostaje zatrudniony na stanowisku referendarza sądowego na czas nieokreślony. Zgodnie zaś z ustawą - Prawo o ustroju sądów powszechnych, nabór kandydatów na stanowisko referendarza sądowego organizuje się w drodze konkursu. Z ustawy tej wynika również, że na wniosek Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury prezes sądu apelacyjnego mianuje na stanowisko referendarza aplikanta sędziowskiego na staż w ramach realizacji programu aplikacji sędziowskiej. Wówczas nie stosuje się przepisu ustawy Prawa o ustroju sądów powszechnych przewidującego nabór w drodze konkursu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o przedstawienie stanowiska w tej sprawie, zwłaszcza w zakresie potrzeby podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zmianę opisanego stanu rzeczy.

Minister Sprawiedliwości (08.08.2013 r.) wyjaśnił, że obecny model dochodzenia do zawodów prawniczych zakłada daleko idącą swobodę przepływu kadr pomiędzy tymi zawodami oraz równorzędnego traktowania kilku dróg prowadzących do ich objęcia. Ustawodawca przewidział dwie, równoległe możliwości uzyskania zatrudnienia na stanowisku referendarza sądowego. Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych przewiduje nabór kandydatów na stanowisko referendarza sądowego w drodze konkursu. Równoległą drogą zatrudnienia jest realizacja programu aplikacji sędziowskiej, określona w ustawie o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Jednocześnie nie wydaje się, aby tryb określony w ustawie o Krajowej Szkole

Sądownictwa i Prokuratury faworyzował absolwentów tej Szkoły, z uwagi na sposób dojścia do tego stanowiska po odbyciu 30-miesięcznej aplikacji sędziowskiej i zdaniu egzaminu sędziowskiego z wynikiem pozytywnym.

10. Ministra Gospodarki (RPO-740441-V/13) z dnia 16 lipca 2013 r. – w sprawie zróżnicowanej sytuacji prawnej wierzycieli na gruncie ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych.

Po przeprowadzeniu analizy skarg napływających do Rzecznika Praw Obywatelskich uwidocznił się problem związany z odmiennym ukształtowaniem sytuacji prawnej wierzyciela na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Ustawodawca formułując definicję „wierzyciela" zróżnicował obowiązek legitymowania się tytułem wykonawczym w zależności od tego, czy jest nim osoba fizyczna, przedsiębiorca czy też inny podmiot. Z treści przepisów ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych wynika, iż tylko w przypadku wierzycieli osób fizycznych określona w ustawie procedura przewiduje zamieszczanie informacji gospodarczych o wierzytelnościach stwierdzonych tytułem wykonawczym. Pozostali wierzyciele, co do zasady, dokonują wpisu na podstawie wezwania dłużnika do zapłaty wierzytelności. W ocenie Rzecznika opisane zróżnicowanie sytuacji prawnej wierzycieli budzi wątpliwości natury konstytucyjnej, co do zgodności z zasadą równości wobec prawa podmiotów znajdujących się w podobnej sytuacji faktycznej i prawnej. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o wyjaśnienie powodów przyjęcia omawianego rozwiązania prawnego.

Minister Gospodarki (14.08.2013 r.) zapewnił, że kwestia poruszona w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich zostanie poddana analizie w ramach trwających w Ministerstwie prac analitycznych nad oceną funkcjonowania ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Jednocześnie wyjaśnił, że norma zawarta w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych nie zawiera podmiotowego zawężenia stosowania tego przepisu wyłącznie do osób fizycznych, których wierzytelność została stwierdzona tytułem wykonawczym. Przedmiotowa norma przesądza, że każda wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym, bez względu na jej wysokość oraz podmiot zgłaszający, może być zgłoszona do biura informacji gospodarczej. W stanie prawnym, obowiązującym przed wejściem w życie obecnej ustawy, uprawnieni do przekazywania informacji o dłużnikach byli wyłącznie przedsiębiorcy udzielający kredytu konsumenckiego w rozumieniu przepisów o kredycie konsumenckim. W założeniach nowelizacji ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych przyjętych przez Radę Ministrów w lipcu 2007 r., jedną z głównych zmian było rozszerzenie katalogu przedsiębiorców uprawnionych do przekazywania informacji gospodarczych o konsumentach. Zmiana ta miała wyeliminować zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów, którym przysługiwała wierzytelność. W trakcie prac legislacyjnych pojawiły się propozycje, aby przepisami ustawy objąć także wierzycieli – osoby

fizyczne, których wierzytelność została stwierdzona tytułem wykonawczym. W celu zachowania równowagi sytuacji prawnej wierzycieli zdecydowano, że oprócz osób fizycznych, których wierzytelność stwierdzono tytułem wykonawczym, każdy inny podmiot, którego wierzytelność stwierdzono tytułem wykonawczym będzie uprawniony do przekazywania informacji do biur na uproszczonych zasadach.

11. Ministra Finansów (RPO-732443-V/13) z dnia 17 lipca 2013 r. - w sprawie opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych przychodów uzyskiwanych z tytułu umowy o dożywocie.

Przez umowę o dożywocie właściciel nieruchomości zobowiązuje się przenieść jej własność na nabywcę, a nabywca zobowiązuje się zapewnić zbywcy dożywotnie utrzymanie. Umowa o dożywocie jest zawierana głównie przez osoby starsze, nierzadko schorowane i znajdujące się w niedostatku. Interpretacja przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w odniesieniu do przychodów z tytułu umowy dożywocia jest niezwykle utrudniona. Sądy administracyjne uznają, że przychody ze zbycia nieruchomości (przed upływem pięciu lat od jej nabycia) uzyskane w związku z zawartą umową o dożywocie podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Obywatelom niezwykle trudno jest zrozumieć intencje ustawodawcy, który z jednej strony dąży do zwalniania z opodatkowania świadczeń przekazywanych między członkami najbliższej rodziny, a z drugiej - poprzez niejasne przepisy - nakazuje opodatkowanie świadczeń o bardzo podobnym charakterze, jakimi są świadczenia w ramach umowy o dożywocie. Poruszone zagadnienie ma również istotne znaczenie z powodu praktyki gospodarczej, kształtującej się obecnie w związku z brakiem ustawowej regulacji hipoteki odwróconej. Negatywne skutki dla seniorów związane z brakiem regulacji o odwróconej hipotece, są pogarszane w związku z niejasnymi przepisami dotyczącymi opodatkowania przychodów z umów o dożywocie (praktyka gospodarcza dąży do zawierania umów o dożywocie pod szyldem hipoteki odwróconej). Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o rozważenie zainicjowania zmian legislacyjnych zmierzających do wprowadzenia jasnych przepisów regulujących kwestię opodatkowania przychodów uzyskiwanych z tytułu zawieranych umów o dożywocie, a także o rozważenie wyłączenia przychodów z umów o dożywocie ze źródeł opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Minister Finansów (08.08.2013 r.) nie podzielił stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich. Odpłatny charakter umowy o dożywocie powoduje, że czynność ta skutkuje powstaniem przychodu z odpłatnego zbycia nieruchomości, jeżeli następuje przed upływem pięcioletniego okresu. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w jednolitej obecnie linii orzeczniczej sądów administracyjnych. Mając na uwadze odpłatny charakter zarówno umowy o dożywocie, jak i umowy sprzedaży, brak jest przesłanek do różnicowania skutków podatkowych zbycia nieruchomości lub ich części w drodze tych umów. Podniesiony w wystąpieniu postulat wprowadzenia w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych pojęcia „umowy o dożywocie" nie znajduje uzasadnienia, bowiem każde zbycie nieruchomości i określonych praw

majątkowych, mające charakter odpłatny, mieści się w źródle przychodów, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. a) - c) ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Podatnik, w razie wątpliwości w zakresie stosowania przepisów prawa podatkowego, ma prawo w trybie przewidzianym w ustawie - Ordynacja podatkowa, wystąpić do właściwego organu z wnioskiem o wydanie pisemnej interpretacji przepisów w jego indywidualnej sprawie. Również brak rozwiązań prawnych w zakresie hipoteki odwróconej nie daje podstaw do zróżnicowania opodatkowania dochodów (przychodów) z odpłatnego zbycia nieruchomości i określonych praw majątkowych. Wprowadzenie, bądź nie, ustawowej regulacji hipoteki odwróconej w żaden sposób nie zmienia faktu, iż umowy o dożywocie mają charakter odpłatnego zbycia. Odnosząc się do kwestii wprowadzenia zwolnienia z opodatkowania przychodów wynikających z umów o dożywocie Minister Finansów nie podzielił sugestii, co do konieczności zmiany przepisów w tym zakresie.

12. Ministra Finansów (RPO-732587-V/13) z dnia 17 lipca 2013 r. - w sprawie opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych odsetek za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania pieniężnego.

Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizuje kwestię opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych odsetek za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania pieniężnego, wypłacanych na podstawie art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego. Na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych odsetki zwykłe są uznawane za przychody z kapitałów pieniężnych, natomiast odsetki mające charakter quasi-odszkodowawczy są uznawane za przychód z innych źródeł i jeśli nie są objęte żadnym ze zwolnień, podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Zdaniem Rzecznika cywilnoprawny charakter odsetek wypłacanych obywatelom na podstawie art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego jest argumentem przemawiającym za rozważeniem objęcia wypłaty takich odsetek zwolnieniem podatkowym. Z istoty tego rodzaju odsetek można wnosić, że ich przyznanie - w większości przypadków - nie wzbogaca beneficjenta w żaden sposób, lecz jedynie rekompensuje poniesioną stratę. Rzecznik wskazuje w wystąpieniu m.in. analizowaną przez Biuro Rzecznika sprawę matki częściowo niezdolnej do pracy, samotnie wychowującej dziecko w wieku szkolnym, która otrzymała zaległe alimenty na dziecko wraz z odsetkami, a także sprawę pacjenta, który na skutek zakażenia szpitalnego stał się osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji, a obecnie otrzymał od szpitala zadośćuczynienie i rentę wyrównawczą wraz z odsetkami. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie poruszonego problemu.

Minister Finansów (08.08.2013 r.) stwierdził, że nie znajduje uzasadnienia dla zwolnienia z opodatkowania odsetek, o których mowa w art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego. Konstytucja RP zakłada powszechność opodatkowania. Oznacza to, że zwolnienia przedmiotowe stanowią wyjątek od tej zasady i w konsekwencji ich ustanowienie wynika ze szczególnych przesłanek, których brak w omawianej sytuacji. Odsetek za zwłokę nie można bowiem utożsamiać z odszkodowaniem (naprawieniem

szkody). Odsetki z art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego należą się za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody.

13. Ministra Spraw Wewnętrznych (RPO-690709-II/11) z dnia 18 lipca 2013 r. - w sprawie praktyki umieszczania osób nietrzeźwych w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych w jednostkach organizacyjnych policji.

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich co roku badanych jest kilkadziesiąt zdarzeń nadzwyczajnych, do jakich doszło w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych w jednostkach organizacyjnych policji. W szczególności analizowane są przypadki zgonów osób doprowadzonych do takich pomieszczeń w celu wytrzeźwienia. PdOZ nie są przygotowane do opieki nad osobami nietrzeźwymi, bowiem nie zatrudniają lekarza, który mógłby udzielić doraźnej profesjonalnej pomocy medycznej w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia. Z korespondencji z Komendantem Głównym Policji wynika, iż rozważano zapewnienie osobom umieszczonym w PdOZ całodobowej opieki medycznej, jednakże byłoby to zbyt kosztowne, na co w budżecie policji nie przewiduje się środków finansowych. Przerzucanie na policję obowiązku sprawowania opieki nad osobami nietrzeźwymi jest problemem systemowym, wynikającym z braku regulacji ustawowej, która zobowiązywałaby jednostki samorządu terytorialnego do tworzenia izb wytrzeźwień w miastach liczących powyżej 50 tys. mieszkańców. W praktyce izby wytrzeźwień funkcjonują jeszcze tylko w dużych miastach. W związku z takim stanem rzeczy, który utrzymuje się od kilku lat, izby wytrzeźwień powinny zostać zmodernizowane i przekształcone w wyspecjalizowane jednostki, które będą łączyć w sobie funkcje izby wytrzeźwień, ośrodka terapeutycznego i placówki pomagającej rodzinie. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Minister Spraw Wewnętrznych (27.08.2013 r.) przedstawił stanowisko, zgodnie z którym osoby nietrzeźwe powinny być umieszczane w wyspecjalizowanych placówkach, które dysponują profesjonalnie przygotowanym personelem medycznym, zapewniającym całodobową opiekę, a także odpowiednim wyposażeniem. Pomieszczenia policyjne przeznaczone dla osób zatrzymanych warunków tych nie spełniają. W ocenie zarówno Komendy Głównej Policji, jak i MSW obecne rozwiązanie, umożliwiające umieszczanie osoby nietrzeźwej w PdOZ, powinno mieć charakter doraźny i funkcjonować jedynie do czasu utworzenia w całym kraju sieci wyspecjalizowanych placówek, które zapewniałyby odpowiednią pomoc osobom nietrzeźwym. Omawiana kwestia wymaga zmian systemowych, dlatego też Ministerstwo Spraw Wewnętrznych - kontynuując podejmowane już działania - skieruje do Ministra Zdrowia, Ministra Administracji i Cyfryzacji, Ministra Finansów oraz Rzecznika Praw Obywatelskich stosowne wystąpienie opisujące problematykę omawianą w ramach prowadzonych w resorcie prac.

14. Ministra Sprawiedliwości (RPO-663326-II/10) z dnia 18 lipca 2013 r. – w sprawie sytuacji prawnej osób, wobec których sąd uchylił tajemnicę bankową na wniosek CBA.

W związku z postępowaniem prowadzonym przez Trybunał Konstytucyjny w sprawie skargi konstytucyjnej Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadził analizę przepisów dotyczących uprawnień osoby, wobec której Sąd Okręgowy w Warszawie, po rozpatrzeniu wniosku Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, orzekł na podstawie art. 23 ust. 4–7 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, o zgodzie na udostępnienie CBA informacji i danych stanowiących tajemnicę bankową. W postępowaniu uregulowanym w art. 23 ust. 4–7 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym podmiot, którego dotyczą dane, nie ma możliwości uczestnictwa w pierwszej instancji w postępowaniu sądowym w przedmiocie wyrażenia zgody na ujawnienie dotyczących go informacji objętych tajemnicą bankową. Rozwiązanie to nie budzi zastrzeżeń z uwagi na charakter czynności operacyjno–rozpoznawczych. Wobec braku możliwości uczestnictwa zainteresowanego podmiotu w postępowaniu sądowym w pierwszej instancji, wydaje się tym bardziej konieczne zagwarantowanie mu prawa do bycia wysłuchanym w postępowaniu odwoławczym. W obecnym stanie prawnym uprawnienie do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, wynikające z Konstytucji RP, nie jest jednak zapewnione osobie, której dotyczą informacje objęte tajemnicą bankową. Zdaniem Rzecznika istnieje potrzeba zmiany przepisów ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym tak, aby sytuacja prawna osób, których dotyczą postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie wydane na podstawie art. 23 ust. 4-7 tej ustawy spełniała wymogi konstytucyjne. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o przedstawienie stanowiska w sprawie.

15. Ministra Spraw Zagranicznych (RPO-709567-I/12) z dnia 18 lipca 2013 r. - w sprawie procedury załatwiania spraw paszportowych w polskich placówkach konsularnych w Wielkiej Brytanii.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi dotyczące procedury załatwiania spraw paszportowych w polskich placówkach konsularnych w Wielkiej Brytanii. Przewlekłość procedur konsularnych Urzędu Konsularnego w Londynie, pomimo zapewnień o wprowadzeniu udoskonaleń w systemie obsługi petentów, utrzymuje się nadal. Skarżący podnoszą, iż czas załatwiania wydania nowego lub przedłużenia ważności paszportu wydłuża się. Stawia to pod znakiem zapytania sens i jakość wprowadzania nowych procedur. W 2012 r. czas oczekiwania na wydanie lub przedłużenie dokumentu wynosił 6 tygodni, a postępowanie wiązało się z wymogiem obowiązkowego spotkania z pracownikiem konsulatu. Z tegorocznych skarg wynika, że czas oczekiwania w sprawach paszportowych jest dłuższy od ubiegłorocznego o jeden tydzień. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o podjęcie pilnych działań mających na celu przyśpieszenie rozpatrywania spraw paszportowych polskich obywateli, w szczególności o udzielenie możliwej pomocy w tym zakresie polskiemu przedstawicielstwu w Londynie.

Dyrektor Departamentu Konsularnego MSZ (30.07.2013 r.) podziękował za zainteresowanie sprawami obywateli polskich przebywających w Wielkiej Brytanii i poinformował, że Departament Konsularny MSZ zdaje sobie sprawę z konieczności skrócenia czasu oczekiwania na spotkanie z konsulem w Londynie w celu załatwienia

sprawy paszportowej, rozumianej jako złożenie wniosku o wydanie nowego paszportu biometrycznego lub paszportu tymczasowego. Obecnie czas oczekiwania na spotkanie z konsulem wynosi 4, a nie 7 tygodni. Terminy oczekiwania są płynne: w zależności np. od niewykorzystanych miejsc w elektronicznym systemie zapisów wizyt z poprzednich dni, miejsca te - w cyklu tygodniowym - dodawane są jako wolne, tj. bliższe terminy. Dodatkowo wprowadzone na początku roku zmiany ustawowe dotyczące tzw. odmiejscowienia składania wniosków paszportowych, umożliwiają Polakom za granicą zwracać się do tych urzędów konsularnych, gdzie terminy na złożenie wniosku są najkrótsze. Czas oczekiwania na załatwienie sprawy paszportowej w dalszym ciągu nie odpowiada oczekiwaniom w tym względzie. W związku z tym podejmowane są kolejne działania mające na celu poprawę istniejącej sytuacji. Podjęto decyzję o przyznaniu na stałe Wydziałowi Konsularnemu Ambasady RP w Londynie dodatkowego 1,5 etatu, oprócz tymczasowego wsparcia na okres letni. Ponadto placówka wydłużyła czas bezpośredniej obsługi interesantów oraz wyodrębniła godziny wydawania dokumentów, a także zwiększyła liczbę osób przyjmowanych w sprawach paszportowych w okresie największego zapotrzebowania. Otwarto też punkt przyjmowania wniosków paszportowych dla dzieci w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie. Wszystkie te czynności przyczyniają się do poprawy sytuacji, niemniej jednak dopiero planowane w 2014 r. przeniesienie Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Londynie do nowej siedziby urzędu, przystosowanej do profesjonalnej obsługi dużej liczby interesantów, pozwoli na dalsze usprawnienia w tym zakresie.

16. Ministra Kultury (RPO-715848-I/12) z dnia 22 lipca 2013 r. - w sprawie dostępności programów telewizyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Jednym z problemów sygnalizowanych w skargach do Rzecznika jest wykładnia przepisu ustawy o radiofonii i telewizji, który zobowiązuje nadawców programów telewizyjnych do zapewniania dostępności programów dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu, przez wprowadzanie odpowiednich udogodnień: audiodeskrypcji, napisów dla niesłyszących oraz tłumaczeń na język migowy, tak aby co najmniej 10% kwartalnego czasu nadawania programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało tego typu udogodnienia. W ocenie Rzecznika niezbędne jest precyzyjne określenie obowiązków nadawców telewizyjnych w zakresie zapewnienia dostępności programów dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu. Wątpliwości budzi też treść przepisu upoważniającego Krajową Radę Radiofonii i Telewizji do określenia w drodze rozporządzenia, niższego niż wymagany w ustawie, udziału w programie telewizyjnym audycji z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych. Rzecznik nie neguje zasadności obniżenia wymogów dla niektórych programów telewizyjnych, jednak decyzja w tej sprawie nie powinna być pozostawiona arbitralnej decyzji organów władzy wykonawczej. Ponadto regulacja zawarta w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych może utrudniać dostosowanie przez stacje telewizyjne programów do potrzeb osób

z niepełnosprawnościami bez uprzedniej zgody twórców. Prawa twórców powinny być należycie respektowane, jednak każdorazowe uzależnianie dostosowania utworu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami od zgody twórcy może poważnie utrudnić lub nawet uniemożliwić dostęp tych osób do programów telewizyjnych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie dokonania niezbędnych zmian legislacyjnych mających na celu zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do programów telewizyjnych.

Minister Kultury (16.08.2013 r.) poinformował, że w Ministerstwie trwa przegląd ustawy o radiofonii i telewizji pod kątem możliwej nowelizacji jej przepisów. Uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich zostaną starannie przeanalizowane. Jeśli praktyka działania nadawców oraz stanowisko KRRiT potwierdzą spostrzeżenia Rzecznika, Ministerstwo będzie starało się wprowadzić niezbędne zmiany legislacyjne tak, aby zapewnić osobom z niepełnosprawnościami jak najpełniejszy dostęp do programów telewizyjnych. Jednocześnie Minister wyjaśnił, że w ustawie o radiofonii i telewizji wprowadzono obowiązek zapewnienia przez dostawców usług medialnych, aby świadczone przez nich usługi stawały się stopniowo dostępne dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu. Obowiązek ten polega na zobowiązaniu nadawców do tego, by co najmniej 10% programu, z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, posiadało udogodnienia dla tych osób takie, jak: audiodeskrypcja, napisy dla niesłyszących oraz tłumaczenia na język migowy. Proponowane 10% powinno odnosić się proporcjonalnie do każdej z nich. W ten sposób uniknie się sytuacji, że dostawca usług medialnych zastosuje jedną, najmniej kosztowną technikę. Rozporządzenia KRRiT nie podlegają procedurze konsultacji analogicznej do tej, która obowiązuje odpowiednie ministerstwa. Właściwym byłoby, aby Rzecznik Praw Obywatelskich skierował uwagi dotyczące rozporządzenia do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Odnosząc się do ograniczenia dostępności programów telewizyjnych, związanego ze stosowaniem kryterium niekomercyjnego charakteru eksploatacji w ramach dozwolonego użytku na rzecz osób niepełnosprawnych, Minister stwierdził, iż nie ma możliwości wprowadzenia do polskiego prawa regulacji dopuszczającej dozwolony użytek na rzecz osób niepełnosprawnych, obejmujący korzystanie z utworów zależnych w sposób komercyjny bez zgody uprawnionych.

17. Ministra Sprawiedliwości (RPO-739306-II/13) z dnia 23 lipca 2013 r. – w sprawie stosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek na polecenie sądu lub prokuratora.

W dniu 5 czerwca 2013 r. weszła w życie ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Zgodnie z postanowieniami tej ustawy, kajdanek można użyć m.in.: w celu wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem; odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby; przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do

zamachu na życie, zdrowie czy wolność uprawnionego lub innej osoby. Samoistną podstawę zastosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek stanowi natomiast polecenie sądu lub prokuratora. Jest to wystarczający warunek formalny zastosowania tego środka, oderwany od wymienionych w ustawie ogólnych podstaw zastosowania środków przymusu bezpośredniego, w tym również wymienionych powyżej podstaw zastosowania kajdanek. W aktualnym stanie normatywnym brak jednak przepisu określającego szczegółowo okoliczności, w których sąd lub prokurator mogą wydać polecenie o zastosowaniu kajdanek na gruncie ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o zajęcie stanowiska w przedstawionej kwestii.

Minister Sprawiedliwości (17.09.2013 r.) wyjaśnił, że w jego ocenie, kajdanek można użyć na polecenie sądu lub prokuratora wyłącznie w przypadkach określonych w art. 11 pkt 1-11, 13 i 14 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Literalne brzmienie art. 15 ust. 2 tej ustawy może sugerować, że zawiera on samoistną podstawę zastosowania środka przymusu bezpośredniego w postaci użycia kajdanek - na polecenie sądu lub prokuratora. Regulacji tej nie można jednak dekodować „w oderwaniu" od ogólnych przesłanek określonych w ustawie. Należałoby raczej przyjąć, że przepis ten nie tyle ustanawia samoistną przesłankę użycia środka przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek, co wskazuje na sąd lub prokuratora jako tego, który może wydać polecenie działania podmiotowi uprawnionemu do zastosowania środka przymusu bezpośredniego - lecz jedynie w przypadku, gdy wystąpi któraś z przesłanek określonych w art. 11 pkt 1-11, 13 lub 14 ustawy. W określonych sytuacjach procesowych sąd lub prokurator mogą podjąć decyzję o wydaniu polecenia użycia kajdanek, co jednak nie oznacza, że mogą czynić to dowolnie, z pominięciem obowiązujących w tym zakresie regulacji ustawowych.

18. Ministra Sprawiedliwości (RPO-589886-IV/08) z dnia 23 lipca 2013 r. – w sprawie zaskarżania czynności komornika przez osoby trzecie.

Rzecznik ponownie zwraca uwagę na problem właściwej ochrony praw osób trzecich dotkniętych skutkami postępowania egzekucyjnego. Brak gwarancji proceduralnych uniemożliwia osobom trzecim podjęcie skutecznej obrony przed działaniem komornika. Osoby trzecie, chcąc złożyć skargę na czynność komornika naruszającą ich prawa, nie mogą spełnić formalnych wymogów pisma procesowego, bowiem informacje niezbędne do prawidłowego sporządzenia skargi na czynność komornika nie są dostępne dla osób niebędących uczestnikami postępowania egzekucyjnego. Osoby te nie mogą również przeglądać akt postępowania egzekucyjnego, a komornicy odmawiają udzielenia im informacji powołując się na tajemnicę zawodową. Skarga na czynności komornika, niezawierająca niezbędnych danych, podlega odrzuceniu. W założeniach projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw przewidziano zmianę trybu wnoszenia skargi na czynności komornika. Skarga będzie wnoszona do komornika, który dokonał zaskarżonej czynności. Komornik będzie przekazywał skargę wraz z aktami sprawy do sądu. W ocenie Rzecznika projektowana zmiana

przepisów nie pozwoli na zapewnienie gwarancji proceduralnych dla osób dotkniętych skutkami postępowania egzekucyjnego. Po uchwaleniu zapowiadanej nowelizacji osoba trzecia wnosząca skargę będzie, tak jak obecnie, uczestnikiem postępowania w przedmiocie skargi na czynności komornika, natomiast nie będzie uczestnikiem postępowania egzekucyjnego, a więc nie będzie miała dostępu do akt sprawy. Celowe byłoby uzupełnienie uprawnienia do zaskarżenia czynności komornika o taką regulację, która nakładałaby na komornika obowiązek przekazania skarżącemu informacji niezbędnych do sporządzenia skargi. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Sprawiedliwości (16.08.2013 r.) stwierdził, że propozycja uzupełnienia art. 767 § 2 k.p.c. przez nałożenie na komornika obowiązku przekazania skarżącemu informacji niezbędnych do sporządzenia skargi nie jest jednoznaczna. Nie wiadomo, czy obowiązek aktualizowałby się przed wniesieniem skargi, czy dopiero po dokonaniu tej czynności. Jeżeli komornik miałby zrealizować wspomniany obowiązek informacyjny przed wniesieniem skargi, to musiałby zostać upoważniony do badania, czy osoba trzecia, deklarująca chęć wniesienia skargi, posiada interes w zaskarżeniu czynności lub zaniechaniu dokonania czynności przez komornika. Tymczasem organem uprawnionym do badania przesłanki w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi jest sąd. Jeżeli zaś obowiązek informacyjny komornika miałby być realizowany dopiero po wniesieniu skargi, to uwzględnienie tej propozycji byłoby zbędne. Z chwilą złożenia skargi na czynność komornika osoba trzecia staje się uczestnikiem postępowania egzekucyjnego w zakresie, w jakim wniesiona przez nią skarga dotyczy określonej części tego postępowania. Od tej chwili przysługuje jej prawo przeglądania akt sądowych, a także akt sprawy prowadzonej przez komornika. W aktualnie obowiązującym modelu wnoszenia skargi korzystanie z tego uprawnienia przez skarżącego może być problematyczne, gdyż skarga jest składana bezpośrednio do sądu i dopiero po pozytywnej wstępnej kontroli formalnej jej odpis jest przesyłany komornikowi. Do czasu otrzymania odpisu skargi komornik nie ma wiedzy o jej wniesieniu. Może się zdarzyć, że w tym okresie komornik odmówi skarżącemu dostępu do akt. Jeżeli jednak skarżący wykaże, że wniósł skargę (np. okazując wezwanie do uzupełnienia braków skargi), to komornik jest obowiązany udostępnić mu akta sprawy. Planowana zmiana trybu wnoszenia skargi pozwoli wyeliminować tę niedogodność.

19. Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (RPO-728520-IV/13) z dnia 24 lipca 2013 r. - w sprawie dostosowywania obiektów budowlanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Do Rzecznika wpływają wnioski osób z niepełnosprawnością, skarżących się na obowiązujące przepisy, które - ich zdaniem - nie są w stanie zapobiec faktycznej dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami, w zakresie dostępności przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej, a także mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego. Podzielając zarzuty formułowane w skargach obywateli, Rzecznik wskazuje w wystąpieniu także na bierność i nieefektywność

organów administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego w zakresie kontroli realizowania przez inwestorów obowiązków nałożonych ustawą - Prawo budowlane oraz rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Sytuacja ta powoduje, iż wiele budynków, zarówno nowych, jak i po przebudowach oraz remontach, oddawanych do użytkowania - mimo nałożonego przepisami obowiązku - nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Tymczasem ratyfikowanie przez Polskę Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych wymusza konieczność zmiany zarówno dotychczasowych praktyk, jak i nieefektywnych przepisów, tak aby zagwarantowany przez Konwencję poziom ochrony osób niepełnosprawnych był przez państwo skutecznie realizowany. Zasadne wydaje się rozważenie wprowadzenia przez ustawodawcę normy prawnej nakładającej na właścicieli i zarządców budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnictwa wielorodzinnego obowiązek podjęcia - w wyznaczonym terminie - określonych działań, mających na celu likwidację barier, na jakie natrafiają osoby niepełnosprawne w codziennej egzystencji. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o wyrażenie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (13.09.2013 r.) potwierdził, że w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej, które nie podlegają robotom budowlanym, nie ma podstawy prawnej do żądania ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wydaje się, że taki model kształtowania obowiązków właścicieli nieruchomości, zakładający obowiązek zgodności obiektu budowlanego wyłącznie z przepisami techniczno-budowlanymi obowiązującymi w momencie udzielenia pozwolenia na budowę, wynika z zasady niedziałania prawa wstecz, co jednak nie uniemożliwia wprowadzenia do przepisów technicznych norm rozszerzających określone obowiązki dostosowawcze z uwagi na ważny interes społeczny. Należałoby ocenić, które z wymagań technicznych powinny być stosowane także do obiektów budowlanych powstałych przed wejściem w życie normy prawnej. Nie wszystkie obiekty użyteczności publicznej można dostosować do obowiązujących przepisów techniczno-budowlanych. Alternatywnym sposobem rozwiązania problemu dostępności do usług publicznych dla osób z niepełnosprawnością może być np. wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej. W odpowiedzi poinformowano ponadto, że Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego skierował wystąpienie do wszystkich wojewodów zwracając uwagę na potrzebę szczególnego nadzoru nad przyjmowanymi w projektach budowlanych warunkami dostępności obiektów użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Wystąpił także do wszystkich wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego obligując organy szczebla wojewódzkiego i organy powiatowe do stosowania się do zaleceń NIK zawartych w „Informacji o wynikach kontroli NIK – Dostępność obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim”.

20. Ministra Środowiska (RPO-726315-I/13) z dnia 26 lipca 2013 r. - w sprawie uregulowań zawartych w ustawie - Prawo łowieckie.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał ostatnio wiele skarg dotyczących przepisów ustawy - Prawo łowieckie, uchwalonej jeszcze przed wejściem w życie Konstytucji RP z 1997 r. Polski Związek Łowiecki posiada wyłączność prowadzenia gospodarki łowieckiej. Osoby zamierzające prowadzić działalność łowiecką i polowania zmuszone są ubiegać się o członkostwo w PZŁ. Zgodnie z ustawą, obywatel polski przebywający za granicą z zamiarem stałego pobytu, niebędący członkiem PZŁ, może wykonywać polowanie po wykupieniu polowania u przedsiębiorcy, albo na podstawie zgody Ministra Środowiska. Regulacja różnicuje sytuację obywateli polskich przebywających za granicą z zamiarem stałego pobytu i pozostałych obywateli polskich w sposób, który budzi wątpliwości, co do zgodności z Konstytucją. Warunkiem uzyskania uprawnienia do wykonywania polowania, uprawniającego do odstrzału zwierząt łownych, jest odbycie stażu w kole łowieckim lub ośrodku hodowli zwierzyny. Ustawa nie precyzuje trybu, w jakim następuje odbycie stażu. Stanowi o tym dopiero Statut PZŁ, co nie spełnia standardów konstytucyjnych. Kolejne wątpliwości dotyczą rozwiązania, które dopuszcza utworzenie obwodu łowieckiego obejmującego nieruchomość prywatną, wbrew woli jej właściciela. O ograniczeniu prawa własności decyduje w tym przypadku nie ustawa, lecz uchwała sejmiku województwa. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o przedstawienie stanowiska w sprawie potrzeby nowelizacji Prawa łowieckiego.

Minister Środowiska (20.08.2013 r.) wyjaśnił, że gospodarka łowiecka prowadzona jest w ponad 4700 obwodach łowieckich przez dzierżawców lub zarządców. Obecnie PZŁ jest zarządcą zaledwie kilkudziesięciu obwodów łowieckich. Ustawa - Prawo łowieckie wprowadza przymus wydzierżawienia obwodu łowieckiego przez PZŁ wyłącznie w przypadku, gdy żadne koło łowieckie nie jest zainteresowane jego dzierżawą. Zdaniem Ministra nie sposób podzielić do końca opinii, że ustawa - Prawo łowieckie pozostawia szeroki zakres swobody PZŁ w zakresie normowania wymogów członkostwa w Związku. Wymagania wobec kandydata wynikają wprost z ustawy - Prawo łowieckie. Minister Środowiska nie podzielił również wątpliwości dotyczących wykonywania w Polsce polowań przez obywateli polskich przebywających na stałe za granicą. W kwestii odbywania stażu łowieckiego Minister zapewnił, że zostaną podjęte stosowne kroki legislacyjne w celu obligatoryjnego umożliwienia odbycia stażu, przy okazji nowelizacji ustawy - Prawo łowieckie. Odnosząc się do kwestii tworzenia obwodu łowieckiego obejmującego nieruchomość prywatną wbrew woli właściciela, Minister Środowiska wyjaśnił, że zabieg włączenia nieruchomości do konkretnego obwodu łowieckiego ma charakter porządkowy (administracyjny) ze względu na ochronę środowiska. Podział na obwody łowieckie ani wydzierżawienie prawa do wykonywania polowania na nich, nie wpływają na istotę wykonywania prawa własności. Jeżeli jednak w trakcie polowania dojdzie do wyrządzenia szkody, wykonujący polowanie ponoszą za nie odpowiedzialność. Ustawodawca wprowadził wymóg uzyskania zgody właściciela, posiadacza lub zarządcy gruntu na pewne zabiegi mające wpływ na wykonywanie prawa własności,

stąd np. wznoszenie urządzeń łowieckich bez uprzedniej zgody właściciela byłoby działaniem bezprawnym. Obecnie trwają prace nad rządową wersją nowelizacji ustawy - Prawo łowieckie, niezależnie od inicjatywy poselskiej i senackiej.

21. Ministra Finansów (RPO-723878-V/13) z dnia 29 lipca 2013 r. - w sprawie zasad prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich coraz częściej napływają skargi, z których wynika, że w sytuacji, gdy organ egzekucyjny dokonuje zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jest ono skuteczne w odniesieniu do wszystkich rachunków bankowych zobowiązanego. W praktyce banki automatycznie dokonują blokady na każdym z rachunków do wysokości egzekwowanej kwoty, nawet jeżeli na jednym z nich znajdują się wystarczające środki na uregulowanie należności. W konsekwencji następuje ograniczenie dostępu zobowiązanego do znacznie wyższych środków niż egzekwowana wierzytelność. Paradoksalnie, im więcej rachunków bankowych posiada zobowiązany, tym wyższa kwota zostaje zablokowana. Taki stan rzeczy jest nie do zaakceptowania w demokratycznym państwie prawa. W opinii Rzecznika obowiązujące przepisy dotyczące zasad prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego są wadliwie ukształtowane. Zgodnie z przepisami, zajęcie wierzytelności jest skuteczne w odniesieniu do rachunków bankowych zobowiązanego prowadzonych przez bank, niezależnie od tego, czy organ egzekucyjny wskazał w zawiadomieniu o zajęciu numery tych rachunków. Wątpliwości dotyczą sytuacji, gdy organ egzekucyjny wskazał konkretny rachunek bankowy. Według poglądów części doktryny, zajęcie wywołuje skutek nie tylko w stosunku do tego rachunku, ale także do pozostałych rachunków zobowiązanego prowadzonych przez bank powiadomiony o zajęciu. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Finansów (02.09.2013 r.) wyjaśnił, że praktyka blokowania przez banki dostępu do środków zgromadzonych na rachunkach bankowych ponad kwotę egzekwowanych należności pieniężnych jest niedopuszczalna. Minister Finansów zwrócił się do Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego o podjęcie działań nadzorczych w zakresie nieprawidłowości w postępowaniu banków realizujących zajęcia rachunków bankowych i przekazał kopię wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto poinformował, że w ramach planowanych zmian legislacyjnych w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji rozważana jest zmiana przepisów regulujących egzekucję z rachunku bankowego oraz przepisów umożliwiających przeprowadzenie przez administracyjne organy egzekucyjne kontroli prawidłowości realizacji zajęcia egzekucyjnego przez banki. Administracyjne organy egzekucyjne, które dokonują zajęć rachunków bankowych, nie posiadają bowiem uprawnień do przeprowadzenia kontroli banków jako dłużników zajętej wierzytelności w zakresie realizacji przez nie zajęć egzekucyjnych.

22. Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (RPO-701317-VII/12) z dnia 29 lipca 2013 r. - w sprawie informowania osób pozbawionych wolności o ich prawach i obowiązkach.

Podczas wizytacji przeprowadzanych w jednostkach penitencjarnych przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji część osób tymczasowo aresztowanych i skazanych wskazywała, że podczas rozmowy informacyjnej nie otrzymała kompleksowych informacji o przysługujących im prawach i ciążących na nich obowiązkach. Brak należytej znajomości zasad funkcjonowania w jednostce powodował niejednokrotnie, że osoby te naruszały obowiązujące nakazy lub zakazy, narażając się na odpowiedzialność dyscyplinarną. Jednocześnie nie korzystały z niektórych swoich praw, gdyż nie posiadały o nich wiedzy. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji uważają, że obowiązek poinformowania osadzonych o przysługujących im prawach oraz ciążących na nich obowiązkach nie może być traktowany jedynie jako zapoznanie z przepisami, ale obejmuje również udzielenie wskazówek i wyjaśnień, w zakresie dostosowanym indywidualnie do osadzonego. Osadzeni skarżą się, że obowiązek ustnego pouczenia bywa cedowany na współosadzonych (tzw. starszych celi), którzy nie są do takich rozmów przygotowywani i nierzadko zniekształcają informacje lub w ogóle ich nie przekazują. W ocenie Rzecznika wskazane byłoby przygotowanie kompendium wiedzy o podstawowych prawach i obowiązkach skazanych czy tymczasowo aresztowanych oraz przekazanie go zarówno osadzonym, jak i wychowawcom w oddziałach penitencjarnych. Problemem jest także brak aktualnych aktów prawnych w bibliotekach zakładów karnych i aresztów śledczych. Ponadto w celu podnoszenia świadomości prawnej skazanych, przedstawiciele KMP zalecają władzom jednostek upowszechnianie wśród osadzonych wyroków Trybunału Konstytucyjnego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach, które bezpośrednio dotyczą osób osadzonych. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej (09.08.2013 r.) wyjaśnił, że osoby nowo przyjęte do jednostki penitencjarnej są objęte szczególną opieką: wychowawczą w celu zapewnienia praworządnej realizacji ich praw i obowiązków, ochronną w celu zapewnienia im bezpieczeństwa osobistego oraz, w miarę potrzeby, psychologiczną. W związku z powyższym brak jest uzasadnienia dla propozycji opracowania informatora dla nowo przyjętych osadzonych. W trakcie kontroli oraz wizytacji jednostek penitencjarnych wielokrotnie realizowanych przez Biuro Penitencjarne na przestrzeni lat nie stwierdzono przypadków cedowania przez wychowawców obowiązku ustnego pouczenia osadzonego o jego prawach i obowiązkach na współosadzonych czy łączenia rozmowy informacyjnej z rozmową wstępną, które przeprowadza się z osobą pozbawioną wolności, przyjmowaną do jednostki penitencjarnej. Rozmowę informacyjną z osadzonym przeprowadza się niezwłocznie, zaś rozmowę wstępną nie później niż w terminie dwóch dni od przyjęcia do zakładu karnego. Trwają prace nad nowym zarządzeniem Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy

penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych, w którym nakłada się obowiązek wyposażenia bibliotek więziennych, w szczególności w takie pozycje, jak: Konstytucja RP, Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Europejskie Reguły Więzienne, Kodeks karny wykonawczy, Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz Kodeks rodzinny i opiekuńczy. W projekcie usankcjonowano także udostępnianie osadzonemu innych aktów prawnych oraz orzecznictwa sądów polskich i trybunałów międzynarodowych z elektronicznego systemu informacji prawnej, z którego korzysta jednostka penitencjarna. Ponadto Służba Więzienna realizuje zadania zawarte w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

23. Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (RPO-678652-V/11) z dnia 30 lipca 2013 r. - w sprawie umorzenia lub rozłożenia na raty zaległości w płatności opłat abonamentowych.

W skargach kierowanych do Biura RPO obywatele podnoszą, że zawarta w ustawie o opłatach abonamentowych norma stanowiąca, że w wyjątkowych przypadkach KRRiT może umorzyć lub rozłożyć na raty zaległości w płatności opłat abonamentowych, jest ograniczana w uchwałach Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. W jednej z uchwał KRRiT ustaliła kryterium dochodowe, warunkujące pozytywne załatwienie wniosku w sprawie umorzenia lub rozłożenia na raty zaległości, podczas gdy przepisy ustawy nie dają podstaw do uzależniania zaistnienia wyjątkowych okoliczności od dochodów wnioskodawcy. Przedmiotem licznych skarg - kierowanych głównie przez osoby starsze - są działania Poczty Polskiej S.A. związane z czynnościami egzekucyjnymi. W wielu takich sprawach można byłoby wstrzymać lub zawiesić działania zmierzające do przymusowego egzekwowania zaległości abonamentowych. Rozważenia wymaga, czy informacje o wnioskach w sprawie umorzenia lub rozłożenia na raty zaległości nie powinny być przekazywane przez KRRiT do Poczty Polskiej S.A. w celu zawieszenia postępowania, zważywszy na trudności z terminowym rozpatrywaniem wniosków do KRRiT. W odniesieniu do osób, które nie złożyły wniosków do KRRiT i wobec których wszczynanie egzekucji mogłoby zostać uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, należałoby rozważyć szersze korzystanie z uprawnienia KRRiT do umorzenia zaległości na wniosek Poczty Polskiej S.A. W sprawach, w których na podstawie tytułów wykonawczych wystawionych przez Pocztę Polską S.A. zostały podjęte czynności egzekucyjne przez Naczelników Urzędów Skarbowych, celowe byłoby rozważenie skorzystania z prawa wierzyciela do żądania zawieszenia bądź umorzenia postępowania egzekucyjnego. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (11.09.2013 r.) wyjaśnił, że przepisy ustawy o opłatach abonamentowych nakładają obowiązek uiszczania opłat abonamentowych na wszystkich użytkowników odbiorników rtv. Obowiązek ten

ustaje z dniem wyrejestrowania odbiorników w urzędzie pocztowym, bądź od początku miesiąca następującego po miesiącu, w którym abonent złożył w urzędzie pocztowym oświadczenie oraz dokument potwierdzający zwolnienie od opłat abonamentowych. Niedopełnienie formalności i zaprzestanie wnoszenia opłat powoduje konieczność uregulowania powstałych zaległości w opłatach wraz z odsetkami. KRRiT nie ma uprawnień do uchylania wystawionych przez Pocztę Polską tytułów wykonawczych ani do zawieszania postępowań egzekucyjnych. KRRiT raz w miesiącu wysyła do Poczty Polskiej wykaz abonentów, którzy wystąpili z wnioskiem o umorzenie lub rozłożenie na raty zaległości w płatności opłat, jednak nie ma wpływu na to, czy Poczta Polska zawiesi postępowanie egzekucyjne do czasu uprawomocnienia się decyzji organu w tej sprawie. KRRiT nie ma też ustawowych uprawnień do sprawowania kontroli nad działalnością operatora wyznaczonego. Na podstawie ustawy o opłatach abonamentowych nadzór nad wykonywaniem kontroli obowiązku rejestracji odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz obowiązku pobierania opłaty abonamentowej sprawuje minister właściwy do spraw łączności. Uchwała KRRiT nr 391/2012, zawierająca katalog przesłanek umarzania lub rozkładania na raty zaległości w płatności opłat abonamentowych nie stanowi źródła prawa powszechnie obowiązującego, a tym samym nie stanowi podstawy do wydania decyzji. Katalog przesłanek nie ma charakteru zamkniętego. Decyzje KRRiT w sprawie umorzenia lub rozłożenia na raty zaległości w płatności opłat abonamentowych podlegają kontroli sądowej. Poważnym problemem są natomiast trudności z terminowym rozpatrywaniem przez KRRiT wniosków o umorzenie lub rozłożenie na raty zaległości w płatności opłat abonamentowych.

24. Ministra Kultury (RPO-678652-V/11) z dnia 31 lipca 2013 r. - w sprawie formularza zwolnienia z opłaty abonamentowej rtv, stosowanego przez Pocztę Polską.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje skargi, w których podnoszone są zarzuty dotyczące stosowanych przez Pocztę Polską S.A. formularzy zwolnienia z opłaty abonamentowej za używanie odbiorników radiofonicznych lub telewizyjnych. W ocenie skarżących formularze te nie znajdują oparcia w przepisach prawa, a także nie uwzględniają w odpowiedni sposób katalogu osób uprawnionych do uzyskania zwolnienia. Zgodnie z ustawą o opłatach abonamentowych, do uzyskania zwolnienia wymagane jest złożenie oświadczenia w placówce operatora pocztowego oraz przedstawienie dokumentów potwierdzających uprawnienie do zwolnień. Przepisy tej ustawy nie stanowią o obowiązku składania formularza przyjętego przez Pocztę Polską S.A. W kwestionowanych formularzach wymagany jest znacznie szerszy zakres informacji, aniżeli w oświadczeniu. Treść otrzymywanych skarg nie pozwala określić, czy tego rodzaju formularze nadal są stosowane, a jeżeli tak, to w jakiej skali. W ocenie Rzecznika niezbędne jest ustalenie tej kwestii, a następnie skontrolowanie podstawy stosowania odrębnych formularzy w sytuacji, gdy wzór oświadczenia określa rozporządzenie KRRiT w sprawie rodzajów dokumentów oraz wzoru oświadczenia potwierdzających uprawnienia do zwolnień od opłat abonamentowych. W przypadku uznania dopuszczalności stosowania przedmiotowych formularzy,

zasadne byłoby sprawdzenie zgodności i aktualności ich treści z przepisami ustawy o opłatach abonamentowych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

25. Ministra Finansów (RPO-674861-V/11) z dnia 2 sierpnia 2013 r. – w sprawie stosowania zwolnień od podatku VAT dla usług z zakresu opieki medycznej.

Ustawa o podatku od towarów i usług oraz rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług przewidują stosowanie zwolnień dla usług z zakresu opieki medycznej. Rzecznik Praw Obywatelskich analizował interpretacje indywidualne Dyrektorów Izb Skarbowych dotyczące przepisu ustawy o podatku od towarów i usług, który przewiduje takie zwolnienie. W jednej z interpretacji stwierdzono, że warunkiem uznania za zwolnione od podatku usług zakwaterowania i wyżywienia świadczonych przez szpitale osobom towarzyszącym hospitalizowanym pacjentom jest wpis w karcie pacjenta zalecenia lekarskiego o konieczności obecności tych osób ze względów terapeutycznych. Ministerstwo Finansów potwierdziło prawidłowość tego stanowiska. Zawarcie w historii choroby jednoznacznego zalecenia lekarskiego ma znaczenie dowodowe, bowiem usuwa wątpliwości, co do charakteru usługi. Wpis w historii choroby stanowi dowód wskazujący na ścisły związek usług zakwaterowania i wyżywienia, świadczonych przez szpitale osobom towarzyszącym hospitalizowanym pacjentom, z usługami opieki medycznej. Nie można jednak wykluczyć sytuacji, gdy historia choroby nie będzie zawierała zapisu o konieczności obecności opiekunów. Mogą wówczas powstać wątpliwości, co do interpretacji omawianego zwolnienia. Ustawa o podatku od towarów i usług nie zawiera postanowień wskazujących na rozstrzygające znaczenie zalecenia lekarskiego wpisanego do historii choroby dla objęcia zwolnieniem usług świadczonych przez szpitale osobom towarzyszącym pacjentom. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Minister Finansów (03.09.2013 r.) wskazał, że przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych pacjent ma prawo do obecności osoby bliskiej na podstawie ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Realizowanie przez pacjenta prawa do obecności osób bliskich nie stanowi automatycznie podstawy zastosowania wobec tych osób przywileju zwolnienia z opodatkowania VAT za świadczone im usługi zakwaterowania i wyżywienia. Minister Finansów podtrzymuje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 16 czerwca 2011 r. do Rzecznika Praw Pacjenta o braku podstaw do objęcia zwolnieniem od podatku VAT usług związanych z pobytem w szpitalu osób najbliższych pacjenta, o ile nie jest to niezbędne dla osiągnięcia celu terapeutycznego wobec hospitalizowanego pacjenta. O tym, jakie okoliczności muszą być spełnione, aby cel terapeutyczny został osiągnięty, decyduje lekarz, zatem jeżeli uzna on, że realizowane przez pacjenta prawo do pobytu osoby bliskiej jest istotne w procesie terapeutycznym, wówczas należy uznać usługę szpitala na rzecz osoby bliskiej jako ściśle związaną z usługą podstawową wykonywaną na rzecz pacjenta. Informacja

o takim zaleceniu powinna, co do zasady, wynikać z historii choroby pacjenta. Minister Finansów nie dostrzega konieczności dodatkowego doprecyzowania tej kwestii w regulacjach ustawy o VAT. Jeżeli w toku prowadzonych analiz stanowisk organów wydających interpretacje indywidualne w tym przedmiocie potwierdzi się występowanie rozbieżności w omawianym zakresie, Minister Finansów podejmie stosowne działania mające na celu ich wyeliminowanie.

26. Ministra Finansów (RPO-745219-V/13) z dnia 2 sierpnia 2013 r. - w sprawie braku stabilności i przejrzystości przepisów prawa podatkowego.

Rzecznik Praw Obywatelskich w kolejnym wystąpieniu dotyczącym jakości polskiego prawa podatkowego zwraca uwagę na fakt, że uchwalane przepisy budzą wątpliwości nie tylko, co do ich zgodności z Konstytucją, ale niejednokrotnie są one niespójne i wzajemnie wykluczają się z przepisami innych ustaw. Przykładem takiej regulacji jest przepis ustawy o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce, pozwalający nałożyć organom podatkowym dodatkowe zobowiązanie podatkowe za brak korekty podatku, który został odliczony prawidłowo w świetle poprzednio obowiązujących przepisów. Opisane rozwiązanie prawne budzi wątpliwości, co do przestrzegania przez ustawodawcę zakazu retroakcji oraz zasady ochrony praw nabytych. O braku stabilności prawa podatkowego w Polsce świadczy m.in. ilość modyfikacji ustaw podatkowych w ostatnich latach. Nie jest to jedyny miernik stabilności prawa, ale w dużej mierze przesądza o kształtowaniu zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Niepokojący jest również pośpiech towarzyszący wprowadzaniu nowych regulacji prawnych, przejawiający się m.in. w wyznaczaniu krótkich terminów na konsultacje społeczne. W konsekwencji wprowadzane są przepisy niejasne dla podatników. Świadczą o tym skargi wpływające do Biura Rzecznika, kierowane nie tylko przez obywateli, lecz także przez organy stosujące prawo podatkowe. Ponadto prawo podatkowe nie wykazuje neutralności wobec procesów gospodarczych, polegającej na tym, aby regulacje podatkowe nie zakłócały przebiegu tych procesów. Takich cech nie można przypisać niektórym regulacjom ustawy o redukcji pewnych obciążeń administracyjnych w gospodarce, które paradoksalnie zwiększają wymagania stawiane przedsiębiorcom. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów (06.09.2013 r.) stwierdził, że zmienność prawa podatkowego jest immanentną cechą systemu podatkowego. Charakteryzuje ona nie tylko polski porządek prawny, ale także systemy prawa podatkowego innych krajów Unii Europejskiej. Powodem zmian jest także reakcja na dynamicznie zmieniające się stosunki gospodarcze. Podatki są stanowione przez Sejm w drodze ustawowej, a projekty ustaw zmieniające podatki podlegają konsultacjom społecznym oraz badaniom pod kątem ich zgodności z prawem wspólnotowym oraz traktatowym. Ewentualne niejasności bądź niezrozumiałe przepisy prawa podatkowego mogą być w prosty i szybki sposób wyjaśnione każdemu podatnikowi, który złoży wniosek o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów prawa podatkowego, zgodnie z ordynacją podatkową. Jednocześnie w odpowiedzi nie

podzielono zarzutów podniesionych w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczących rozwiązań przewidzianych w ustawie o redukcji niektórych obciążeń administracyjnych w gospodarce.

27. Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego (RPO-743972-I/13) z dnia 5 sierpnia 2013 r. - w sprawie dostosowania treści publikowanych w serwisach internetowych Ministerstwa do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Rzecznik Praw Obywatelskich porusza w wystąpieniu problem dostępności treści publikowanych na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz dostosowania ich do specyficznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pojawiła się informacja o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Umowy Partnerstwa 2014-2020. Zamieszczono również komunikat, że jedynym narzędziem do zgłaszania opinii, propozycji i uwag dotyczących przedmiotowego projektu jest formularz zgłaszania uwag on-line. Niestety, formularz nie jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Innym przykładem niedostosowania przekazu informacji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest opublikowana na podstronie MRR dokumentacja w sprawie konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego, zmieniającego rozporządzenie w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W innym serwisie MRR opublikowane zostały w postaci pliku pdf wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Dokumenty te są całkowicie niedostępne dla osób z niepełnosprawnościami, gdyż nie istnieje możliwość przeszukiwania pliku. Zaniepokojenie budzi fakt, że do uczestnictwa we wspomnianych konsultacjach zachęca się również osoby niepełnosprawne. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o udzielenie informacji, jakiego rodzaju działania, mające na celu dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami treści publikowanych w serwisach internetowych Ministerstwa, zostały już podjęte oraz jakie są planowane w przyszłości.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego (12.08.2013 r.) poinformował, że dokumenty wymienione w wystąpieniu Rzecznika zostaną zastąpione lub uzupełnione wersjami dostępnymi dla oprogramowania wspomagającego. Ponadto do osób umieszczających treści na portalach resortu ponownie zostanie skierowana informacja o obowiązku publikacji wersji dokumentów dostępnych dla czytników ekranu. W zakresie technologicznym do umów zawieranych przez resort zostały wprowadzone zapisy umożliwiające dostosowanie lub gwarantujące wypełnianie, w przypadku budowy nowych narzędzi, wytycznych WCAG 2.0 na poziomach wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności.

W przypadku strony głównej MRR zidentyfikowane błędy są obecnie poprawiane, a termin realizacji tego zadania to 31 sierpnia 2013 r. Ponadto w 2014 r. planowana jest zmiana architektury informacji oraz graficznego interfejsu użytkownika strony

resortu, co pozwoli na wprowadzenie nowej struktury kodu strony i zapewni jej większe dostosowanie dla osób niepełnosprawnych. Obecnie MRR jest w trakcie wyłaniania wykonawcy, który przeprowadzi audyt stron internetowych MRR pod kątem zgodności z wymaganiami WCAG 2.0, a także będzie wspierał resort merytorycznie w zakresie opiniowania dokumentacji analityczno-projektowej i odbiorze prac, w tym w testach akceptacyjnych. W Ministerstwie trwają także prace nad nowymi szablonami stron internetowych dla programów operacyjnych realizowanych w przyszłej perspektywie finansowej.

Resort zarządza grupą ponad 220 redaktorów, nie tylko pracowników Ministerstwa, ale również Urzędów Marszałkowskich czy Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. Dla tych osób prowadzone są szkolenia obejmujące tematykę dostępności stron internetowych, przekazywane są na bieżąco materiały oraz przypomnienia, jak ważne jest zapewnienie dostępności stron o Funduszach Europejskich dla osób z dysfunkcjami.

28. Marszałka Sejmu RP (RPO-726559-I/13) z dnia 5 sierpnia 2013 r. – w sprawie braku w Regulaminie Sejmu RP regulacji dotyczących terminu rozpatrzenia wniosku o uchylenie immunitetu.

Na tle sprawy indywidualnej ujawnił się problem o charakterze systemowym, związany z brakiem w uchwale Sejmu RP z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu RP jakiegokolwiek terminu do rozpatrzenia przez organy Sejmu wniosku o uchylenie formalnego immunitetu parlamentarnego. Obecny stan prawny może utrudniać lub wręcz uniemożliwiać skuteczną egzekucję prawa do sądu osoby, której dotyczy zachowanie posła będące przedmiotem wniosku. Zgodnie z Regulaminem Sejmu RP Komisja Regulaminowa i Spraw Poselskich rozpatruje przekazane przez Marszałka Sejmu RP wnioski w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie posła do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie albo aresztowanie bądź zatrzymanie. Sprawozdanie Komisji z rozpatrzenia takiego wniosku doręcza się posłom niezwłocznie. Regulamin nie określa terminu, w jakim powinno nastąpić przekazanie przez Marszałka Sejmu RP wniosku do Komisji oraz okresu, w którym Komisja powinna zakończyć rozpatrywanie tego wniosku. W Regulaminie Sejmu RP brak również regulacji dotyczących kontynuacji prac nad wnioskiem o uchylenie formalnego immunitetu posła na wypadek zakończenia kadencji parlamentu, mimo że takie uregulowania zostały przewidziane w Regulaminie Senatu RP. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o zajęcie stanowiska w sprawie ewentualnych przyszłych prac nad dostosowaniem postanowień Regulaminu Sejmu RP w zakresie, o jakim mowa jest powyżej, do standardów określonych w Konstytucji RP oraz Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

29. Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (RPO-721137-IV/12) z dnia 5 sierpnia 2013 r. - w sprawie problemów osób, które nabyły od Skarbu Państwa lub gminy mieszkania z bonifikatą.

W wystąpieniu Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca uwagę na problemy pojawiające się w praktyce na gruncie stosowania art. 68 ust. 2a pkt 5 ustawy o gospodarce nieruchomościami, sygnalizowane w skargach obywateli, którzy nabyli od jednostki samorządu terytorialnego lub Skarbu Państwa lokal mieszkalny z zastosowaniem bonifikaty. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nabywca, przez okres 5 lat, nie może zbyć ani wykorzystać lokalu na inny cel niż mieszkaniowy, w przeciwnym razie zobowiązany jest do zwrotu bonifikaty. Ustawa ściśle określa wyjątki od tej zasady, które nie uwzględniają jednak nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, mimo że nabycie takiego lokalu spełnia cel regulacji, jakim było umożliwienie obywatelom obrotu mieszkaniami z bonifikatą, pod warunkiem przeznaczenia środków uzyskanych ze sprzedaży na cel mieszkaniowy. Ponadto obywatele podnoszą w skargach, że gminy żądają zwrotu całej bonifikaty, bez względu na to, jaką część środków uzyskanych ze sprzedaży mieszkania przeznaczono na nabycie innego lokalu mieszkalnego. W praktyce bonifikatę należy zwrócić także w przypadku przeznaczenia środków ze sprzedaży lokalu na nakłady związane z wybudowaniem domu na zakupionej nieruchomości, bądź też związane z wykończeniem lub remontem nabytego lokalu, czy na spłatę kredytu zaciągniętego w celu nabycia większego lokalu. Poruszona problematyka była przedmiotem wystąpienia Rzecznika w 2008 r., jednak Ministerstwo Infrastruktury nie podzieliło wówczas przedstawionych zastrzeżeń. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o rozważenie celowości podjęcia działań legislacyjnych w celu wyeliminowania wątpliwości powstających na tle stosowania omawianego przepisu prawa.

Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (12.09.2013 r.) podzielił pogląd o zasadności podjęcia prac nad nowelizacją art. 68 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami. Do czasu dokonania nowelizacji właściwe organy powinny szerzej niż dotychczas korzystać z możliwości przewidzianej w art. 68 ust. 2c ustawy o gospodarce nieruchomościami. Wprowadzając ten przepis ustawodawca zdecydował, że mogące wystąpić w praktyce inne przypadki niż przewidziane w art. 68 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami, które uzasadniałyby odstąpienie od żądania zwrotu bonifikaty, będą podlegały ocenie organów odpowiedzialnych za gospodarkę nieruchomościami publicznymi. Przepis ten może znaleźć zastosowanie na przykład w sytuacji nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

Równocześnie Minister Transportu podkreślił, że podczas prac legislacyjnych należałoby ostrożnie podchodzić do rozszerzenia katalogu sytuacji objętych zakresem art. 68 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami. Zakres możliwej nowelizacji tego przepisu zostanie określony z uwzględnieniem celu, któremu mają służyć przepisy przewidujące udzielanie bonifikat oraz potrzeby wyeliminowania przypadków powstawania nadużyć lub sytuacji obchodzenia prawa. Po określeniu niezbędnego zakresu nowelizacji art. 68 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami Minister Transportu podejmie działania w celu uzyskania zgody na wystąpienie do Zespołu do Spraw Programowania Prac Rządu z prośbą o włączenie

projektu nowelizacji do Wykazu prac legislacyjnych i pozalegislacyjnych Rady Ministrów.

30. Prezesa Rady Ministrów (RPO-743567-V/13) z dnia 8 sierpnia 2013 r. – w sprawie przeprowadzania przedterminowych wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia w wystąpieniu wątpliwości dotyczące redakcji przepisu art. 474 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, odnoszące się do przeprowadzania przedterminowych wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta. Przepis art. 474 § 2 Kodeksu wyborczego stanowiący o przedterminowych wyborach wójta, odsyła do trybu przeprowadzania wyborów określonego w art. 371 Kodeksu wyborczego, który reguluje tryb zarządzania wyborów do organów stanowiących jednostki samorządu terytorialnego w „zwykłych" okolicznościach, tj. wskutek upływu kadencji. Odesłanie to może sugerować, że wybory mogą zostać zarządzone wyłącznie wraz z upływem kadencji, co sprawiłoby, że sama instytucja wyborów przedterminowych pozostawałaby instytucją martwą. W toku prac legislacyjnych mogło dojść do omyłki redakcyjnej i zamiast odesłania do przepisu Kodeksu wyborczego regulującego tryb przeprowadzania wyborów przedterminowych do rad, znalazło się odesłanie do przepisu regulującego tryb przeprowadzania wyborów w związku z końcem kadencji rad. Skutkiem omyłki może być faktyczna niemożność zarządzenia przez Prezesa Rady Ministrów przedterminowych wyborów wójta, burmistrza i prezydenta miasta w przypadku niezaskarżenia do sądu administracyjnego uchwały rady gminy stwierdzającej wygaśnięcie mandatu. Omawiany problem nie odnosi się do obecnej kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, jednak wydaje się aktualny, zważywszy na zbliżający się termin wyborów samorządowych na przełomie 2014/2015 roku. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

Minister Administracji i Cyfryzacji (11.09.2013 r.) w odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich skierowane do Prezesa Rady Ministrów, przychylił się do przedstawionej opinii o błędzie ustawodawcy, polegającym na nieprawidłowym odesłaniu w przepisie ustawowym regulującym zarządzenie wyborów przedterminowych organu wykonawczego gminy. Pogląd ten podziela również Państwowa Komisja Wyborcza. Z uwagi na potrzebę skorygowania błędu ustawodawcy w ustalonych ramach czasowych, analizowane są obecnie możliwości sprawnego przeprowadzenia procesu legislacyjnego w celu usunięcia stwierdzonej wady regulacji ustawowej.

31. Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej (RPO-716552-I/12) z dnia 8 sierpnia 2013 r. - w sprawie trybu rejestracji oświadczeń lustracyjnych, w przypadku opóźnienia w przekazaniu oświadczenia przez zobowiązany organ.

Rzecznik otrzymuje skargi wskazujące na istnienie luki prawnej związanej z trybem rejestracji oświadczeń lustracyjnych. Mimo obowiązku „niezwłocznego"

przekazania oświadczenia lustracyjnego do Biura Lustracyjnego IPN, w praktyce może dojść do sytuacji, w których oświadczenie zostanie przekazane przez zobowiązany do tego organ z kilkumiesięcznym opóźnieniem. Przepisy ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990, treści tych dokumentów oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, nie zawierają jednoznacznych wskazówek, co do trybu postępowania Biura Lustracyjnego IPN w takiej sytuacji. Obecna praktyka Biura Legislacyjnego – działającego z konieczności w warunkach braku wyraźnej regulacji prawnej – może prowadzić do niekorzystnych dla jednostki skutków polegających na podjęciu przez właściwy organ działań mających na celu uniemożliwienie dalszego pełnienia funkcji publicznej osoby, która w ocenie Biura nie złożyła oświadczenia lustracyjnego. Obywatele nie powinni być narażeni na ponoszenie negatywnych konsekwencji będących wynikiem niewywiązywania się przez właściwe organy z ustawowego obowiązku przekazania oświadczenia lustracyjnego. W państwie demokratycznym normy prawne powinny określać kompetencje organów państwa, ich zadania, jak również tryb postępowania. Obywatele natomiast są uprawnieni do uzyskiwania informacji o podstawie prawnej podjętych przez te organy działań. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie, zwłaszcza w zakresie potrzeby podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zmianę opisanego stanu rzeczy.

Prezes Instytutu Pamięci Narodowej (27.09.2013 r.) przekazał stanowisko Dyrektora Biura Legislacyjnego IPN, w którym stwierdzono, że propozycja znowelizowania przepisów ustawy lustracyjnej poprzez ewentualne zakreślenie terminu, w jakim organ byłby zobowiązany do przesłania oświadczenia lustracyjnego do Biura Lustracyjnego, wydaje się być zbyt daleko idąca. Ustawa lustracyjna nie zawiera regulacji dotyczących sposobu postępowania w sytuacjach, w których oświadczenie lustracyjne - na skutek zaniechania ze strony organu przekazującego - trafia do IPN z dużym opóźnieniem, bądź w ogóle nie zostaje przekazane. W odniesieniu do obowiązku złożenia oświadczenia lustracyjnego istotny jest termin złożenia oświadczenia, czyli termin, w którym oświadczenie wpływa do właściwego organu. Powinno to nastąpić w chwili wyrażenia zgody na kandydowanie lub zgody na objęcie lub wykonywanie funkcji, a w przypadku żołnierza zawodowego przed doręczeniem mu decyzji o wyznaczeniu na stanowisko służbowe. Brak jest podstaw do wyciągania konsekwencji wobec osoby w sytuacji, gdy oświadczenie - złożone w ustawowo przewidzianym terminie - nie zostało przekazane do IPN na skutek zaniechania organu. Zadaniem Biura jest - po wpłynięciu zapytania, bądź informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego - potwierdzenie, że takie oświadczenie znajduje się w jego zasobie. W przypadku, kiedy wpłynęło ono ze znacznym, ale zawinionym przez organ przekazujący, opóźnieniem - jest przyjmowane, rejestrowane i traktowane jako złożone prawidłowo. W ocenie Biura Lustracyjnego problemem nie jest brak odpowiednich regulacji w ustawie lustracyjnej, lecz częste nierejestrowanie daty wpływu oświadczenia przez organ przyjmujący oraz niewydawanie potwierdzeń złożenia oświadczenia lustracyjnego.

32. Ministra Sprawiedliwości (RPO-692929-II/12) z dnia 12 sierpnia 2013 r. - w sprawie usprawnienia systemu kierowania skazanych do zakładów karnych położonych najbliżej miejsca zamieszkania ich rodzin.

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływa duża liczba skarg od osób skazanych oraz ich rodzin, w kwestii odbywania kary pozbawienia wolności w zakładach karnych położonych daleko od ich miejsca zamieszkania. W wyniku nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego usunięto z dniem 1 stycznia 2012 r. z jego treści sformułowanie, iż skazany odbywa karę w zakładzie karnym położonym, w miarę możliwości, najbliżej jego miejsca zamieszkania. Wprowadzono jedynie dopuszczalność przeniesienia go do innego właściwego zakładu karnego, m.in. w przypadku ważnych względów rodzinnych. Zmiana ta miała wpłynąć na bardziej racjonalne i uzasadnione względami resocjalizacyjnymi podejmowanie decyzji transportowych w przypadku rozpatrywania kolejnych próśb skazanych o zmianę jednostki penitencjarnej. Wnioskodawcy w wielu skargach do Biura RPO podnoszą, że skazani odbywają karę pozbawienia wolności w znacznym oddaleniu od ich miejsca zamieszkania, a prośby w tym przedmiocie mogą być zrealizowane pozytywnie pod warunkiem, iż w zakładzie karnym, do którego chcą być przetransportowani, jest wolne miejsce w momencie rozpoznania prośby. Zdaniem Rzecznika aktualna praktyka jest niewłaściwa. Respektowaniu prawa osadzonych do utrzymywania kontaktów z rodziną pomogłoby utworzenie listy osób oczekujących na przetransportowanie. Dyrektor Generalny Służby Więziennej stwierdził jednak, że obowiązujący system kierowania do jednostek penitencjarnych sprawdził się i nie powinien być zmieniany. Tymczasem faktyczne wyizolowanie skazanego z jego rodziny może stanowić istotny czynnik sprzyjający powrotowi do przestępstwa. Poza tym, obowiązujące przepisy jednoznacznie akcentują potrzebę wzmacniania więzi rodzinnych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

Minister Sprawiedliwości (10.09.2013 r.) poinformował, że po dniu 1 stycznia 2012 r. utrzymana została zasada realizacji przeniesienia do danej jednostki penitencjarnej na podstawie pozytywnie rozpatrzonej prośby - tj. zgody dyrektora jednostki penitencjarnej, do której skazany wnosi o przetransportowanie. Stworzenie mechanizmu ustalania kolejności transportów skazanych w oparciu o listy oczekujących na przetransportowanie w praktyce okazało się nieskuteczne. Brak wystarczającej liczby wolnych miejsc w jednostkach penitencjarnych, związany ze stale utrzymującym się wysokim zaludnieniem aresztów śledczych i zakładów karnych, a także ograniczone możliwości rozbudowy infrastruktury Służby Więziennej, która byłaby w stanie zapewnić wszystkie potrzeby odbywających karę pozbawienia wolności, stoją na przeszkodzie możliwości realizacji w szerszym, czy też pełnym zakresie wniosków skazanych o odbywanie kary pozbawienia wolności w zakładach karnych położonych najbliżej miejsca ich zamieszkania. W odpowiedzi poinformowano także o liczbie skierowań do transportu z urzędu przez jednostki penitencjarne w 2012 roku z powodów związanych ze wzmacnianiem przez skazanych

więzi z rodziną, liczbie uwzględnionych próśb osadzonych związanych z kontaktami z rodziną lub z transportem bliżej miejsca zamieszkania, a także liczbę uwzględnionych próśb w trybie art. 165 § 1 k.k.w., czyli związanych z odbywaniem kary w okresie do 6 miesięcy przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed wykonaniem kary, kiedy to skazany powinien w miarę możliwości odbywać karę w zakładzie karnym położonym najbliżej przyszłego miejsca stałego pobytu.

33. Marszałka Sejmu RP (RPO-651625-II/10) z dnia 13 sierpnia 2013 r. – w sprawie stosowania przez policję środków przymusu bezpośredniego w sytuacji, gdy oskarżony lub osoba podejrzana odmówi poddania się obowiązkowym badaniom lub czynnościom.

W zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje kwestia stosowania przez policję środków przymusu bezpośredniego w sytuacji, gdy oskarżony lub osoba podejrzana odmówi poddania się obowiązkowym badaniom lub czynnościom, o których mowa w art. 74 § 2 i 3 Kodeksu postępowania karnego. W zamieszczonej na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości odpowiedzi na publikację prasową wskazano, że kompetencje do używania środków przymusu bezpośredniego w sytuacji, gdy oskarżony lub osoba podejrzana odmówi poddania się obowiązkowym badaniom lub czynnościom, przysługują policji na mocy ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Powyższe stanowisko budzi jednak wątpliwości Rzecznika Praw Obywatelskich z uwagi na fakt, że instytucja ta powinna zostać uregulowana w Kodeksie postępowania karnego. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 5 marca 2013 r. (sygn. U 2/11) orzekając o niezgodności z Konstytucją RP niektórych przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie poddawania badaniom lub wykonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej stwierdził, że skoro ustawodawca nie przewidział w k.p.k. stosowania wobec oskarżonego lub podejrzanego środków przymusu bezpośredniego w celu wymuszania podporządkowania się dyspozycjom art. 74 § 2 i 3 k.p.k., nie było to jego zamiarem. Wydaje się, że rozwiązaniem wskazanego problemu jest przeprowadzenie pilnej nowelizacji art. 74 k.p.k. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o rozważenie możliwości podjęcia odrębnej inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę tego przepisu.

Wicemarszałek Sejmu RP (30.08.2013 r.) poinformował, że w sprawozdaniu Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach (druk nr 1586) sugerowana zmiana art. 74 Kodeksu postępowania karnego została już zawarta.

34. Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (RPO-740412-I/13) z dnia 19 sierpnia 2013 r. - w sprawie dofinansowania usługi tłumacza migowego dla studentów niesłyszących.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje informacje o problemach związanych z finansowaniem tłumaczy migowych w szkołach wyższych. Pomimo iż współczynnik wsparcia dla studentów niesłyszących jest najwyższy w algorytmie naliczania dotacji dla studentów z niepełnosprawnościami, kwota uzyskana z budżetu państwa na

edukację studenta niesłyszącego jest zdecydowanie niewystarczająca. W konsekwencji student głuchy ma zapewnioną usługę tłumacza języka migowego tylko wtedy, gdy uczelnia dopłaca do tej usługi z własnych środków finansowych. Dodatkowe wsparcie finansowe zostało przewidziane w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Zgodnie z tą ustawą, do zadań powiatu należy dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika. W związku z regulacją ustawy należy stwierdzić, że student może zwrócić się o dofinansowanie usługi tłumacza do powiatu. Odmienna interpretacja, przyjmująca, że wsparcie z PFRON na usługę tłumacza nie jest możliwe, prowadzi do ograniczenia dostępu do szkolnictwa wyższego osobom niesłyszącym. Środki otrzymywane przez uczelnię na kształcenie studenta niesłyszącego z budżetu są zbyt małe, aby zapewnić dostęp do tłumacza. Taka sytuacja prowadzi z kolei do naruszenia ratyfikowanej przez Polskę Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Tymczasem do Rzecznika docierają informacje, że otrzymanie wsparcia ze środków powiatu na dofinansowanie nauki na uczelni wyższej spotyka się z odmową. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska na temat możliwości finansowania przez powiaty usługi tłumacza języka migowego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

35. Ministra Sprawiedliwości (RPO-695870-VII/12) z dnia 19 sierpnia 2013 r. - w sprawie zatrudniania osób pozbawionych wolności.

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzono analizę zagadnienia związanego z zatrudnianiem osadzonych podczas wykonywania kary pozbawienia wolności, tymczasowego aresztowania oraz po odbyciu kary. Ten element resocjalizacji jest także stale przedmiotem zainteresowania Krajowego Mechanizmu Prewencji podczas wizytacji w jednostkach penitencjarnych. W wystąpieniu Rzecznik zwraca uwagę na brzmienie przepisu art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności, który umożliwia otrzymanie ryczałtu z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności, jednakże tylko podmiotom, które mają status przedsiębiorcy. Tymczasem w myśl art. 3 Kodeksu pracy pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudnia ona pracowników. Obowiązujące przepisy umożliwiają zatem zatrudnianie osób pozbawionych wolności także u innych podmiotów niż tylko przedsiębiorcy, dlatego też ograniczenie możliwości wypłaty ryczałtu z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osób pozbawionych wolności do tych ostatnich, nie znajduje uzasadnienia. Obecny kształt wspomnianej regulacji budzi wątpliwości, co do zgodności z konstytucyjną zasadą równości. Wydaje się, że podmioty zatrudniające osoby pozbawione wolności inne niż przedsiębiorcy są dyskryminowane w zakresie uzyskiwania ryczałtu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie potrzeby podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Minister Sprawiedliwości (20.09.2013 r.) wyjaśnił, że brak jest przesłanek do podjęcia inicjatywy ustawodawczej mającej na celu rozszerzenie kręgu podmiotów

mogących ubiegać się o pomoc w postaci ryczałtu z Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywięziennych Zakładów Pracy. Fundusz w swoim działaniu ma kierować się przede wszystkim dobrem osób pozbawionych wolności. Rekompensata finansowa dla podmiotów zatrudniających skazanych jest jedynie pewną zachętą do zatrudniania tej konkretnej kategorii osób, które znajdują się w niewątpliwie niełatwej sytuacji na rynku pracy. Zgodnie z ustawą o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności, do otrzymania ryczałtu ze środków Funduszu uprawnieni są przedsiębiorcy zatrudniający osoby pozbawione wolności. Ograniczenie dla podmiotów niebędących przedsiębiorcą zastosowane jest wyłącznie do jednej z trzech form pomocy oferowanych w ramach Funduszu, gdyż inne formy takiej pomocy tj. pożyczka oraz dotacje mogą być przyznane tym podmiotom. Dopatrywanie się dyskryminacji w obowiązującym rozwiązaniu, nie jest uzasadnione. Żaden z podmiotów zatrudniających osoby pozbawione wolności nie jest bowiem wykluczony z otrzymania pomocy z Funduszu. Fundacje mogą prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji ich celów. Zatem tylko od woli fundacji zależy, czy podejmując działalność gospodarczą uzyska status przedsiębiorcy oraz tym samym możliwość ubiegania się o rekompensatę w postaci ryczałtu z Funduszu. Zarówno fundacje, jak i większość pozostałych podmiotów zatrudniających osoby pozbawione wolności niebędących przedsiębiorcami, korzystają z nieodpłatnej pracy skazanych, co stanowić może, jak w przypadku ryczałtu dla przedsiębiorców, rekompensatę za zwiększone koszty zatrudnienia osób pozbawionych wolności.

36. Ministra Zdrowia (RPO-746061-I/13) z dnia 23 sierpnia 2013 r. - w sprawie korzystania z posług duszpasterskich przez pacjentów przebywających w hospicjach.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich napływają sygnały dotyczące braku posług duszpasterskich w niektórych zakładach służby zdrowia. Konstytucja RP zapewnia każdemu wolność sumienia i religii. Wolność religii obejmuje także prawo osób do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajdują. Staje się to szczególnie ważne dla osób będących w trudnej sytuacji, nierzadko zagrażającej życiu i zdrowiu. Pacjenci przebywający w szpitalach mają prawo do opieki duszpasterskiej. W sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia lub zagrożenia życia szpital jest obowiązany umożliwić pacjentowi kontakt z duchownym jego wyznania. Ustawa o działalności leczniczej nie wymienia jednoznacznie hospicjów wśród podmiotów leczniczych, ale przewiduje, że stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych innych niż szpitalne, udziela się także w hospicjach. Powstaje na tym tle wątpliwość, czy hospicja mają prawo do zatrudniania kapelanów mogących świadczyć posługi religijne dla chorych, znajdujących się bardzo często w ciężkim stanie zdrowia. Dla osób tych opieka duchownego i posługa religijna może mieć istotne znaczenie. Wydaje się więc niezbędne jednoznaczne objęcie hospicjów przepisami dopuszczającymi zatrudnienie kapelana szpitalnego. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie, a także poinformowanie o aktualnej sytuacji dotyczącej zapewnienia świadczenia posług religijnych w zakładach służby zdrowia.

Minister Zdrowia (18.09.2013 r.) w stanowisku przedstawionym w porozumieniu z Rzecznikiem Praw Pacjenta stwierdził, że obowiązujący stan prawny w wystarczającym stopniu zabezpiecza prawo pacjenta do opieki duszpasterskiej. Obowiązujące regulacje prawne nakładają na podmiot udzielający świadczeń obowiązek ponoszenia kosztów realizacji tego prawa. Opieka duszpasterska w przedsiębiorstwach podmiotów leczniczych jest wykonywana w różnych formach. Sam fakt braku zatrudnienia kapelana w hospicjum stacjonarnym nie przesądza o naruszeniu prawa pacjenta do opieki duszpasterskiej. Rzecznik Praw Pacjenta poinformował jednocześnie, że żaden z wniosków przesłanych do niego w 2013 roku, w których zostało uprawdopodobnione naruszenie prawa pacjenta, nie dotyczył prawa do opieki duszpasterskiej w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych czy hospicjach.

37. Ministra Zdrowia (RPO-667951-V/11) z dnia 23 sierpnia 2013 r. – w sprawie sądowego zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do leczenia odwykowego.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, sąd może zobowiązać osobę uzależnioną od alkoholu do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Powstaje pytanie o zasadność funkcjonowania tej regulacji, w tym efektywność obecnego systemu, w kontekście utrzymującej się kolejki oczekujących na leczenie oraz sposobu postrzegania instytucji tzw. przymusowego leczenia. Zobowiązanie do leczenia nie ma charakteru przymusu. Przymus stosowany jest na etapie doprowadzenia osoby uzależnionej od alkoholu na badanie przez biegłego, na rozprawę w sądzie i do zakładu leczniczego na podjęcie kuracji, jeśli osoba odmawia współpracy. Nie można jednak zatrzymać pacjenta w zakładzie lecznictwa odwykowego wbrew jego woli, a tym bardziej zmusić do aktywnego uczestnictwa w programie psychoterapii uzależnienia. Obecnie mamy do czynienia z sytuacją, w której mimo krytycznej oceny - także w corocznych sprawozdaniach Rady Ministrów składanych Sejmowi na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi - funkcjonującego modelu przymusowego leczenia, nie podejmuje się konkretnych działań. Z postępowaniem w przedmiocie tzw. przymusowego leczenia wiąże się problem sygnalizowany w skargach do Biura RPO, wynikający ze szczątkowej regulacji dotyczącej funkcjonowania gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, niedostatecznego określenia ich statusu, stosowanych procedur oraz uprawnień osób, których działania komisji bezpośrednio dotyczą. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska, w tym w zakresie dalszego funkcjonowania procedury tzw. przymusowego leczenia w jej obecnym kształcie, planów jej zniesienia bądź przeformułowania, jak również wskazania, w jaki sposób przedmiotowa kwestia rozwiązywana jest w innych państwach Unii Europejskiej.

38. Ministra Gospodarki (RPO-735416-V/13) z dnia 23 sierpnia 2013 r. – w sprawie ujawniania przez biura informacji gospodarczej lub firmy windykacyjne informacji o zobowiązaniach przedawnionych.

W kierowanych do Biura RPO skargach podnoszony jest zarzut ujawniania przez biura informacji gospodarczej lub firmy windykacyjne, działające w ramach internetowej giełdy wierzytelności (tzw. markety długów), informacji o zobowiązaniach przedawnionych. Dla obywateli niezrozumiałe jest to, że pomimo regulacji zawartych w Kodeksie cywilnym, dotyczących instytucji przedawnienia, bezczynność wierzyciela, który w ustawowym terminie nie podjął działań zmierzających do wyegzekwowania swojej należności, zyskuje swoistą ochronę na gruncie ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. W praktyce z uwagi na wadliwe, w ocenie Rzecznika, ukształtowanie przepisów tej ustawy, dochodzi do sytuacji, w których wierzyciele unikają dochodzenia swoich roszczeń w trybie procesu sądowego w obawie o to, iż dłużnik podniesie zarzut przedawnienia. Alternatywą jest dokonanie cesji wierzytelności na firmę windykacyjną, która zgłasza dane o przedawnionym zobowiązaniu do biura informacji gospodarczej. W przypadku zaś, gdy dane dłużnika zostaną ujawnione przez biuro informacji gospodarczej, zazwyczaj nie jest możliwe ich usunięcie z uwagi na brak dokumentów potwierdzających wygaśnięcie lub nieistnienie zobowiązania. Nie kwestionując zasadności prawa do dochodzenia roszczeń przysługujących wierzycielom, Rzecznik zauważa, że przyznanie firmom windykacyjnym prawa do niekontrolowanego publicznego udostępniania informacji o dłużnikach może być wykorzystywane jako instrument przymuszający do zaspokojenia przedawnionych roszczeń. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie.

39. Ministra Sprawiedliwości (RPO-733062-II/13) z dnia 23 sierpnia 2013 r. - w sprawie maksymalnego terminu postępowania mandatowego.

Na tle spraw badanych w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich ujawnił się problem dotyczący, przewidzianego w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, 180-dniowego terminu, w trakcie którego funkcjonariusz uprawniony jest do nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego za wykroczenie stwierdzone za pomocą przyrządu kontrolno-pomiarowego lub urządzenia rejestrującego. Przed zmianą przepisów w 2010 r. obowiązywał w omawianym zakresie termin 30-dniowy. W skargach kierowanych do Biura RPO podnoszone są zarzuty, że termin 180 dni jest zbyt długi. Otrzymanie wezwania, nierzadko po kilku miesiącach od daty wykroczenia, przy jednoczesnej odmowie prawa wglądu w akta sprawy, w tym przy braku możliwości zapoznania się ze zdjęciem z fotoradaru, nierzadko czyni niemożliwym do spełnienia obowiązek wynikający z ustawy – Prawo o ruchu drogowym, polegający na wskazaniu, komu właściciel lub posiadacz pojazdu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Istnieje potrzeba urealnienia 180-dniowego terminu, tak aby funkcjonariusze mieli dostateczny czas na przeprowadzenie niezbędnych czynności wyjaśniających, a jednocześnie, aby została

zrealizowana zasada szybkości postępowania mandatowego. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

40. Ministra Sprawiedliwości (RPO-735965-IV/13) z dnia 26 sierpnia 2013 r. - w sprawie zabezpieczenia praw niepełnosprawnych dłużników w toku egzekucji sądowej.

Rzecznik Praw Obywatelskich podjęła z urzędu sprawę dotyczącą zajęcia w toku egzekucji sądowej urządzenia służącego osobie ze znacznym stopniem niedowidzenia do codziennego funkcjonowania. System wyłączeń spod egzekucji, przewidziany w kodeksie postępowania cywilnego, nie zabezpiecza w należyty sposób ochrony praw dłużników będących osobami niepełnosprawnymi. Zdaniem Rzecznika, aktualny stan prawny zawiera lukę ustawową, przy czym brak stosownej ochrony osób niepełnosprawnych w omawianym zakresie nie tylko może naruszać konstytucyjny obowiązek władz publicznych pomocy osobom niepełnosprawnym, ale także godzi w zasadę poszanowania godności człowieka. W świetle przepisów kodeksu postępowania cywilnego zasadą postępowania egzekucyjnego jest objęcie egzekucją wszystkich części majątku dłużnika. Wyjątki od tej zasady wprowadza m.in. art. 829 k.p.c., który jednak musi być interpretowany ściśle. Przepis ten wylicza enumeratywnie przedmioty niepodlegające egzekucji. Obowiązująca regulacja, poprzez brak ochrony osób niepełnosprawnych w toku egzekucji niwecząca w istocie skutki zamierzone przez umowy międzynarodowe oraz uchwalone w związku z nimi przepisy krajowe, nie spełnia wymogów antydyskryminacyjnych, jakie Polska zobowiązała się zrealizować w ramach wdrażania postanowień Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Brak zabezpieczenia praw niepełnosprawnych dłużników w toku egzekucji sądowej jest o tyle niezrozumiały, że ochrona taka jest przewidziana w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Zdaniem Rzecznika należy wprowadzić wyłączenie spod egzekucji sądowej urządzeń niezbędnych osobom niepełnosprawnym do funkcjonowania w życiu codziennym. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie i rozważenie potrzeby podjęcia działań mających na celu realizację zmian ustawowych.

Minister Sprawiedliwości (12.09.2013 r.) zgodził się ze stanowiskiem, że obowiązujące regulacje nie gwarantują kompleksowej ochrony niepełnosprawnego dłużnika. Tymczasem z wielu względów - w tym również humanitarnych, socjalnych i ekonomicznych - zasadne jest stworzenie takich rozwiązań prawnych, które statuowałyby wyłączenie możliwości prowadzenia egzekucji ze sprzętu służącego niepełnosprawnemu dłużnikowi do rehabilitacji oraz urządzeń, które są niezbędne dla jego egzystencji oraz ułatwiają mu życie, łagodząc skutki niepełnosprawności. Z powyższych względów Ministerstwo Sprawiedliwości, przy okazji przygotowywania kolejnej nowelizacji procedury cywilnej w zakresie egzekucji, będzie miało na uwadze odpowiednią modyfikację przepisów.

41. Ministra Sprawiedliwości (RPO-682110-II/11) z dnia 27 sierpnia 2013 r. - w sprawie zapewnienia odpowiedniej pomocy pokrzywdzonym w wypadkach komunikacyjnych i ich rodzinom.

W zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje problematyka zapewnienia odpowiedniej pomocy pokrzywdzonym w wypadkach komunikacyjnych i ich rodzinom. Analiza zmian przepisów o ruchu drogowym, systemu kar pieniężnych i punktów karnych, które weszły w życie w ostatnim okresie skłania do wniosku, iż ustawodawca w wielu przypadkach zaostrzył odpowiedzialność za popełnienie wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, co ma przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa na drogach. Rzecznik zwraca uwagę w wystąpieniu na kwestię ściągalności grzywien nałożonych w formie mandatu karnego i docelowego przeznaczenia kwot pozyskanych z tych grzywien. Ściąganie grzywny nałożonej w drodze mandatu karnego następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Grzywna ta stanowi dochód budżetu państwa, a gdy nałoży ją funkcjonariusz organu podległego władzom jednostki samorządu terytorialnego - stanowi dochód tej jednostki samorządu. W Polsce działa na rzecz ofiar wypadków komunikacyjnych wiele podmiotów, które niejednokrotnie udzielają bezpłatnej pomocy. Często jedynym źródłem ich finansowania są dotacje z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie wprowadzenia stosownych zmian w prawie, tak aby określony procent wpływów z grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego, które stanowią dochody budżetu państwa i gmin, przekazywany był podmiotom świadczącym pomoc pokrzywdzonym w wypadkach komunikacyjnych i ich rodzinom, co mogłoby realnie wpłynąć na podniesienie efektywności takiej pomocy.

42. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RPO-718235-I/12) z dnia 27 sierpnia 2013 r. - w sprawie ustawowej definicji „młodego naukowca".

Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizuje problem związany z dotychczasowym sformułowaniem definicji „młodego naukowca", umieszczonej w przepisie ustawy o zasadach finansowania nauki. Zgodnie z aktualnymi uregulowaniami, do kategorii młodych naukowców zalicza się osoby prowadzące działalność naukową, które nie ukończyły 35 roku życia. Obowiązująca regulacja może mieć charakter dyskryminujący. Od kwalifikacji do grupy młodych naukowców lub wykluczenia z niej zależy często prowadzenie i postęp badań naukowych. Obecnie decyzja o rozpoczęciu studiów doktoranckich podejmowana jest niejednokrotnie w okresie późniejszym niż bezpośrednio po ukończeniu studiów magisterskich. Stosowanie definicji „młodego naukowca" w aktualnym brzmieniu bywa krzywdzące dla kobiet, które na czas ciąży i opieki nad dzieckiem są zmuszone zawiesić swoją aktywność naukową oraz rodziców, którzy decydują się na skorzystanie z urlopów macierzyńskich, ojcowskich i wychowawczych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie podjęcia działań zmierzających do przeprowadzenia nowelizacji art. 2 pkt 19 ustawy o zasadach finansowania nauki, w taki sposób, aby

miernik wieku został zastąpiony kryterium uwzględniającym okres prowadzenia działalności naukowej, przykładowo określoną liczbą lat, które upłynęły od uzyskania stopnia naukowego doktora.

43. Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (RPO-636397-IV/09) z dnia 2 września 2013 r. - w sprawie funkcjonowania ekranów reklamowych na zewnątrz budynków lub w ich otoczeniu.

Rzecznik Praw Obywatelskich powraca do problematyki dotyczącej funkcjonowania urządzeń oświetleniowych, w tym reklam, umieszczonych na zewnątrz budynków lub w ich otoczeniu. W wystąpieniu z dnia 26 stycznia 2011 r. Rzecznik wskazał m.in., że jedynym przepisem regulującym kwestię ekranów reklamowych jest przepis rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Zdaniem Rzecznika, przepis ten nie reguluje w sposób zadawalający dopuszczalnych emisji przez ekrany reklamowe. Sformułowanie, iż urządzenia oświetleniowe oraz reklamy umieszczone na zewnątrz budynku lub w jego otoczeniu nie mogą powodować uciążliwości dla jego użytkowników ani przechodniów i kierowców, jest nieprecyzyjne i wzbudza wiele wątpliwości w praktyce. Minister Infrastruktury podzielił opinię Rzecznika, co do potrzeby stworzenia przepisów określających zasady lokalizacji ekranów reklamowych poza pasem drogowym. W odpowiedzi na kolejne wystąpienie Rzecznika, Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej uznał kwestię lokalizowania reklam poza pasem drogowym za problematykę bardziej złożoną, wymagającą przeprowadzenia szeregu specjalistycznych badań, które miarodajnie określiłyby poziom zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o poinformowanie o wyniku badań oraz udzielenie informacji na temat aktualnego stanu prac legislacyjnych i wskazanie przewidywanego terminu ich zakończenia.

44. Ministra Administracji i Cyfryzacji (RPO-638794-XVIII/10) z dnia 6 września 2013 r. - w sprawie uznania terminu za zachowany w przypadku nadania pisma przez osobę przebywającą za granicą.

W związku z badanymi przez Rzecznika Praw Obywatelskich sprawami ujawnił się problem natury ogólnej dotyczący uznania dochowania terminu w postępowaniu administracyjnym wówczas, gdy pismo zostało nadane za granicą. W obecnym stanie prawnym, aby termin został uznany za zachowany, osoba przebywająca za granicą może przed upływem terminu złożyć pismo jedynie w polskim urzędzie konsularnym. Nadanie pisma w placówce pocztowej zagranicznego operatora nie prowadzi do zachowania terminu. Zdaniem Rzecznika regulacja zawarta w art. 57 § 5 k.p.a. wymaga nowelizacji, przede wszystkim z uwagi na członkostwo Polski w Unii Europejskiej i związany z tym swobodny przepływ osób. Podobny problem występuje na gruncie postępowania administracyjnego. Dla porównania, w postępowaniu cywilnym omawiana kwestia została dostrzeżona. W konsekwencji znowelizowano art. 165 § 2 k.p.c., który obecnie stanowi, że oddanie pisma procesowego w polskiej

placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy - Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim UE jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie, a w razie podzielenia argumentów zawartych w wystąpieniu, o podjęcie działań w celu wprowadzenia stosownych zmian w Kodeksie postępowania administracyjnego oraz ustawie - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

45. Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (RPO-732697-V/13) z dnia 9 września 2013 r. - w sprawie opóźnień w realizacji upoważnień zawartych w ustawie – Prawo lotnicze.

Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizuje w wystąpieniu niewykonanie upoważnień zawartych w ustawie - Prawo lotnicze. Ustawa nowelizująca ustawę - Prawo lotnicze nałożyła obowiązek wydania - w terminie 18 miesięcy - nowych aktów wykonawczych realizujących delegacje ustawowe wynikające z przepisów wskazanych w ustawie zmieniającej. Wyznaczony termin realizacji tego obowiązku upłynął z dniem 18 marca 2013 r., co spowodowało utratę mocy przez dotychczas obowiązujące rozporządzenia, w tym np. rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie czasu pracy i wypoczynku członków załóg statków powietrznych oraz kontrolerów ruchu lotniczego, rozporządzenie Ministrów Infrastruktury, Środowiska, Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Obrony Narodowej w sprawie osłony meteorologicznej lotnictwa, rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Krajowego Programu Szkolenia w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego. Oznacza to, że od dnia 19 marca 2013 r. w polskim systemie prawa lotniczego zabrakło podstawowych regulacji niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania rynku lotniczego. Ze względu na opóźnienia w realizowaniu obligatoryjnych delegacji ustawowych, znowelizowana ustawa - Prawo lotnicze nie może być prawidłowo stosowana w pełnym zakresie. Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o zajęcie stanowiska w sprawie, a w szczególności o niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do usunięcia zasygnalizowanych nieprawidłowości.

46. Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (RPO-736286-V/13) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie niewydawania decyzji administracyjnych w przypadku odmowy dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje skargi indywidualne dotyczące negatywnie rozpatrzonych wniosków o udzielenie bezrobotnej osobie niepełnosprawnej jednorazowych środków z PFRON na podjęcie działalności gospodarczej na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wnioskujący informowani są o negatywnym rozpatrzeniu wniosku w formie pisemnego powiadomienia. Forma ta nie daje im gwarancji załatwienia ich sprawy w zgodzie ze standardami demokratycznego państwa

prawnego. Brak możliwości poddania rozstrzygnięć podejmowanych w tym zakresie kontroli instancyjnej i sądowej podważa zaufanie obywateli do organów administracji publicznej i stwarza niebezpieczeństwo arbitralności w działaniu władzy publicznej. W ocenie Rzecznika w każdym przypadku negatywnego rozpatrzenia wniosku o dofinansowanie z PFRON w trybie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych należy zachować formę decyzji administracyjnej. Stanowisko to znajduje potwierdzenie w najnowszym orzecznictwie sądów administracyjnych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska wobec przedstawionych wątpliwości.

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych (30.09.2013 r.) wyjaśnił, że przyznanie osobie niepełnosprawnej (wnioskodawcy) jednorazowych środków ze środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej nie jest załatwiane w trybie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Zarówno w świetle obowiązujących przepisów prawa, jak i orzecznictwa w przedmiotowym zakresie, pisemna informacja o negatywnym rozpatrzeniu wniosku wraz z uzasadnieniem nie może przyjąć formy decyzji administracyjnej. Jednocześnie poinformował, że przedstawione przez Rzecznika Praw Obywatelskich sugestie zostaną wnikliwie przeanalizowane przy opracowywaniu założeń do nowej ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

47. Ministra Sprawiedliwości (RPO-737924-I/13) z dnia 10 września 2013 r. – w sprawie problemów środowiska ławników.

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło pismo tworzonego Stowarzyszenia Krajowej Rady Sędziów Społecznych, w którym zasygnalizowane zostały kluczowe problemy środowiska ławników w Polsce. Zdaniem wnioskodawców, jedną z zasadniczych kwestii jest brak szczegółowego określenia w przepisach podmiotu, jak również sposobu i środków, umożliwiających radom ławniczym realizację obowiązku podnoszenia poziomu pracy wykonywanej przez ławników. Obowiązek ten wynika wprost z przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu wyboru, składu i struktury organizacyjnej, trybu działania oraz szczegółowych zadań rady ławniczej. Zarówno rozporządzenie, jak i ustawa - Prawo o ustroju sądów powszechnych nie wskazują, w jaki sposób i przy zaangażowaniu jakich środków rada ławnicza ma wypełniać swe ustawowe obowiązki. Skarżący zwracają także uwagę na malejącą liczbę ławników w sądach powszechnych oraz na związane z tym zaniechanie przeprowadzania szkoleń i podnoszenia kwalifikacji ławników. Powyższe zjawiska oraz brak właściwego systemu kwalifikacji kandydatów do pełnienia roli ławnika, jak również pozostawienie w gestii samorządów odpowiedzialności za jakość ich pracy może prowadzić, w ocenie przedstawicieli tego środowiska, do zaniżenia konstytucyjnego standardu udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Zdaniem Rzecznika zasadne jest rozważenie ustanowienia nadzoru organizacyjnego Krajowej Rady Sądowniczej nad ławnikami w sądach powszechnych oraz ewentualnego nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad sposobem realizacji obowiązku podnoszenia przez ławników

swych kwalifikacji. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie podjęcia inicjatywy stosownych zmian legislacyjnych oraz organizacyjnych.

48. Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (RPO-705741-I/12) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie problemu bezdomności.

W wystąpieniu Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca uwagę na skutki, jakie zmiana przepisów ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych, będąca konsekwencją orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, może przynieść z punktu widzenia osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością i najuboższych. Ogródki działkowe stanowią często dla tych osób zastępcze miejsca zamieszkania. W Polsce rośnie liczba osób bezdomnych. Szacuje się, że obecnie jest ich od 31 do nawet 43 tysięcy. Problem bezdomności dotyka ludzi, którzy często nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z życiowymi trudnościami i wymagają szczególnej pomocy ze strony organów publicznych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o podjęcie działań zmierzających do systemowego rozwiązania opisanego problemu.

49. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RPO-738223-I/13) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie umożliwienia pobierania stypendium specjalnego przez osoby z niepełnosprawnościami studiujące na drugim kierunku studiów.

Zgodnie z ustawą - Prawo o szkolnictwie wyższym studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługuje pomoc materialna m.in. w postaci stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych. Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje skargi, z których wynika, że regulacja ta nie uwzględnia przypadków powstania niepełnosprawności w trakcie albo po skończeniu studiów. Zdarza się, że osoby znajdujące się w opisanej sytuacji nie są w stanie wykonywać wyuczonego zawodu i muszą zdobyć kolejne kwalifikacje. Studentom nie przysługuje wówczas stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, mimo iż nie korzystały z niego na pierwszym kierunku studiów. W obowiązującym stanie prawnym studia na drugim kierunku są płatne. W celu wsparcia osób, które stały się osobami z niepełnosprawnością, bardzo istotna jest pomoc w przekwalifikowaniu się. Umożliwi to tym osobom dalszy rozwój zawodowy i pozwoli na pełnienie określonych ról społecznych. W związku z tym, rozsądne wydaje się przyznanie takim osobom prawa do pobierania stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych. Za takim rozwiązaniem przemawia także konstytucyjna zasada sprawiedliwości społecznej. W ocenie Rzecznika, ustawa o szkolnictwie wyższym powinna przewidywać możliwość pobierania stypendium specjalnego przez osoby z niepełnosprawnościami studiujące na drugim kierunku w sytuacji, gdy niepełnosprawność nastąpi w trakcie trwania studiów lub po ich zakończeniu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o ustosunkowanie się do przedstawionych kwestii.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (25.09.2013 r.) poinformowała, że obecnie w resorcie szkolnictwa wyższego trwają prace legislacyjne nad nowelizacją kwestionowanej ustawy. Zapewniła, że rozważone zostanie wprowadzenie zmiany,

która ureguluje możliwość ubiegania się o stypendium specjalne przez niepełnosprawnych studentów kolejnych kierunków studiów, w przypadku, gdy niepełnosprawność powstała podczas trwania studiów lub po ich ukończeniu. Zaznaczyła ponadto, że osoby niepełnosprawne są uprawnione do ubiegania się o uzyskanie pomocy materialnej (stypendia, zapomogi) na równi z innymi studentami, jednocześnie otrzymując stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, niezależne od dochodu. Na koniec Minister przypomniała, że kształcenie osób niepełnosprawnych w celu doskonalenia lub przekwalifikowania zawodowego zwiększającego ich szanse na rynku pracy jest jednym z zadań z obszaru rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudniania realizowanych w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

50. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-727206-I/13) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie przepisów dotyczących wpisu na listę doradców rolniczych.

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga dotycząca niewpisania na listę doradców rolniczych przez dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego. Skarżąca zarzuciła, że przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szkoleń dla podmiotów, których dotyczą działania objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz doradzania w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej, są niezgodne z Konstytucją RP, bowiem wprowadzają ograniczenia w wykonywaniu zawodu doradcy rolniczego w drodze rozporządzenia. Natomiast w myśl art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, ograniczenia w wykonywaniu zawodu mogą wynikać tylko z ustawy. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie podzieliło wątpliwości skarżącej. W ocenie Rzecznika przepisy wspomnianego rozporządzenia nie wykonują ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, ale ją uzupełniają. Treść tych regulacji wskazuje na przekroczenie przez Ministra Rolnictwa upoważnienia ustawowego. Funkcją rozporządzenia jest wykonanie ustawy, a nie jej modyfikowanie, uzupełnianie czy powtarzanie jej postanowień. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zainicjowanie zmiany omawianego rozporządzenia w celu dostosowania go do standardów konstytucyjnych.

51. Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-747640-I/13) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie sytuacji zwolnionych z pracy nauczycieli szkół publicznych.

Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizuje problem zwolnień z pracy nauczycieli szkół publicznych, przeprowadzanych z powodu likwidacji lub przekształcenia placówek oświatowych lub w związku z nową podstawą programową obowiązującą w szkołach ponadgimnazjalnych. Z danych Ministerstwa Edukacji Narodowej wynika, że od września 2013 r. straci pracę ok. 7 tysięcy nauczycieli, podobnie jak w zeszłym roku. Problem ten dotyczy całego kraju, szkół wszystkich typów oraz nauczycieli wszystkich przedmiotów. Zmniejszająca się liczba uczniów nie pozwala na utrzymanie

dotychczasowej sieci placówek oświatowych w niezmienionym kształcie. Skala problemu oraz fakt, że dotyczy on osób z cennym doświadczeniem zawodowym sprawiają, że w pomoc zwalnianym nauczycielom powinny zaangażować się organy państwa. Rzecznik otrzymuje wiele skarg uczniów i ich rodziców wskazujących na problemy, których przyczyną jest brak dostatecznej liczby nauczycieli: brak miejsc w świetlicach, brak zajęć wyrównawczych czy dodatkowych. Rodzice zwracają też uwagę na przepełnione klasy oraz brak nauczycieli wspierających uczniów niepełnosprawnych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie podjęcia działań umożliwiających nauczycielom pozostanie w zawodzie lub podjęcie innej pracy zgodnie z kwalifikacjami, zaś w sytuacji, w której byłoby to niemożliwe, odpowiednie przekwalifikowanie i podjęcie pracy w innym zawodzie. Rzecznik prosi także o rozważenie powołania międzyresortowego zespołu monitorującego sytuację zwolnionych nauczycieli na rynku pracy i udzielającego im koniecznego wsparcia.

52. Ministra Sportu i Turystyki (RPO-743161-I/13) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie uprawnień związków sportowych w postępowaniach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W skargach otrzymywanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich sygnalizowane są problemy związane z regulacjami zawartymi w ustawie o sporcie. Zgodnie z przepisem art. 13 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, polski związek sportowy ma wyłączne prawo do ustanawiania i realizacji reguł sportowych, organizacyjnych i dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez związek. Nadzorem Ministra Sportu i Turystyki nie są objęte decyzje dyscyplinarne i regulaminowe władz polskich związków sportowych, związane z organizacją i przebiegiem współzawodnictwa sportowego. Uregulowanie, powierzające związkom sportowym prowadzenie dyscyplinarnego sądownictwa oraz odsyłające w zakresie sankcji dyscyplinarnych za naruszenie obowiązków członkowskich i trybu postępowania do wewnętrznych aktów, wskazuje, że ustawa o sporcie przyjmuje konstrukcję ustawowego monopolu związków sportowych w zakresie sądownictwa dyscyplinarnego. Monopol ten nie został jednak poddany odpowiednio precyzyjnej regulacji prawnej. Z uwagi na represyjny charakter postępowania dyscyplinarnego, zasady i warunki ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej powinny być uregulowane w ustawie o sporcie, a nie w regulaminach związków sportowych. Ustawodawca nie uregulował także kwestii wniesienia do sądu powszechnego odwołania od decyzji dyscyplinarnej organu związku sportowego. Kwestia ta została pozostawiona związkom sportowym, co może naruszać konstytucyjne prawo do sądu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o poinformowanie o zajętym stanowisku w sprawie potrzeby odpowiedniej nowelizacji ustawy o sporcie.

53. Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Zdrowia, Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego (RPO-747595-I/13) z dnia 10 września 2013 r. - w sprawie reformy systemu opieki.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się zespół ekspertów działających przy Komisji Europejskiej, który zajmuje się upowszechnianiem idei reformy systemu opieki, polegającej na przejściu od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie społeczności lokalnych. Przez wiele lat istnienie i utrzymywanie opieki instytucjonalnej przez państwo było postrzegane jako świadectwo troski społeczeństwa o osoby potrzebujące szczególnego wsparcia i pomocy przez zapewnienie im wyżywienia, schronienia oraz leczenia. Obecnie jednak świadczenie opieki w zakładach jest coraz częściej uznawane za politykę niewłaściwą i naruszającą prawa człowieka. Celem programu opracowanego przez Europejską Grupę Ekspertów jest zachęcenie rządów państw europejskich do wdrażania i wspierania trwałego przejścia od opieki instytucjonalnej do alternatywnych rozwiązań rodzinnych oraz opieki świadczonej na szczeblu lokalnym w przypadku dzieci opuszczonych, wymagających szczególnej ochrony, osób niepełnosprawnych i ich rodzin, ludzi cierpiących na choroby natury psychicznej oraz osób starszych. Program ten opiera się na zobowiązaniach międzynarodowych państw europejskich, w tym zwłaszcza na postanowieniach Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o poinformowanie, jakie działania były podejmowane lub są planowane w omawianym zakresie.

54. Ministra Sprawiedliwości (RPO-724720-IV/13) z dnia 19 września 2013 r. - w sprawie wyraźnego określenia w ustawie przesłanek wydania wypisu aktu notarialnego osobie trzeciej.

W wystąpieniu Rzecznik sygnalizuje następujący problem poruszony w skardze indywidualnej. Wypis aktu notarialnego wydaje się stronom lub osobom, dla których zastrzeżono w akcie notarialnym prawo otrzymania wypisu, a także ich następcom prawnym. Wypis może być wydany także innym osobom, za zgodą stron lub na podstawie prawomocnego postanowienia sądu. Ustawodawca przewidział drogę sądową dla rozstrzygnięcia, czy osoba trzecia, w sytuacji braku zgody stron postępowania, może otrzymać wypis aktu notarialnego. Nie określił jednak przesłanek rozstrzygnięcia sądu. Realizacja konstytucyjnych gwarancji ochrony danych osobowych, a także pewności prawa, wymaga wyraźnego określenia w ustawie przesłanek wydania wypisu aktu notarialnego. Kolejnym problemem jest okoliczność, w której postępowanie w sprawie wydania wypisu aktu notarialnego jest jednoinstancyjne. Postanowienie sądu nie podlega zaskarżeniu. Potencjalny interes prawny osoby trzeciej, żądającej wydania wypisu, może mieć różny ciężar gatunkowy, natomiast w przypadku stron postępowania w grę wchodzi ujawnienie osobom postronnym danych osobowych oraz informacji z zakresu życia prywatnego (np. wartości nabytego prawa, przyczyn wydziedziczenia), które wymagają właściwej ochrony prawnej. Konieczne jest rozważenie, czy wyłączenie możliwości zaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, wydawanego na podstawie art. 110 § 2 Prawa o notariacie, jest zgodne ze standardami konstytucyjnymi. Zapewnienie właściwej kontroli instancyjnej, spełniającej standardy konstytucyjne, wymaga wyraźnego określenia w ustawie przesłanek wydania wypisu aktu notarialnego osobie trzeciej.

Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

55. Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (RPO-717541-IV/12) z dnia 19 września 2013 r. - w sprawie postępowania dotyczącego aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego gruntu.

Podczas stosowania przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami pojawiają się wątpliwości dotyczące prawidłowego określenia strony pozwanej na etapie postępowania przed sądem w sprawie aktualizacji opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego gruntu. Zgodnie z przepisami ustawy, właściwy organ zamierzający zaktualizować opłatę roczną, wypowiada na piśmie wysokość dotychczasowej opłaty, przesyłając równocześnie ofertę przyjęcia jej nowej wysokości. Użytkownik wieczysty może złożyć wniosek do samorządowego kolegium odwoławczego o ustalenie, czy aktualizacja opłaty jest nieuzasadniona albo jest uzasadniona w innej wysokości. Od orzeczenia kolegium organ lub użytkownik wieczysty mogą wnieść sprzeciw, co jest równoznaczne z żądaniem przekazania sprawy do sądu. Stronami postępowania przed sądem powszechnym w przedmiocie aktualizacji opłaty rocznej mogą być wyłącznie właściciel gruntu i użytkownik wieczysty. Ustawodawca posługuje się pojęciem właściwego organu, zdefiniowanym w art. 4 pkt 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Na tle tego pojęcia pojawiło się w orzecznictwie wiele kontrowersji, które niejednokrotnie prowadziły do odrzucenia pozwu ze względu na nieusuwalny brak zdolności sądowej jednej ze stron. Przyjmuje się, że jeżeli z treści pozwu wynika, że powód, pomimo błędnego oznaczenia, wytoczył powództwo nie przeciwko właściwemu organowi, lecz przeciwko właścicielowi nieruchomości, to sąd powinien wezwać stronę do uzupełnienia braków formalnych pozwu. W ocenie Rzecznika, należałoby wskazać w ustawie, że wniosek składa się przeciwko właścicielowi nieruchomości, reprezentowanemu przez właściwy organ w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie.

56. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (RPO-735779-III/13) z dnia 19 września 2013 r. – w sprawie umożliwienia rolnikom pozostania w ubezpieczeniu rolniczym w przypadku zawierania przez nich krótkotrwałych umów-zleceń.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje skargi od rolników, którzy dodatkowo podejmowali się wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia. W świetle przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązek ubezpieczenia społecznego rodzi każda umowa-zlecenie bez względu na czas jej wykonywania, a także bez względu na wysokość dochodu uzyskanego z tytułu jej wykonania. Objęcie ubezpieczeniem z tytułu zawarcia umowy-zlecenia oznacza wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników, ponieważ ubezpieczenie z tytułu umowy-zlecenia w systemie powszechnym ma pierwszeństwo przed ubezpieczeniem społecznym rolników. Skarżący podnoszą, że podleganie ubezpieczeniu z tytułu krótkich, okazjonalnych umów-zleceń nie zapewnia bezpieczeństwa socjalnego na

poziomie gwarantowanym z ubezpieczenia społecznego rolników. Ponadto od dnia 9 stycznia 2009 r. okresy pracy na podstawie umowy-zlecenia nie mogą być zaliczane do stażu rolniczego, wymaganego do uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Dla rolników urodzonych po 1948 r., którzy posiadają w stażu okresy ubezpieczenia z tytułu umowy-zlecenia, oznacza to odroczenie momentu przejścia na emeryturę (brak wymaganego stażu rolniczego) lub brak prawa do emerytury rolniczej (gdy brak 25 lat ubezpieczenia wyłącznie rolniczego). Zdaniem Rzecznika należałoby skorygować obowiązujące regulacje, tak aby umożliwić rolnikom pozostanie w ubezpieczeniu rolniczym w przypadkach zawierania przez nich krótkotrwałych umów-zleceń. Potrzebne jest także określenie poziomu dochodu z tytułu wykonywania takiej umowy, którego przekroczenie stanowić będzie przesłankę wyłączenia z podlegania ubezpieczeniu rolniczemu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska w kwestii możliwości podjęcia stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi (30.09.2013 r.) poinformował, że w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W trakcie uzgodnień międzyresortowych, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaproponował rozszerzenie projektu o nowelizację ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zakresie objęcia ubezpieczeniem rolników (i domowników) zleceniobiorców oraz rolników (i domowników), którym powierzono pełnienie funkcji w radach nadzorczych. Wstępnie propozycja ta została zaakceptowana w ramach uzgodnień dwustronnych z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej. Zgodnie z propozycją Ministerstwa Rolnictwa, nowelizacja przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ma polegać na umożliwieniu rolnikowi (i domownikowi) podlegającemu ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, dobrowolne kontynuowanie tego ubezpieczenia w razie podjęcia pracy na umowę-zlecenie lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, mimo objęcia go z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniem w ZUS. W tym zakresie ubezpieczenie społeczne będzie więc dla rolnika (i domownika) podwójne - obowiązkowe w ZUS i dobrowolne w KRUS. Od ubezpieczenia w KRUS zainteresowany rolnik (i domownik) będzie mógł odstąpić w dowolnym momencie składając w KRUS stosowne oświadczenie. Jednocześnie projekt nowelizacji przewiduje przepisy abolicyjne dla tych rolników i domowników, którzy przed dniem wejścia w życie nowelizowanych przepisów podlegali ubezpieczeniu społecznemu podwójnie, ponieważ w stosownym czasie nie zgłosili w KRUS faktu objęcia ich ubezpieczeniem w ZUS, a których na gruncie obecnie obowiązujących przepisów należałoby, w kwestii podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, zweryfikować negatywnie z okresem wstecznym.

57. Ministra Pracy i Polityki Społecznej (RPO-747923-III/13) z dnia 23 września 2013 r. – w sprawie usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W opublikowanej przez Najwyższą Izbę Kontroli informacji o wynikach kontroli skuteczności realizacji zadań administracji publicznej, nałożonych przez ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zawarto negatywną ocenę skuteczności realizacji tych zadań. Z ustaleń kontrolnych wynika, że wprowadzone w 2010 r. zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie znacznie pogorszyły sytuację osób dotkniętych przemocą w rodzinie i doprowadziły do wyraźnego spadku liczby ujawnianych przypadków przemocy. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli przyczyną tego jest znaczne zbiurokratyzowanie procedury oraz przekazanie nowo utworzonym zespołom interdyscyplinarnym kluczowych zadań w systemie przeciwdziałania przemocy bez uregulowania kwestii ich statusu oraz bez przyznania im uprawnień i środków niezbędnych do wykonywania powierzonych zadań. Wyniki kontroli NIK wskazują również, że utworzenie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych opóźnia pomoc dla rodzin dotkniętych przemocą. Zwrócono także uwagę na nierealizowanie przez gminy bezpłatnego wsparcia dla ofiar przemocy, w tym schronienia w specjalistycznym ośrodku z powodu niewystarczającej liczby ośrodków i niespełniania przez takie placówki standardów. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o przekazanie informacji o podjętych przez resort działaniach, mających na celu usprawnienie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z wnioskami zawartymi w materiale Najwyższej Izby Kontroli.

58. Prokuratora Generalnego (RPO-738662-I/13) z dnia 23 września 2013 r. - w sprawie zapobiegania sytuacjom nieautoryzowanego przetwarzania danych osobowych polskich internautów.

Rzecznik Praw Obywatelskich z niepokojem przyjęła informacje o możliwości swobodnego dostępu amerykańskiej Narodowej Agencji Bezpieczeństwa do danych polskich internautów. Informacje o konkretnych przypadkach uzyskania dostępu do danych nie są publicznie znane, jednak zgodnie z informacjami pojawiającymi się zarówno w prasie polskiej, jak i zagranicznej, zagrożenia te odnoszą się do wszystkich danych przechowywanych w chmurze obliczeniowej wykorzystywanej przez międzynarodowe przedsiębiorstwa, które zajmują się świadczeniem usług drogą elektroniczną. Z usług poczty elektronicznej, portali społecznościowych, czy też usług polegających na udostępnianiu przestrzeni dyskowej dla przechowywania danych, na masową skalę korzystają polscy obywatele. Biorąc pod uwagę charakter norm konstytucyjnych odnoszących się do ochrony prywatności, a w szczególności rozbudowany system gwarancji ochrony autonomii informacyjnej jednostki, organy władzy publicznej mają obowiązek podejmowania działań zmierzających do zapobiegania sytuacjom nieautoryzowanego przetwarzania danych osobowych. Zbierane informacje mogą dotyczyć zarówno osób prywatnych, jak i osób pełniących funkcje publiczne, czy różnego rodzaju instytucji. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o poinformowanie, czy przedstawiona sprawa jest badana przez Prokuraturę, a w szczególności, czy wszczęto postępowanie w sprawie możliwości naruszenia praw polskich obywateli.

59. Ministra Gospodarki (RPO-740764-V/13) z dnia 23 września 2013 r. – w sprawie publicznego udostępniania informacji o zobowiązaniach spornych.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymuje skargi dotyczące problemów pojawiających się na tle ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych. Zaniepokojenie wzbudza to, że biura informacji gospodarczej, a także firmy windykacyjne działające w ramach internetowych giełd wierzytelności mogą zamieszczać informacje o zobowiązaniach spornych, tzn. takich, które nie zostały stwierdzone prawomocnym tytułem wykonawczym lub nie zostały uznane na piśmie. W ocenie Rzecznika, możliwość wpisania informacji o zobowiązaniach spornych stoi w sprzeczności z ratio legis ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, która miała na celu poinformowanie uczestników obrotu gospodarczego o nierzetelnych dłużnikach. Brak obowiązku legitymowania się tytułem wykonawczym prowadzi do ujawnienia informacji o zobowiązaniu pomimo tego, że postępowanie jest w toku, a sprawa może zostać ostatecznie zakończona rozstrzygnięciem korzystnym dla dłużnika. Obowiązujące regulacje ustawowe stwarzają w praktyce pole do nadużyć, ponieważ mogą być wykorzystywane jako środek przymusowego zaspokojenia wątpliwych roszczeń. Nie można zaakceptować stanu, w którym dochodzi do wpisania danych dłużnika, zanim jego sprawa zostanie rozpoznana przez niezawisły sąd. Dopóki wierzytelność nie zostanie stwierdzona tytułem wykonawczym lub wierzyciel nie uzyska uznania roszczenia na piśmie, nie powinno mieć miejsce ujawnienie danych o spornym zobowiązaniu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie, a w szczególności o wskazanie powodów, dla których ustawodawca umożliwił ujawnianie przez biura informacji gospodarczej, a także tzw. „markety długów" informacji o zobowiązaniach spornych, które mogą być przedmiotem toczącego się postępowania.

60. Ministra Środowiska (RPO-735404-I/13) z dnia 24 września 2013 r. – w sprawie umożliwienia dochodzenia na drodze sądowej prawa do nabycia członkostwa w kole łowieckim.

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał wniosek dotyczący negatywnych konsekwencji dla osób zainteresowanych uzyskaniem członkostwa w kole łowieckim wynikających z braku odpowiednich postanowień w art. 33 ust. 6 Prawa łowieckiego. Przepis ten stanowi, że w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany może - po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego - dochodzić swoich praw na drodze sądowej. Skarżący podnoszą, iż na skutek luki prawnej w powołanym przepisie zostali oni pozbawieni możliwości dochodzenia na drodze sądowej prawa do nabycia członkostwa w kole łowieckim. W opinii Rzecznika zarzuty podnoszone przez skarżących zasługują na uwzględnienie. Obecnie trwają prace nad nowelizacją ustawy - Prawo łowieckie w celu dostosowania jej przepisów do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r. (sygn. akt K 21/11). W związku z powyższym Rzecznik Praw Obywatelskich prosi o rozważenie możliwości

zainicjowania przez Ministerstwo Środowiska odpowiednich zmian legislacyjnych dotyczących wskazanej problematyki.

61. Ministra Edukacji Narodowej (RPO-737388-I/13) z dnia 24 września 2013 r. - w sprawie wymagań, jakim powinien odpowiadać kandydat na stanowisko dyrektora szkoły publicznej.

Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizuje w wystąpieniu, że obecnie obowiązujące przepisy prawa oświatowego dotyczące kryteriów stawianych przed kandydatami na stanowisko dyrektora szkoły publicznej mogą prowadzić do naruszenia konstytucyjnej gwarancji równości i domniemania niewinności. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznej szkoły lub publicznej placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej przewiduje, że kandydat na stanowisko dyrektora szkoły powinien dostarczyć oświadczenie, że nie toczy się przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowanie dyscyplinarne. Zgodnie z obecnym stanem prawnym, sytuacja osoby oskarżonej może być gorsza niż sytuacja osoby skazanej za to samo przestępstwo, ponieważ prawomocny wyrok skazujący za popełnienie tego samego czynu nie jest przesłanką ograniczającą dostęp do konkursu. Takie rozwiązanie nie tylko wydaje się nie mieć uzasadnienia w konstytucyjnych wartościach, ale może także prowadzić do naruszenia konstytucyjnej gwarancji równości. Niespójne wewnętrznie przepisy prowadzą do ograniczenia zaufania obywateli do państwa i tworzonego przez nie prawa oraz są sprzeczne z zasadami poprawnej legislacji, przez co mogą naruszać art. 2 Konstytucji. Ponadto podstawą ograniczenia możliwości zgłoszenia kandydatury na stanowisko dyrektora szkoły powinien być przepis ustawy, a nie wyłącznie regulacje przewidziane w rozporządzeniu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie.

62. Ministra Sprawiedliwości (RPO-734022-II/13) z dnia 25 września 2013 r. - w sprawie regulacji umożliwiającej odstąpienie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszonej kary.

Problem opisany w wystąpieniu dotyczy regulacji zawartej w Kodeksie karnym wykonawczym, umożliwiającej odstąpienie od wysłuchania skazanego lub jego obrońcy przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszonej kary (art. 178 § 2 k.k.w.). Na gruncie tego przepisu, prawo wzięcia udziału w posiedzeniu w przedmiocie zarządzenia wykonania kary nie przysługuje, jeżeli skazany w okresie próby popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności, a także jeżeli skazany po wydaniu wyroku, ale przed jego uprawomocnieniem się, rażąco narusza porządek prawny, a w szczególności gdy w tym czasie popełnia przestępstwo. W pierwszym z wymienionych przypadków zarządzenie wykonania kary jest obligatoryjne, natomiast w drugim – fakultatywne. Brak możliwości osobistego stawienia się przed

sądem i wypowiedzenia się w sprawie dotyczącej własnej osoby narusza fundamentalne prawo skarżącego do obrony i prawo do sądu, zwłaszcza w sytuacji, gdy sąd decyduje o faktycznym pozbawieniu wolności. Nie można marginalizować znaczenia dowodu z przesłuchania skazanego, który to dowód może wpływać na rozstrzygnięcie w przedmiocie zarządzenia wykonania zawieszonej kary. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się o rozważenie dokonania analizy poruszonej problematyki i poinformowanie o stanowisku zajętym w sprawie.

63. Ministra Sprawiedliwości (RPO-740285-I/13) z dnia 25 września 2013 r. - w sprawie nowych zasad przystępowania do egzaminu radcowskiego lub adwokackiego, naruszających zasadę ochrony praw nabytych.

Do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęły skargi sygnalizujące problem wynikający z wejścia w życie postanowień ustawy z dnia 13 września 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów. Zgodnie z tą ustawą, osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych, przez okres co najmniej 4 lat w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu, wykonywały (na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej) wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego lub adwokata w kancelarii bądź spółce, o których mowa w ustawie o radcach prawnych lub ustawie – Prawo o adwokaturze, zwolnione są z wymogu odbycia aplikacji jako warunku koniecznego do przystąpienia do egzaminu radcowskiego lub adwokackiego. Na skutek zmian legislacyjnych polegających na skróceniu z 10 do 6 lat okresu, w ciągu którego osoby te mogą przystąpić do egzaminu zawodowego, część osób, która nabyła prawo do zdawania egzaminu i do tej pory z niego nie skorzystała, zostanie tego prawa pozbawiona. W ocenie Rzecznika, nowa regulacja jest sprzeczna z zasadą ochrony praw słusznie nabytych, wynikającą z konstytucyjnej zasady państwa prawnego. Ponadto ustawodawca nie przewidział procedur umożliwiających dostosowanie się osób zainteresowanych do zaistniałej sytuacji. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie podjęcia odpowiedniej inicjatywy legislacyjnej polegającej na wprowadzeniu przepisów przejściowych uwzględniających prawa osób, które znalazły się w opisanej sytuacji.

64. Ministra Sprawiedliwości (RPO-730169-IV/13) z dnia 26 września 2013 r. - w sprawie ułatwienia dochodzenia odszkodowań osobom represjonowanym w okresie stanu wojennego.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili się reprezentanci stowarzyszeń działaczy niepodległościowych, wnosząc o wsparcie inicjatywy mającej na celu ułatwienie osobom represjonowanym w okresie stanu wojennego zwolnienie z kosztów sądowych w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznane represje. Zdaniem wnioskodawców, pomimo istnienia stosownych przepisów, w praktyce dochodzenie roszczeń jest utrudnione, co wywołuje rozgoryczenie osób zainteresowanych, zwłaszcza w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z 2011 roku, w którym stwierdzono niekonstytucyjność dwóch dekretów dotyczących stanu wojennego. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca się z prośbą o rozważenie zasadności podjęcia prac legislacyjnych mających na celu zwolnienie tej grupy osób od kosztów sądowych w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za represje doznane w okresie stanu wojennego.

III. Kasacje oraz skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego, przystąpienia do postępowań przed sądami powszechnymi

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich wniosła następujące kasacje do Sądu Najwyższego:

RPO-709553-II/12 z dnia 17 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz E. G. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K., częściowo zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 109 § 2 k.p.w. w związku z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 107 § 3 k.p.w., poprzez brak rozważenia jednego z zarzutów apelacji obwinionego oraz nieustosunkowanie się do niego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji i umorzenie postępowania, z powodu przedawnienia orzekania.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt IV KK 241/13).

RPO-687141-II/11 z dnia 18 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz D. O. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w B., którym zmieniono wyrok Sądu Rejonowego w B.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 427 § 2 k.p.k. a contrario w związku z art. 109 § 2 k.p.w. poprzez nierozpoznanie sprawy w granicach środka odwoławczego wywiedzionego osobiście przez obwinioną i zaniechanie totalnej kontroli zaskarżonego orzeczenia Sądu pierwszej instancji, co skutkowało utrzymaniem w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji w części, co do winy, a zmianą jedynie w części, co do kary, pomimo że wyrok ten był obarczony rażącym naruszeniem prawa materialnego polegającym na błędnym zastosowaniu art. 107 k.w. w sytuacji, gdy działanie przypisane obwinionej nie wyczerpywało znamion tego wykroczenia. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w B. i zmienionego nim wyroku Sądu Rejonowego w B. oraz uniewinnienie obwinionej od przypisanego jej wykroczenia.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 4 września 2013 r., sygn. akt III KK 275/13).

RPO-718889-II/12 z dnia 24 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz K. L. od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w M.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego materialnego, to jest art. 4 § 1 k.k., polegające na zastosowaniu przez Sąd ustawy nowej i w konsekwencji wymierzeniu, w myśl art. 89 § la k.k., kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności za

zbiegające się przestępstwa, za które wyrokami jednostkowymi orzeczono karę bezwzględnego pozbawienia wolności oraz karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, mimo że w czasie popełnienia zbiegających się przestępstw obowiązywała ustawa względniejsza dla skazanego, gdyż przepis art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 czerwca 2010 r. wykluczał możliwość orzeczenia w takiej sytuacji kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w M. do ponownego rozpoznania.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 4 września 2013 r., sygn. akt III KK 284/13).

RPO-709770-II/12 z dnia 25 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz S. R. i K. J. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w O.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisu ustawy o rachunkowości, polegające na przypisaniu oskarżonym popełnienia zarzucanego im czynu, pomimo braku w ich działaniu znamion przestępstwa określonego w tym przepisie. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w O. w zaskarżonej części oraz utrzymanego w tym zakresie orzeczenia Sądu pierwszej instancji i uniewinnienie S. R. i K. J. od popełnienia przypisanego im czynu.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 4 września 2013 r., sygn. akt III KK 285/13).

RPO-712906-II/12 z dnia 26 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz J. K. i I. K. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w W.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 387 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wniosku oskarżonych o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie im określonych kar bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, pomimo iż okoliczności sprawy, w szczególności mające wpływ na określenie wysokości realnie istniejącej szkody, w kontekście możliwości prawnej orzekania o obowiązku jej naprawienia, budziły wątpliwości. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w W. i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

RPO-715511-II/12 z dnia 29 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz A. L. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania przez Sąd Okręgowy w G. wszechstronnej kontroli odwoławczej z przekroczeniem granic zaskarżenia oraz podniesionych w apelacji oskarżonego i jego obrońcy zarzutów, w następstwie czego doszło do rażąco niesprawiedliwego utrzymania w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji, którym na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono o obowiązku naprawienia szkody, mimo że

jednocześnie została ona naprawiona. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w G. w zaskarżonej części oraz utrzymanego nim w mocy, w tym zakresie, orzeczenia Sądu Rejonowego w K.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 4 września 2013 r., sygn. akt III KK 293/13).

RPO-716263-II/12 z dnia 29 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz F. S. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w J.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyznaczenia oskarżonemu obrońcy z urzędu, pomimo powziętych przez sąd uzasadnionych wątpliwości, co do stanu poczytalności oskarżonego, skutkujących dopuszczeniem oraz przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłych psychiatrów, a więc w sytuacji, kiedy udział obrońcy był obligatoryjny, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w J. do ponownego rozpoznania.

RPO-667595-II/11 z dnia 30 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz C. B. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w K.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące naruszenie prawa procesowego, to jest art. 387 § 2 k.p.k., polegające na uznaniu, że istnieją podstawy do uwzględnienia wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu kary bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, mimo że niewyjaśnione zostały: okoliczności mające wpływ na prawidłowość orzekania o winie, bowiem z jednej strony sąd stwierdził, że w okresie od 10 lutego 2003 r. do dnia 13 czerwca 2003 r. C. B. przebywał w zakładzie karnym, a z drugiej strony uznał go za winnego popełnienia przestępstw w tym okresie oraz okoliczności mające wpływ na prawidłową kwalifikację prawną, gdyż z opisu czynów przypisanych oskarżonemu wyłania się możliwość i powinność uznania ich za czyn ciągły, a zakwalifikowane zostały jako ciąg przestępstw. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

RPO-705490-II/12 z dnia 30 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz D. R. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 440 k.p.k., polegające na tym, że Sąd odwoławczy rozpoznając apelację obrońcy oskarżonego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, nie przekroczył z urzędu granic środka odwoławczego i utrzymał w mocy rażąco niesprawiedliwe orzeczenie Sądu meriti, bowiem wydane z rażącą obrazą prawa materialnego, poprzez uznanie oskarżonego za winnego popełnienia występków w sytuacji, gdy w czynach mu

przypisanych brak było wszystkich jego ustawowych znamion. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie w zaskarżonej części wyroku Sądu odwoławczego oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji w punktach 1, 2 i 3 oraz 6 i przekazanie sprawy w zakresie dotyczącym czynu w pkt. 1 Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania, zaś odnośnie czynów z pkt. 2 i 3 o umorzenie postępowania z powodu przedawnienia orzekania.

RPO-707562-II/12 z dnia 31 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz G. S. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 451 k.p.k., poprzez rozpoznanie sprawy w postępowaniu odwoławczym pod nieobecność pozbawionego wolności oskarżonego, mimo że złożył on wniosek o doprowadzenie na rozprawę, lecz wniosek ten nie został nawet rozpoznany, co naruszyło określone w art. 6 k.p.k. prawo oskarżonego do obrony. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

RPO-681655-II/11 z dnia 31 lipca 2013 r. - kasacja na rzecz A. P. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Ł., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Z.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., poprzez brak należytego rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów zawartych w apelacji obrońcy oskarżonej, wskazujących na wątpliwości dowodowe i zaakceptowanie błędnie przyjętej wersji wydarzeń niekorzystnej dla oskarżonej, mimo powziętych przez Sąd meriti wątpliwości, co do stanu faktycznego oraz brak dostatecznego wykazania w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, dlaczego zarzuty i wnioski apelacji Sąd uznał za niezasadne, co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

RPO-728182-II/13 z dnia 13 sierpnia 2013 r. - kasacja na rzecz K. J. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w O.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 133 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k. poprzez uznanie, że wezwanie oskarżonego na posiedzenie, w przedmiocie wniosku prokuratora, złożonego w trybie art. 335 k.p.k., o wydanie wyroku skazującego, zostało prawidłowo mu doręczone w sytuacji, gdy zostało ono wysłane na adres inny niż podany przez oskarżonego, co miało istotny wpływ na treść wyroku, albowiem stanowiło podstawę do przeprowadzenia powyższego posiedzenia, pomimo nieobecności oskarżonego, a w konsekwencji doprowadziło do naruszenia

przysługującego mu prawa do obrony. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowego w O. oraz przekazanie sprawy - w tym zakresie - Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

RPO-711809-II/12 z dnia 5 września 2013 r. - kasacja na rzecz Bogdana K. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w G.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 377 § 3 k.p.k. oraz art. 374 § 1 k.p.k., polegające na rozpoznaniu sprawy w trybie zwyczajnym bez udziału oskarżonego, który nie został osobiście zawiadomiony o terminie rozprawy, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w G. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

RPO-722151-II/13 z dnia 10 września 2013 r. - kasacja na rzecz R. P. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T. zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w T.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca temu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, to jest art. 450 § 3 k.p.k., art. 453 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k., polegające na braku zawiadomienia oskarżonego o terminie rozprawy odwoławczej w następstwie błędnego uznania przez sąd, że został on prawidłowo powiadomiony na adres domowy, podczas gdy w tym czasie był pozbawiony wolności, co skutkowało przeprowadzeniem rozprawy apelacyjnej bez jego udziału, jedynie w obecności jego obrońcy, co naruszyło prawo oskarżonego do obrony. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy wydał następujące orzeczenia w sprawie kasacji wniesionych przez Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-709380-II/12 z dnia 19 listopada 2012 r. - kasacja na rzecz Tomasza S. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w W.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., sygn. akt V KK 442/12).

RPO-704531-II/12 z dnia 14 marca 2013 r. - kasacja na rzecz K. M. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt V KK 90/13).

RPO-710674-II/12 z dnia 25 marca 2013 r. - kasacja na rzecz H. J.-K. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Z.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt II KK 90/13).

RPO-705186-II/12 z dnia 26 marca 2013 r. - kasacja na rzecz B. T. od prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Z. z 1960 r.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt V KK 99/13).

RPO-718683-II/12 z dnia 16 maja 2013 r. - kasacja na rzecz M. K. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w O., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w O.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt III KK 176/13).

RPO-692552-II/12 z dnia 22 maja 2013 r. - kasacja na rzecz M. S. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt III KK 181/13).

RPO-600481-II/08 z dnia 22 maja 2013 r. - kasacja na rzecz T. G. od prawomocnego wyroku Sądu Wojewódzkiego w Z. z 1961 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Powiatowego w Z. z 1960 r.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 12 września 2013 r., sygn. akt V KK 170/13).

RPO-713054-II/12 z dnia 23 maja 2013 r. - kasacja na rzecz K. K. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w B.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt III KK 183/13).

RPO-612614-II/09 z dnia 4 czerwca 2013 r. - kasacja na rzecz T. S. od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w L., uchylającego częściowo wyrok łączny Sądu Okręgowego w L.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 8 sierpnia 2013 r., sygn. akt III KK 203/13).

RPO-725788-II/13 z dnia 21 czerwca 2013 r. - kasacja na rzecz D. B. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w S., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 8 sierpnia 2013 r., sygn. akt III KK 228/13).

RPO-713191-II/12 z dnia 24 czerwca 2013 r. - kasacja na rzecz P. S. od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w O., w części dotyczącej wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności.
Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt V KK 204/13).

RPO-698564-II/12 z dnia 26 czerwca 2013 r. - kasacja na rzecz I. C. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.

Kasacja uwzględniona (wyrok z dnia 8 sierpnia 2013 r., sygn. akt III KK 232/13).

Rzecznik Praw Obywatelskich wniosła do Sądu Najwyższego następujące skargi kasacyjne:

RPO-667268-I/11 z dnia 29 sierpnia 2013 r. - skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego przez jego błędną wykładnię, wskutek której sąd nie uznał legitymacji powoda w zakresie żądania zobowiązania pozwanego banku do udostępnienia toalety powodowi – klientowi pozwanego, a także przyjął, że zdarzenie będące przedmiotem oceny mające zdaniem sądu charakter incydentalny, jest roszczeniem o zaniechanie dalszych naruszeń, co wyklucza potrzebę udzielenia powodowi ochrony prawnej. Ponadto Rzecznik zarzuca temu orzeczeniu naruszenie art. 30 Konstytucji RP, który stwierdza, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela, a także naruszenie art. 47 Konstytucji RP gwarantującego każdemu prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym w związku z konstytucyjnie zagwarantowanym w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawem do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w W.

RPO-739630-V/13 z dnia 3 września 2013 r. - skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego w S., zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w S. w kwestii legitymacji czynnej po stronie powodowej w postępowaniu o zwrot zatrzymanego wadium.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Uchylenie wyroku pozwoliłoby sądowi na wzięcie pod uwagę, iż powodom przysługuje legitymacja czynna do dochodzenia zwrotu wadium w postępowaniu sądowym, a także ocenę wszystkich przesłanek decydujących o możliwości zatrzymania wadium, z uwzględnieniem takich okoliczności, jak ustalenie, czy doszło do zawinionego zachowania wykonawcy. Powodowie prowadzący działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej zażądali w pozwie przeciwko Skarbowi Państwa zapłaty określonej kwoty pieniężnej tytułem zwrotu zatrzymanego wadium. Zdaniem Rzecznika dokonana przez Sąd wykładnia art. 23

Prawa zamówień publicznych zakładająca, że przepis ten statuuje łączny udział wykonawców w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, w tym w korzystaniu ze środków ochrony prawnej, a także w sądowym postępowaniu o zwrot wadium, bezzasadnie prowadzi do pozbawienia powodów możliwości dochodzenia swych roszczeń, a tym samym narusza konstytucyjne prawo do sądu. Z kolei wykładnia art. 46 ust. 4a Prawa zamówień publicznych zakładająca, że do zatrzymania wadium może dojść w każdej sytuacji, gdy wykonawca nie wypełni należycie wezwania zamawiającego, prowadzi do naruszenia konstytucyjnej zasady wolności gospodarczej.

RPO-730868-I/13 z dnia 10 września 2013 r. - skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego w W. w sprawie o ochronę dóbr osobistych.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego przez jego błędną wykładnię, wskutek której sąd odmówił udzielenia ochrony prawnej powodowi, mimo ustalenia, że doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych, ponieważ uznał, że w sprawie nie istnieje dla sądu podstawa prawna do modyfikacji treści lub formy przeprosin powoda, a także przyjął, że przekazanie przez pozwaną dziennikarzowi niepotwierdzonych informacji na temat powoda było niepublicznym naruszeniem dóbr osobistych powoda. Powyższemu orzeczeniu Rzecznik zarzuca także naruszenie art. 47 Konstytucji RP gwarantującego każdemu prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym w związku z konstytucyjnie zagwarantowanym w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawem do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Sąd Apelacyjny, odstępując od ustalonej linii orzeczniczej, naruszył także art. 2 Konstytucji, z którego wynika ochrona zaufania obywatela do państwa. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w W.

RPO-730359-IV/13 z dnia 13 września 2013 r. - skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego w L., oddalającego apelację powodów od wyroku Sądu Okręgowego w S. o zakazanie naruszeń i zapłatę.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa materialnego poprzez nieuzasadnioną odmowę zastosowania przepisów stanowiących ochronę naruszonego prawa własności, błędną wykładnię art. 35 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, naruszenie art. 16 § 1 k.p.a. w następstwie odmowy zastosowania w sprawie tego przepisu poprzez nieuwzględnienie w procesie orzekania skutków prawnych wynikających z ostatecznej decyzji Prezydenta Miasta, co łącznie doprowadziło do bezpodstawnego oddalenia powództwa w sprawie. Ponadto Rzecznik zarzuca zaskarżonemu orzeczeniu także naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 2 § 3 k.p.c. w związku z art. 7 i art. 10 Konstytucji RP, wyrażające się w nieuprawnionym

zaaprobowaniu przez Sąd Apelacyjny stanowiska Sądu pierwszej instancji, iż w postępowaniu przed sądem powszechnym w sprawie cywilnej jest dopuszczalna modyfikacja ostatecznego rozstrzygnięcia administracyjnego (wskazanie strony oraz dookreślenie przedmiotu rozstrzygnięcia), co skutkowało naruszeniem art. 385 k.p.c. w następstwie błędnego oddalenia apelacji w sprawie.

Rzecznik zarzuca zaskarżonemu wyrokowi także naruszenie konstytucyjnego prawa do ochrony praw majątkowych, a w szczególności prawa własności, gwarantowanego i chronionego w ramach art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, z uwagi na potwierdzenie w wyroku stanu prawnego, w istocie pozbawiającego powodów możliwości ubiegania się o ochronę naruszonego prawa własności nieruchomości. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy wydał następujące orzeczenie w sprawie skargi kasacyjnej wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-692345-IV/12 z dnia 18 czerwca 2012 r. - skarga kasacyjna od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. w sprawie przeciwko Spółce o zapłatę zadośćuczynienia za utracone zdrowie w związku z chorobą zawodową.

Skarga kasacyjna uwzględniona (wyrok z dnia 4 kwietnia 2013 r., sygn. akt II PK 236/12).

Rzecznik Praw Obywatelskich przystąpiła do postępowania sądowego:

RPO-709016-IV/12 z dnia 25 lipca 2013 r. - wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich do Sądu Rejonowego w W. o zmianę postanowienia Sądu w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku.

Sąd stwierdził w postanowieniu, że spadek nabył w całości syn spadkodawcy, na podstawie testamentu notarialnego. Zdaniem Rzecznika testament nie zawiera powołania spadkobiercy, a jedynie rozrządzenie spadkodawcy w zakresie ustanowienia zapisu testamentowego. W przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia dziedziczenia testamentowego. W realiach sprawy postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku zgodnie z prawem winno potwierdzić porządek dziedziczenia ustawowego po zmarłym. Sąd uchybił swemu obowiązkowi ustalenia z urzędu kręgu podmiotów dochodzących do dziedziczenia po danym spadkodawcy. W następstwie wydania przedmiotowego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku doszło do naruszenia przysługującego uczestnikom konstytucyjnego prawa do dziedziczenia, ponieważ osoby, które w świetle obowiązującego prawa są spadkobiercami zostały mocą tego orzeczenia pozbawione prawa do spadku. Doprowadzenie do stanu zgodnego z prawem wymaga ponownej analizy materiału dowodowego zebranego w sprawie i dokonania oceny prawnej w kierunku zmiany

wydanego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku tak, by orzeczenie sądu odpowiadało prawu materialnemu.

RPO-727839-I/13 z dnia 5 sierpnia 2013 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w W.

W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji wskazał, że działania pozwanych (satyryczne rysunki z wykorzystaniem logo Spółki będącej powodem w sprawie) nie były skierowane przeciwko ogólnemu problemowi, jakim jest handel gadżetami o symbolice faszystowskiej w Internecie, ale bezpośrednio przeciwko powodowi. Rzecznik Praw Obywatelskich poddaje w wątpliwość słuszność kategorycznego opowiedzenia się przez Sąd za prymatem ochrony dóbr osobistych podmiotu prawa handlowego nad krytyką w imię ochrony interesu społecznego. Wydaje się, że Sąd pierwszej instancji nie zbadał w sposób wystarczający okoliczności wskazujących na możliwość istnienia w przedmiotowej sprawie interesu społecznego w postaci konieczności walki z handlem gadżetami z symboliką faszystowską, w obronie którego mieli działać pozwani. Należałoby zbadać w niniejszej sprawie, czy pozwani dopuścili się naruszenia, czy działali w sposób budzący kontrowersje, ale mieszczący się w granicach prawnie chronionej wolności wyrażania opinii. Przepisy Kodeksu cywilnego nie stanowią o zakresie ochrony dóbr osobistych osób prawnych, jednak orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje, że granice naruszenia są szersze niż w przypadku osób fizycznych.

IV. Pytania prawne do Sądu Najwyższego. Wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierowała następujące wnioski do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz do Sądu Najwyższego:

RPO-725990-V/13 z dnia 29 lipca 2013 r. - wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie podstawy opodatkowania wniesienia wkładu niepieniężnego do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: Czy w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2009 r., w przypadku dokonania czynności powodującej powstanie obowiązku podatkowego na gruncie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, polegającej na wniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wkładu niepieniężnego, niestanowiącego przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, podstawą opodatkowania tego aportu będzie suma nominalnej wartości udziałów stanowiąca kwotę należną w rozumieniu art. 29 ust. 1 tej ustawy, czy też wartość rynkowa towarów lub usług pomniejszona o kwotę podatku, stosownie do art. 29 ust. 9 tej ustawy?

W obecnie obowiązującym stanie prawnym, wnoszenie aportów do spółek prawa handlowego i cywilnego podlega - co do zasady - opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług na zasadach ogólnych, jeśli wnoszącym aport jest podatnik VAT. Wniesienie wkładu niepieniężnego nie podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, gdy przedmiotem aportu jest przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część. W ocenie Rzecznika, w przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością - a więc czynności, dla której nie jest określana cena - podstawą opodatkowania tego aportu, gdy zgodnie z przepisami ustawy o podatku od towarów i usług powstaje obowiązek podatkowy w odniesieniu do tej czynności, w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2009 r., będzie wartość rynkowa towarów lub usług pomniejszona o kwotę podatku.

RPO-676612-V/11 z dnia 1 sierpnia 2013 r. - wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie rozbieżności w orzecznictwie dotyczących zaliczenia przychodu ze sprzedaży nieruchomości, wykorzystywanej na potrzeby związane z działalnością gospodarczą, do przychodu z działalności gospodarczej.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: Czy przychód z działalności gospodarczej w rozumieniu art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych stanowi przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub ich części lub udziału w nieruchomości, wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą, które nie były ujęte w ewidencji środków trwałych oraz wartości

niematerialnych i prawnych oraz które nie stanowią składników majątku wskazanych w art. 14 ust. 2c tej ustawy?

Przedstawione we wniosku zagadnienie prawne wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych. Niektóre ze składów orzekających sądów administracyjnych prezentowały tezę, zgodnie z którą odpłatne zbycie nieruchomości lub ich części lub udziału w nieruchomości wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą, które nie były wprowadzone do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych oraz które nie stanowią składników majątku wskazanych w art. 14 ust. 2c ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie stanowi przychodu z działalności gospodarczej. Sądy administracyjne prezentowały również tezę przeciwną, polegającą na uznaniu, że brak formalnego ujęcia nieruchomości (lub jej części lub udziału w nieruchomości) w ewidencji środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych jest bez znaczenia dla zaliczenia przychodów ze sprzedaży nieruchomości do przychodów z działalności gospodarczej. Kluczowe znaczenie ma rzeczywiste wykorzystywanie składnika majątku w prowadzonej działalności gospodarczej, gdyż sam fakt wykorzystania nieruchomości (lub jej części lub udziału w nieruchomości) w tej działalności jest wystarczający dla opodatkowania przychodu z jej zbycia jako przychodu z działalności gospodarczej. Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na stanowisku, iż w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 stycznia 2004 r. nie stanowi przychodu z działalności gospodarczej (określonego w art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych) odpłatne zbycie nieruchomości lub ich części lub udziału w nieruchomości, wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą, które nie były ujęte do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych oraz które nie stanowią składników majątku wskazanych w art. 14 ust. 2c tej ustawy.

RPO-720019-V/12 z dnia 23 sierpnia 2013 r. - wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie wniosków o udzielenie ochrony tymczasowej w postępowaniu sądowo-administracyjnym.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: Czy sąd administracyjny orzekając o udzieleniu ochrony tymczasowej na podstawie art. 61 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi jest zobowiązany uwzględnić, oprócz wniosku skarżącego, materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy?

Na tle skarg badanych przez Rzecznika ujawnił się problem dotyczący wymogów, jakie powinny być spełnione przez składających wnioski o udzielenie ochrony tymczasowej na podstawie art. 61 § 3 Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Zgodnie z tym przepisem, po przekazaniu sądowi skargi, sąd może na wniosek skarżącego wydać postanowienie o wstrzymaniu wykonania w całości lub w części zaskarżonego aktu lub czynności administracyjnych, jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo wyrządzenia znacznej szkody lub spowodowania trudnych do odwrócenia skutków, z wyjątkiem przepisów prawa miejscowego, które weszły

w życie, chyba że ustawa szczególna wyłącza wstrzymanie ich wykonania. Instytucja wskazana w tym przepisie nazywana jest ochroną tymczasową. Sądy administracyjne prezentowały rozbieżne stanowiska dotyczące przedmiotowego zagadnienia, odnosząc się pozytywnie do konieczności poszukiwania przez sąd administracyjny dowodów uzasadniających wniosek lub wskazując, że to wnioskodawca jest zobowiązany do uprawdopodobnienia przesłanek wskazanych w omawianym przepisie. W ocenie Rzecznika, uzasadnione jest twierdzenie, iż sąd administracyjny wydając orzeczenie powinien rozstrzygać zarówno na podstawie wniosku skarżącego, jak i materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy i ocenić, czy występują przesłanki do udzielenia ochrony tymczasowej. Ciężar uprawdopodobnienia przesłanek nie spoczywa na skarżącym.

RPO-740411-V/13 z dnia 27 sierpnia 2013 r. - wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie dopuszczalności zaskarżenia potwierdzenia (odmowy potwierdzenia) skierowania na leczenie uzdrowiskowe.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o wyjaśnienie przepisów prawnych, których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych, to jest rozstrzygnięcie: Czy czynność potwierdzenia skierowania bądź odmowy potwierdzenia skierowania na leczenie uzdrowiskowe, podejmowana na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jest czynnością z zakresu administracji publicznej podlegającą kontroli sądu administracyjnego na podstawie art. 3 § 2 pkt 4 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi?

Rzecznik Praw Obywatelskich wyraża pogląd, iż potwierdzenie (odmowa potwierdzenia) skierowania na leczenie uzdrowiskowe jest podejmowane w indywidualnej sprawie określonego podmiotu i dotyczy potwierdzenia uprawnienia tego podmiotu do ochrony zdrowia wynikającego z Konstytucji RP i skonkretyzowanego w przepisach ustawy o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Od jednostronnego działania dyrektora oddziału wojewódzkiego NFZ zależy, czy uprawniony podmiot skorzysta z przysługującego mu leczenia uzdrowiskowego. Biorąc pod uwagę powyższe, jest to czynność z zakresu administracji publicznej, która została poddana kontroli sądu administracyjnego. Za przyjęciem powyższego poglądu przemawiają racje natury konstytucyjnej. Tylko taki sposób wykładni analizowanego przepisu pozostaje w zgodzie z konstytucyjną zasadą prawa do sądu oraz kreującymi to prawo postanowieniami ratyfikowanych przez Polskę aktów prawa międzynarodowego. Rozstrzygnięcia indywidualne odnoszące się do praw jednostki, które są objęte gwarancją konstytucyjną, nie mogą być pozostawione poza skuteczną kontrolą sądową.

RPO-709121-II/12 z dnia 19 września 2013 r. - wniosek do Sądu Najwyższego w sprawie rozbieżności w orzecznictwie dotyczących właściwości sądu

penitencjarnego do rozpoznania skargi na decyzje organów postępowania wykonawczego.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: Czy sądem penitencjarnym właściwym do rozpoznania skargi na decyzje organów postępowania wykonawczego przewidzianej w art. 7 k.k.w. jest sąd aktualnego miejsca przebywania skazanego (art. 3 § 2 k.k.w.), czy też sąd miejsca wydania zaskarżonej decyzji?

Rzecznik Praw Obywatelskich w trakcie wykonywania swoich zadań spotkał się z ujawnionymi w orzecznictwie sądowym rozbieżnościami dotyczącymi tego, czy sądem penitencjarnym właściwym do rozpoznania skargi na decyzje organów postępowania wykonawczego jest sąd aktualnego miejsca przebywania skazanego, czy też sąd miejsca wydania decyzji, to jest miejsca przebywania skazanego w czasie zdarzenia omawianego w skardze. Zdaniem Rzecznika, oba poglądy znajdują szereg argumentów zarówno natury prawnej, jak również celowościowej, służącej zabezpieczeniu bądź usprawnieniu realizacji prawa osoby pozbawionej wolności do rozpatrzenia jego sprawy przez sąd. Występowanie wzajemnie sprzecznych linii orzeczniczych sądów, w tym również spory o właściwość, których źródłem jest odmienna wykładnia omawianych norm prawnych, podważają zasadę zaufania obywateli do państwa i prawa. Nie sposób pominąć również funkcji gwarancyjnej art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, który każdemu daje prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Właściwy sąd stanowi więc niezbędny składnik konstytucyjnego prawa jednostki do sądu.

Sąd Najwyższy rozpoznał wnioski Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-705488-IV/12 z dnia 3 października 2012 r. - wniosek do Sądu Najwyższego w sprawie rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczących możliwości uznania za warunek, w rozumieniu art. 89 Kodeksu cywilnego, zastrzeżenia uzależniającego skutki czynności prawnej od zdarzenia stanowiącego spełnienie świadczenia (wykonanie zobowiązania).

Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały (postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2013 r., sygn. III CZP 85/12). W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy stwierdził, że w przeszłości wystąpiła pewna różnica poglądów orzecznictwa, jednakże dotyczyła ona znacznego okresu czasu i w zasadzie kilku rodzajów stosunków zobowiązaniowych, zwłaszcza recypowanych do porządku prawnego po zmianie ustroju społeczno-gospodarczego. Obecnie - w zasadzie - praktyka orzecznicza, wytyczona judykatami Sądu Najwyższego, jest ukształtowana i zgodna. Sąd Najwyższy zauważa ponadto, że jednoznaczne rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przedstawionego przez Rzecznika Praw Obywatelskich praktycznie nie jest możliwe, gdyż problem jest złożony, dotyczy znacząco różnych stanów faktycznych i prawnych, uogólniona wypowiedź Sądu

Najwyższego w kategoriach potwierdzenia lub zaprzeczenia wprowadzałaby w błąd, a opatrzona szeregiem dodatkowych wyjaśnień i zastrzeżeń stałaby się nieczytelna i mogłaby wywołać dalsze wątpliwości interpretacyjne. Samoistne problemy występujące w danym stosunku zobowiązaniowym powinny być rozwiązywane nie abstrakcyjnie, a w okolicznościach faktycznych indywidualnej sprawy z uwzględnieniem jego właściwości (natury).

RPO-696122-IV/12 z dnia 21 lutego 2013 r. - wniosek do Sądu Najwyższego w sprawie rozbieżności w wykładni przepisów określających zasady realizacji prawa członka spółdzielni mieszkaniowej do wglądu w umowy zawierane przez spółdzielnię z osobami trzecimi.

Wniosek rozpoznany (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2013 r., sygn. akt III CZP 21/13). Sąd Najwyższy podjął uchwałę: Członek spółdzielni mieszkaniowej, będący jej pracownikiem, jest osobą trzecią w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst Dz. U. z 2003 r. Nr 116, poz. 1119 ze zm.).

Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-725171-IV/13 z dnia 20 lutego 2013 r. - wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie rozbieżności w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego dotyczących trybu zaskarżenia przez stronę postępowania bezpodstawnego pozostawienia podania bez rozpoznania.

Wniosek rozpoznany (uchwała z dnia 3 września 2013 r., sygn. akt I OPS 2/13). Naczelny Sąd Administracyjny podjął następującą uchwałę: Na pozostawienie podania bez rozpoznania (art. 64 § 2 k.p.a.) przysługuje skarga na bezczynność organu, stosownie do art. 3 § 2 pkt 8 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.).

V. Skargi do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz przystąpienia do postępowań przed sądami administracyjnymi i organami administracji

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich wniosła następujące skargi do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych:

RPO-698338-IV/12 z dnia 16 lipca 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w sprawie postanowień uchwały Rady Miasta W. dotyczących zasad obrotu lokalami mieszkalnymi.

Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarża § 6 ust. 1 pkt 1-5 uchwały Nr XXIX/615/2011 z dnia 15 grudnia 2011 r. Rady Miasta W. w sprawie zasad obrotu lokalami mieszkalnymi. Zaskarżonym postanowieniom Rzecznik zarzuca naruszenie postanowień ustawy o gospodarce nieruchomościami, ustawy o samorządzie gminnym oraz Konstytucji RP i wnosi o stwierdzenie ich nieważności.

Uchwała w zaskarżonym zakresie wyklucza ze sprzedaży na okres 5 lat lokale zajmowane przez najemców, wobec których stwierdzona została jedna z okoliczności wymienionych w § 6 ust. 1 pkt 1-5 uchwały. Ustawa o gospodarce nieruchomościami określa wyczerpująco warunki, jakie musi spełnić najemca, aby skorzystać z pierwszeństwa w nabyciu lokalu, o ile lokal ten uprzednio zostanie przeznaczony do zbycia. Zaskarżona regulacja, która określa dodatkowe negatywne warunki związane z sytuacją najemcy, ogranicza w sposób niezgodny z ustawą o gospodarce nieruchomościami uprawnienie z tytułu pierwszeństwa. Nieuprawnione wprowadzenie przez Radę Miasta innych kryteriów niż przewiduje ustawa o gospodarce nieruchomościami, prowadzących w praktyce do wyłączenia określonych kategorii najemców z możliwości skorzystania z pierwszeństwa w nabyciu lokali, uzasadnia zarzut ich dyskryminacji, a tym samym stanowi naruszenie konstytucyjnej zasady równości. Przepis art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy o samorządzie gminnym upoważnia radę gminy do uregulowania zasad zbywania nieruchomości, jednak swoboda podjęcia w tej sprawie decyzji nie może być - w ocenie Rzecznika - utożsamiana z dowolnością.

RPO-729346-IV/13 z dnia 17 lipca 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na postanowienia uchwały Rady Miasta P. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasto P.

Osoby spełniające ustawowe przesłanki do ubiegania się o pomoc mieszkaniową od gminy, tj. będące mieszkańcami gminy o niskich dochodach i niezaspokojonych potrzebach mieszkaniowych, zostały wyłączone w zaskarżonym § 3 ust. 1 uchwały z możliwości ubiegania się o wynajęcie mieszkania z zasobu komunalnego, jeżeli np. posiadają zadłużenie czynszowe. Także osoby bezdomne, spełniające kryterium

dochodowe, lecz eksmitowane na mocy wyroku sądu z lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy w okresie ostatnich 5 lat przed dniem złożenia wniosku oraz osoby objęte wyrokiem eksmisyjnym zamieszkujące w dotychczas zajmowanym lokalu komunalnym, nie mogą ubiegać się o wynajęcie mieszkania z zasobu komunalnego. Kolejny zaskarżony przepis uzależnia możliwość wynajmu lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy, który nie jest lokalem socjalnym, od braku tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego. Jest to niezgodne z ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, bowiem tylko w przypadku lokalu socjalnego ustawowym kryterium uzyskania prawa najmu jest brak tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego. Rzecznik zaskarża ponadto dwa przepisy uchwały, które zawężają w sposób niezgodny z ustawą krąg mieszkańców gminy uprawnionych do ubiegania się o pomoc mieszkaniową z zasobów gminy. Takie wykluczenie narusza również konstytucyjną zasadę legalności oraz zasadę równości wobec prawa i w sposób niedopuszczalny dyskryminuje niektórych mieszkańców gminy.

RPO-697548-IV/12 z dnia 25 lipca 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na postanowienie uchwały Rady Miejskiej w P. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej P.

Kwestionowany przepis § 6 ust. 1 pkt 1 uchwały przewiduje odmowę wynajęcia lokalu osobom spełniającym warunki zawarcia umowy najmu lokalu komunalnego, jeżeli przysługuje im prawo własności lokalu lub budynku mieszkalnego, a w przypadku małżonków, także wtedy, jeżeli choćby jednemu z nich przysługuje tytuł prawny do innego lokalu. Wielokrotnie zdarza się, że lokal (dom), co do którego dana osoba ma tytuł prawny, nie nadaje się w ogóle do zamieszkania. Dotyczy to przede wszystkim lokali zrujnowanych lub takich, które nie spełniają podstawowych standardów sanitarnych. W takiej sytuacji, zdaniem Rzecznika, bezpodstawne jest arbitralne, wręcz automatyczne pozbawienie pomocy mieszkaniowej ze strony gminy, bez zbadania, czy wnioskodawca może zaspokoić swoje potrzeby mieszkaniowe w lokalu lub budynku, do którego posiada tytuł prawny. Tylko w przypadku lokalu socjalnego ustawowym kryterium uzyskania prawa najmu jest brak tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego. Uzależnienie możliwości wynajmu lokalu z mieszkaniowego zasobu gminy, który nie jest lokalem socjalnym, od braku tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego, jest niezgodne z postanowieniami ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Ponadto zaskarżony przepis jest niezgodny z art. 94 Konstytucji RP, który stanowi, że organy samorządu terytorialnego oraz terenowe organy administracji rządowej, na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie, ustanawiają akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze działania tych organów, a także z konstytucyjną zasadą legalizmu oraz zasadą równości wobec prawa.

RPO-740602-I/13 z dnia 26 lipca 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, utrzymującą w mocy decyzję Kierownika Biura Powiatowego ARiMR o wykreśleniu z ewidencji producentów rolnych i uchyleniu numeru identyfikacyjnego.

Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarża w całości decyzję Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 6 lutego 2013 r., utrzymującą w mocy decyzję Kierownika Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 3 sierpnia 2012 r. o wykreśleniu z ewidencji producentów rolnych i uchyleniu nadanego numeru identyfikacyjnego oraz wnosi o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organom ARiMR.

Zaskarżonej decyzji Rzecznik zarzuca naruszenie art. 12 ust. 4 ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz wniosków o przyznanie płatności poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż w przypadku małżonków niezbędnym wymogiem przy nadaniu numeru identyfikacyjnego jest legitymowanie się pisemną zgodą drugiego małżonka w sytuacji, w której numer identyfikacyjny nadaje się małżonkom w powyższy sposób tylko gdy są oni jednocześnie współposiadaczami gospodarstwa rolnego. W realiach niniejszej sprawy (istnieje umowa majątkowa małżeńska znosząca ustrój wspólności majątkowej, a ponadto gospodarstwo rolne stanowi wyłączną własność Pani G. P. i jest wyłącznie przez nią posiadane) doszło do niewłaściwego zastosowania art. 12 ust. 4 ustawy i uchylenia nadanego numeru identyfikacyjnego. Zasadnym natomiast jest twierdzenie, iż do nadania numeru identyfikacyjnego Pani G. P. nie jest wymagana pisemna zgoda jej współmałżonka.

RPO-730962-I/13 z dnia 26 września 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na bezczynność Prezydenta Miasta w sprawie nierozpoznania wniosku o udostępnienie informacji publicznej.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o zobowiązanie Prezydenta Miasta do rozpoznania wniosku o udostępnienie informacji publicznej, w terminie 14 dni od dnia doręczenia organowi odpisu prawomocnego wyroku wraz z aktami sprawy. W uzasadnieniu skargi Rzecznik stwierdza, że w przedmiotowej sprawie organ nieprawidłowo ocenił, że wniosek dotyczy udostępnienia informacji, która nie jest informacją publiczną. Postanowienie wydane przez Prezydenta Miasta jest informacją publiczną, a zakwalifikowanie postanowienia do kategorii dokumentów urzędowych oznacza, że wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do takiego dokumentu. Wnioskodawca żądał udostępnienia postanowienia poprzez wgląd do niego lub przesłanie kserokopii. Rozpatrzenie wniosku zgodnie z przepisami prawa powinno więc polegać na udostępnieniu postanowienia lub wydaniu decyzji o odmowie udostępnienia informacji w oparciu o jedną z uregulowanych w przepisach przesłanek nieudostępnienia informacji publicznej.

RPO-730031-XIX/13 z dnia 30 września 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego o utrzymaniu w mocy decyzji Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w L., wydanej z upoważnienia Wójta Gminy L. o odmowie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzuca zaskarżonej decyzji naruszenie prawa materialnego mającego wpływ na wynik sprawy - art. 15b ust. 5 w związku z art. 15b ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, poprzez niewłaściwe zastosowanie prowadzące do błędnego uznania, iż nie została spełniona obligatoryjna przesłanka przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w postaci pozostawania pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, podczas gdy obowiązek wykazania pozostawania pod tą opieką nie obejmował uczestniczki postępowania, a także zarzuca naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy - art. 7 i 77 § 1 k.p.a., poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, polegające na poprzestaniu na stwierdzeniu, iż nie spełnia przesłanek do uzyskania prawa do świadczenia rodzinnego z uwagi na nieprzedłożenie zaświadczenia, że pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży. Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz poprzedzającej ją decyzji Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w całości.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniosła następujące skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego:

RPO-740762-V/13 z dnia 19 lipca 2013 r. - skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego oddalającego skargę S. K. na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej, utrzymującą w mocy decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego w sprawie ustalenia podatku od spadków i darowizn od nabycia nieruchomości tytułem zasiedzenia.

RPO-740762-V/13 z dnia 19 lipca 2013 r. - skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego oddalającego skargę L. K. na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej utrzymującą w mocy decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego w sprawie ustalenia podatku od spadków i darowizn od nabycia nieruchomości tytułem zasiedzenia.

Rzecznik Praw Obywatelskich zgłosiła udział w postępowaniach przed Naczelnym Sądem Administracyjnym:

RPO-701434-IV/12 z dnia 23 sierpnia 2013 r. - zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu ze skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego

Sądu Administracyjnego oddalającego skargę na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego utrzymującą w mocy decyzję Prezydenta Miasta w przedmiocie odmowy przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości.

Skarżący nabyli odrębną własność poszczególnych lokali w budynku mieszkalnym wraz z udziałem w użytkowaniu wieczystym nieruchomości w okresie od 2007 r. do 2011 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny potwierdził prawidłowość stanowiska organów pierwszej oraz drugiej instancji, które nie uznały skarżących za następców prawnych spółdzielni mieszkaniowej w rozumieniu przepisów ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości. Rzecznik Praw Obywatelskich podkreśla, że wpływ na oddalenie skargi miał brak oceny prawnej kontrolowanej decyzji administracyjnej z punktu widzenia konsekwencji prawnych art. 1 ust. 4 ustawy o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości. Przepis ten stanowi bowiem niezależną podstawę prawną ubiegania się przez dany podmiot o przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości. Zaskarżony wyrok nie może zostać uznany za akt stosowania prawa gwarantujący skarżącym, w ramach postępowania sądowo-administracyjnego, realizację konstytucyjnego prawa do sądu. Zdaniem Rzecznika zaistniałe w przedmiotowej sprawie naruszenie prawa materialnego skutkuje w istocie zamknięciem skarżącym drogi do rozpoznania ich sprawy w pierwszej instancji przez sąd administracyjny.

RPO-740265-I/13 z dnia 13 września 2013 r. - zgłoszenie udziału w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym w sprawie z wniosku Rzecznika Praw Dziecka o podjęcie uchwały wyjaśniającej przepisy dotyczące obowiązku gminy zapewnienia dzieciom dojazdu do szkoły i przedszkola.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia następujące stanowisko: Przepisy ustawy o systemie oświaty regulujące obowiązek gminy zapewnienia dzieciom dojazdu do szkoły i przedszkola pozwalają na realizację tego obowiązku przez wyznaczenie punktów zbiorczych oddalonych od miejsca zamieszkania uczniów o mniej niż maksymalne odległości wynikające z art. 14a ust. 2 i 17 ust. 2 ustawy. Zawarte w przepisach art. 14a ust. 3 i 17 ust. 2 ustawy o systemie oświaty określenie „droga dziecka z domu do szkoły" odnosi się do sposobu liczenia odległości, po przekroczeniu której na gminie spoczywa obowiązek zorganizowania dojazdu (jest to zatem faktyczna odległość pomiędzy domem ucznia a przedszkolem lub szkołą). Określenie to nie odnosi się do trasy przejazdu pojazdu, którym gmina zapewnia transport. W uzasadnieniu stanowiska Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdza, że z ustawy nie wynika jednoznacznie, czy dzieci powinny być odbierane bezpośrednio spod domu, czy też gmina może wyznaczyć im miejsce zbiórki w odległości 3-4 km od miejsca zamieszkania. Kwestia ta budzi wątpliwości w orzecznictwie sądów administracyjnych. W ocenie Rzecznika celem przepisów jest zapewnienie, że żadne dziecko nie będzie zmuszone do pokonywania odległości większych niż 3-4 km. Odmienna interpretacja byłaby tylko pozornie korzystniejsza dla uczniów. Gminy,

zwłaszcza mniej zamożne, niechętnie decydowałyby się na zorganizowanie własnego środka transportu i częściej korzystałyby z możliwości wywiązania się ze swych ustawowych obowiązków poprzez zwrot biletu komunikacji publicznej.

Postępowania administracyjne z udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-713943-V/12 z dnia 18 czerwca 2013 r. - zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu administracyjnym przed Samorządowym Kolegium Odwoławczym z odwołania L. W. od decyzji Starosty w sprawie o ustalenie dopuszczalnego poziomu hałasu dla L. W. prowadzącego działalność gospodarczą.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze (decyzja z dnia 23 sierpnia 2013 r.) uchyliło zaskarżoną decyzję w całości i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

Wojewódzkie Sądy Administracyjne wydały następujące orzeczenia w sprawach ze skarg Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-718591-XIX/12 z dnia 3 kwietnia 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego o utrzymaniu w mocy decyzji Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o odmowie przyznania dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 27 czerwca 2013 r., sygn. akt III SA/Gd 382/13).

RPO-718591-XIX/12 z dnia 3 kwietnia 2013 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego o utrzymaniu w mocy decyzji Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o odmowie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 27 czerwca 2013 r., sygn. akt III SA/Gd 383/13).

RPO-688890-IV/11 z dnia 24 lipca 2012 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na niektóre przepisy uchwały Nr XXIV/288/07 Rady Miasta K. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej K.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt III SA/Kr 1181/12).

RPO-698794-IV/12 z dnia 30 lipca 2012 r. - skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na uchwałę Rady Miejskiej w P. z dnia 29 kwietnia 1998 r. zatwierdzającą miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta P.

Skarga uwzględniona (wyrok z dnia 27 maja 2013 r., sygn. akt IV SA/Wa 2094/12).

VI. Wnioski do Trybunału Konstytucyjnego. Zgłoszenia udziału w postępowaniach w sprawie skarg konstytucyjnych

W okresie objętym Informacją Rzecznik Praw Obywatelskich skierowała następujące wnioski do Trybunału Konstytucyjnego:

RPO-740433-IV/13 z dnia 16 lipca 2013 r. - w sprawie terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych, związanych z bezprawnym pozbawieniem wolności.

Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarża przepis art. 555 Kodeksu postępowania karnego, zgodnie z którym roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, przedawniają się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia.

Prawo do odszkodowania, jako prawo majątkowe, podlega ochronie konstytucyjnej, a jego ograniczenia nie mogą prowadzić do naruszenia zasady równej ochrony praw majątkowych. W ocenie Rzecznika zaskarżone unormowanie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ponieważ nie zapewnia równej ochrony majątkowego prawa jednostki do odszkodowania za niezgodne z prawem działanie władzy publicznej. Rzecznik podkreśla w uzasadnieniu wniosku, że brak jest jakiegokolwiek funkcjonalnego związku pomiędzy naturą oraz celem społeczno-gospodarczym roszczenia o wynagrodzenie szkody, spowodowanej bezprawnym pozbawieniem wolności, a krótkim, rocznym terminem przedawnienia. Termin ten należy określić jako niewłaściwie „wyważony": należy do najkrótszych spośród istniejących w obrocie prawnym terminów przedawnienia roszczeń deliktowych, a jednocześnie brak jest istotnych racji dla tej „regulacji szczegółowej".

RPO-667915-I/11 z dnia 19 lipca 2013 r. - w sprawie kompetencji Ministra Zdrowia do tworzenia na podstawie rozporządzenia rejestrów medycznych zawierających dane osobowe.

Tworzenie i funkcjonowanie rejestrów danych w systemie ochrony zdrowia jest uregulowane m.in. w ustawie o systemie informacji w ochronie zdrowia. Niektóre rejestry są utworzone bezpośrednio mocą ustawy. Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżyła we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego te przepisy ustawy, które upoważniają ministra zdrowia do tworzenia rejestrów medycznych w drodze rozporządzenia. Uregulowanie jedynie niektórych rejestrów w ustawie o systemie informacji w ochronie zdrowia i pozostawienie do uregulowania w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw zdrowia pozostałych rejestrów medycznych, nie jest dopuszczalne na gruncie Konstytucji RP. Ustawowe upoważnienie do wydania rozporządzenia nie może mieć charakteru blankietowego, to znaczy nie może pozostawiać organowi wydającemu akt wykonawczy zbyt daleko idącej swobody

w kształtowaniu merytorycznych treści rozporządzenia. Kwestie przetwarzania danych osobowych stanowią materię zastrzeżoną dla ustawy. Wynika to zarówno z konieczności zachowania ustawowej formy dla ograniczeń prawa do prywatności i autonomii informacyjnej jednostki, jak i prawa jednostki do nieudostępnienia informacji jej dotyczących, chyba że taki obowiązek wynika z ustawy. Dane o stanie zdrowia są klasyfikowane jako dane wrażliwe. Dotyczą one jednej z najbardziej intymnych sfer życia jednostki. Niewłaściwe przetwarzanie danych o stanie zdrowia może doprowadzić do naruszeń jej praw i wolności, a w szczególności niesie ze sobą ryzyko dyskryminacji. Dane te stanowią obiekt zainteresowania takich podmiotów, jak pracodawcy czy ubezpieczyciele. W związku z tym prawdopodobne jest, że ujawnienie takich danych może doprowadzić na przykład do pogorszenia sytuacji jednostki na rynku pracy czy trudności z uzyskaniem ubezpieczenia.

RPO-724264-VII/13 z dnia 22 lipca 2013 r. - w sprawie umieszczania nieletnich dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym lub izbie przejściowej.

W związku z wykonywaniem przez Rzecznika Praw Obywatelskich funkcji Krajowego Mechanizmu Prewencji ujawnił się problem umieszczania nieletnich dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym lub izbie przejściowej. System izolacji nieletnich stworzony został na poziomie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Zaskarżone przepisy rozporządzenia zostały wydane z przekroczeniem upoważnienia ustawowego zawartego w ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich, które nie zawiera umocowania do uregulowania w rozporządzeniu materii izolowania nieletniego ze względu na bezpieczeństwo i porządek w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich, a także kwestii proceduralnych dotyczących tej materii. Są niezgodne także z art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji RP, który stanowi, że rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. W zakresie objętym wnioskiem przepisy rozporządzenia nie służą konkretyzacji norm ustawowych, lecz samodzielnie, bez dostatecznych wskazówek zawartych w ustawie, regulują materię izolowania nieletnich ze względu na bezpieczeństwo i porządek w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich. Zaskarżone przepisy rozporządzenia stanowią podstawę materialnoprawną do ograniczenia wolności nieletnich, poprzez ich izolację. Zgodnie z Konstytucją RP pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonym w ustawie.

RPO-677078-V/11 z dnia 24 lipca 2013 r. - w sprawie zasad i trybu wyboru kandydatów na członków rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa.

Przedmiotem wniosku jest zarządzenie Ministra Skarbu Państwa Nr 45 z dnia 6 grudnia 2007 r. w sprawie zasad i trybu doboru kandydatów do składu rad

nadzorczych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa oraz rad nadzorczych innych podmiotów prawnych nadzorowanych przez Ministra Skarbu Państwa. Zakwestionowany akt prawny budzi wątpliwości, co do zgodności z art. 93 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, przede wszystkim z tego powodu, że został wydany bez podstawy prawnej, jak również dlatego, iż reguluje prawa i obowiązki obywateli - uczestników konkursu, których nie łączy żaden stosunek wewnętrzny z organem wydającym zarządzenie. Akty prawa wewnętrznego (uchwały Rady Ministrów, zarządzenia Prezesa Rady Ministrów i ministrów) mogą zostać wydane wyłącznie na podstawie ustawy oraz nie mogą być adresowane do podmiotu, który nie podlega organowi wydającemu te akty. Jeśli prawodawca zamierza unormować sytuację prawną obywateli, powinien uczynić to w akcie normatywnym stanowiącym źródło prawa powszechnie obowiązującego. W zakwestionowanym zarządzeniu zostały wskazane przepisy ustaw, które nie stanowią podstawy prawnej do wydania przez Ministra Skarbu Państwa zarządzenia o zasadach i trybie dokonywania doboru kandydatów do składu rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa. Ponadto Zarządzenie Nr 45 dotyczy przede wszystkim kandydatów niebędących pracownikami Ministerstwa Skarbu Państwa, a tym samym wkracza w materię zastrzeżoną dla przepisów powszechnie obowiązujących.

RPO-722130-V/13 z dnia 29 lipca 2013 r. - w sprawie pobierania opłat za zmianę zezwolenia na prowadzenie apteki, jeżeli zmiana została spowodowana działaniami organów władzy publicznej.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o stwierdzenie niezgodności art. 105 ust. 2 ustawy – Prawo farmaceutyczne w zakresie, w jakim nakazuje pobranie opłaty za zmianę zezwolenia na prowadzenie apteki w sytuacji, gdy zmiana ta została spowodowana działaniami organów władzy publicznej z zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

Apteka ogólnodostępna może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia na prowadzenie apteki. Zmiana jednego z elementów składowych zezwolenia pociąga za sobą konieczność zmiany zezwolenia.

Za udzielenie zezwolenia na prowadzenie apteki pobierana jest opłata w wysokości pięciokrotnego minimalnego wynagrodzenia za pracę. Za zmianę zezwolenia lub jego przedłużenie w przypadku wydania zezwolenia na czas ograniczony pobiera się opłatę w wysokości połowy tej kwoty. Obowiązek uiszczenia opłaty powstaje także wówczas, gdy zmiana zezwolenia nie wynika z działań podejmowanych przez podmiot prowadzący aptekę, lecz została wywołana działaniami organów władzy publicznej polegającymi np. na zmianie nazwy miejscowości, zmianie granic gminy czy też zmianie nazwy ulicy. Okoliczność ta nie została jednak uwzględniona w ustawie – Prawo farmaceutyczne. Ustawodawca powinien wyłączyć pobieranie opłaty za czynności administracyjne, które zostały wywołane przez władzę publiczną, zaś wszelkie koszty z tego wynikające powinny zostać pokryte ze środków budżetowych. Przyjęte obecnie rozwiązanie jest sprzeczne z konstytucyjną zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa, która opiera się na pewności prawa, a więc na

takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne, umożliwiające przewidywalność działań organów państwa, a także prognozowanie własnych działań.

RPO-658549-V/10 z dnia 14 sierpnia 2013 r. - w sprawie obowiązku zapewnienia przez osoby niepełnosprawne, na potrzeby egzaminu na prawo jazdy, pojazdu przystosowanego do posiadanej niepełnosprawności.

Na tle nadsyłanych do Rzecznika skarg wyłonił się problem nierównego traktowania osób niepełnosprawnych ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B. Wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego, organizując część praktyczną państwowego egzaminu na prawo jazdy, zostały zwolnione z obowiązku zapewnienia pojazdu przystosowanego do egzaminowania osób niepełnosprawnych. To osoby niepełnosprawne zostały zobowiązane do dostarczenia pojazdu na państwowy egzamin praktyczny. Należy podkreślić, że osoba niepełnosprawna odbywa kurs - naukę jazdy na pojeździe ośrodka szkolenia kierowców, podmiotu prywatnego, który ma obowiązek posiadać pojazdy przystosowane do rodzaju niepełnosprawności, jeżeli szkoli osoby niepełnosprawne. Zaskarżona regulacja narusza konstytucyjną zasadę równości oraz niedyskryminacji osób niepełnosprawnych, jest także sprzeczna z zasadą sprawiedliwości społecznej oraz nakazem tworzenia przez ustawodawcę takich regulacji prawnych, które zapewniają efektywne wsparcie osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego. Ustawa o kierujących pojazdami, nakładając na osoby niepełnosprawne obowiązek zapewnienia pojazdu na egzamin, narusza ponadto przepisy Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, przede wszystkim prawo do mobilności. Przepisy regulujące zasady egzaminowania na kierowców osób niepełnosprawnych ograniczają prawo tych osób do samodzielnego prowadzenia życia i swobodnego przemieszczania się. Stawiają osoby niepełnosprawne w gorszej pozycji na rynku pracy, utrudniając możliwość stałego polepszania warunków życia tych osób oraz ich rodzin.

RPO-663459-V/10 z dnia 11 września 2013 r. - w sprawie podwójnych sankcji za uczestnictwo w grze hazardowej.

Rzecznik Praw Obywatelskich wnosi o stwierdzenie niezgodności art. 89 ust. 1 pkt 3 ustawy o grach hazardowych z art. 2 Konstytucji RP. Kwestionowana norma prawna zawiera w swej treści nakaz wymierzenia kary pieniężnej przez właściwe organy, w każdym przypadku ustalenia uczestnictwa w grze hazardowej urządzanej bez koncesji lub zezwolenia. Jednocześnie art. 109 ustawy - Kodeks karny skarbowy penalizuje uczestnictwo w grze losowej, zakładzie wzajemnym, grze na automacie, urządzonych lub prowadzonych wbrew przepisom ustawy, warunkom koncesji bądź zezwolenia. Zarówno ustawa o grach hazardowych, jak i Kodeks karny skarbowy mają na celu przeciwdziałanie nielegalnemu prowadzeniu gier hazardowych. Uczestnictwo w grze hazardowej urządzanej bez koncesji lub zezwolenia w aktualnie obowiązującym stanie prawnym jest podwójnie penalizowane. Wynikająca z art. 2 Konstytucji RP zasada demokratycznego państwa prawnego wyraża zakaz

wielokrotnego karania tej samej osoby za popełnienie tego samego czynu zabronionego. W granicach zakreślonych przez Konstytucję ustawodawcy przysługuje swoboda określenia sankcji związanych z niedopełnieniem obowiązku. Swoboda ustawodawcy nie jest jednak nieograniczona. Ustawodawca nie może stosować sankcji w sposób arbitralny i dowolny, a kwestię dublowania czy multiplikacji sankcji należy rozważyć w aspekcie proporcjonalności reakcji państwa na naruszenie prawa. Negatywne następstwa tego samego czynu nie powinny wywoływać dla obywatela konsekwencji oczywiście nieproporcjonalnych w stosunku do naruszonego dobra.

Trybunał Konstytucyjny wydał następujące orzeczenia w sprawie wniosków Rzecznika Praw Obywatelskich:

RPO-671700-V/11 z dnia 23 lipca 2012 r. - w sprawie ograniczenia wykonywania zawodu fizyka medycznego przez przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego dla wszystkich rodzajów ekspozycji medycznej.

Wniosek uwzględniony (wyrok z dnia 30 lipca 2013 r., sygn. akt U 5/12).

RPO-668772-IV/11 z dnia 1 sierpnia 2012 r. - w sprawie braku ustawowej regulacji zasad rozliczeń wkładów mieszkaniowych zwracanych uprawnionym w sytuacji, gdy lokal nie może być zbyty w drodze przetargu.

Wniosek uwzględniony (wyrok z dnia 27 czerwca 2013 r., sygn. akt K 36/12).

Rzecznik Praw Obywatelskich zgłosiła udział w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej:

RPO-737183-I/13 z dnia 29 lipca 2013 r. - zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu w sprawie połączonych skarg konstytucyjnych M. Ł., P. K., M. G., M. K., D. D., P. K., M. K., K. H., D. S., M. Z., A. W., B. P., P. W., K. W., B. S., B. S i A. R. (sygn. akt SK 29/13).

W sprawie skarg konstytucyjnych:

RPO-727043-V/13 z dnia 10 maja 2013 r. - zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu w sprawie skargi konstytucyjnej J. G., dotyczącej pozbawienia lekarza weterynarii możliwości odwołania się od wymierzonej mu kary dyscyplinarnej (sygn. akt SK 10/13).

Orzeczeniem Sądu Izby Lekarsko-Weterynaryjnej lekarzowi weterynarii została wymierzona kara dyscyplinarna - kara upomnienia. Rozpoznający odwołanie od tego orzeczenia Krajowy Sąd Lekarsko-Weterynaryjny utrzymał w mocy orzeczenie

wydane w pierwszej instancji. Zainteresowany odwołał się do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych za pośrednictwem Krajowego Sądu Lekarsko-Weterynaryjnego, który odmówił jednak przyjęcia odwołania, z uwagi na brzmienie przepisu art. 46 ust. 2 ustawy o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych. Regulacja będąca przedmiotem skargi konstytucyjnej stanowi ograniczenie konstytucyjnego prawa do sądu poprzez brak możliwości poddania każdego rozstrzygnięcia dyscyplinarnego sądowej kontroli. Zgodnie z kwestionowaną regulacją, lekarz weterynarii ma prawo wnieść odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy sąd lekarsko-weterynaryjny orzekł w drugiej instancji karę zawieszenia prawa wykonywania zawodu lub karę pozbawienia prawa wykonywania zawodu. Z brzmienia tego przepisu wynika, że w przypadku zastosowania pozostałych kar dyscyplinarnych, tj. kary upomnienia i nagany, została wyłączona możliwość wniesienia odwołania do sądu powszechnego. Kwestionowany przepis nie pozwala na uruchomienie procedury i rozstrzygnięcie sprawy przez sąd powszechny. Stanowi również złamanie skierowanego do ustawodawcy zakazu stanowienia prawa, uniemożliwiającego dochodzenie naruszonych wolności i praw przed sądem.

VII. Reakcje na wcześniejsze wystąpienia Rzecznika

RPO-694163-V/12 z dnia 2 listopada 2012 r. - w sprawie doręczania przesyłek sądowych.

Minister Sprawiedliwości (08.07.2013 r.) poinformował w uzupełnieniu odpowiedzi z dnia 4 grudnia 2012 r., że w dniu 19 kwietnia 2013 r. wydał rozporządzenie zmieniające rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym. Zmiana rozporządzenia ma na celu wyrażenie expressis verbis obowiązku doręczającego umieszczania - w adnotacji dokonywanej na formularzu potwierdzenia odbioru przesyłki - informacji o nowym adresie adresata, jeżeli adresat wyprowadził się spod adresu wskazanego przez sąd na przesyłce, a adres ten jest doręczającemu znany. Dotyczy to sytuacji, w których adresat uzgodnił z operatorem pocztowym inne miejsce doręczania przesyłek, zgłaszając żądanie dosyłania (przekierowywania) przesyłek na nowy adres. Przeanalizowano również zasadność wprowadzenia w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego regulacji przewidującej możliwość doręczania stronie pisma sądowego na inny (nowy) adres, niż wskazany przez sąd wysyłający na przesyłce, jeśli strona (adresat) złożyła w placówce pocztowej operatora pisemne żądanie przesyłania przesyłek pocztowych pod adres wskazany w tym żądaniu. Takie rozwiązanie - w odniesieniu do przesyłek sądowych - należy uznać za niewłaściwe. Jedynie sąd wysyłający, jako nadawca przesyłki sądowej, powinien bowiem decydować o miejscu doręczenia przesyłki. Wprowadzenie tego rodzaju rozwiązania może wydłużyć postępowanie sądowe.

RPO-604478-I/08 z dnia 3 stycznia 2013 r. - w sprawie równego dostępu do edukacji osób z niepełnosprawnościami.

Minister Edukacji Narodowej (19.09.2013 r.) poinformowała, że analiza rekomendacji zawartych w przygotowanym w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich raporcie pt. „Równe szanse w dostępie do edukacji osób z niepełnosprawnościami – analiza i zalecenia" stała się punktem wyjścia do dyskusji o przyczynach identyfikowanych trudności, wymiany wiedzy i doświadczeń w tym zakresie oraz możliwości likwidowania barier w dostępie do edukacji „równych szans", które odbywają się podczas spotkań ze środowiskiem oświatowym, w tym również z udziałem ekspertów. Część wypracowanych podczas spotkań zmian w przepisach została wprowadzona w rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej. Regulacje te weszły w życie w dniu 1 września 2013 r. W rozporządzeniach podkreślono celowość zespołowej pracy nauczycieli, wychowawców i specjalistów przy opracowaniu indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego dla uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania takich uczniów. Rozszerzono także zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami, oprócz współpracy przy realizacji zaleceń

zawartych w orzeczeniu i w działaniach dla integracji uczniów ze środowiskiem rówieśniczym, także na przygotowanie do samodzielności w życiu dorosłym, związanej z zapewnieniem odpowiednich warunków do nauki, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, a także z realizacją zajęć specjalistycznych. W odpowiedzi poinformowano ponadto, że jednym z kierunków polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2013/2014 jest kształcenie uczniów niepełnosprawnych w szkołach ogólnodostępnych. Będzie to jeden z priorytetów w pracy szkół oraz placówek systemu oświaty odpowiedzialnych za wspieranie szkół ogólnodostępnych - poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli oraz bibliotek pedagogicznych.

RPO-665148-II/11 z dnia 3 stycznia 2013 r. - w sprawie sposobu realizacji widzeń w jednostkach penitencjarnych.

Minister Sprawiedliwości (14.08.2013 r.) poinformował, że z art. 105a § 5 k.k.w. wynika, że co do zasady widzenia odbywają się pod nadzorem funkcjonariusza, w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku. Szczegółowe warunki i zasady odbywania widzeń dyrektor zakładu karnego podaje do wiadomości, w formie ogłoszenia, w miejscu dostępnym dla odwiedzających. Uregulowanie dotyczące widzeń jest na tyle jednoznaczne, że odczytanie intencji ustawodawcy nie wymaga zastosowania dodatkowych metod interpretacji. Kwestia prowadzenia widzeń w sprawie opisanej w wystąpieniu Rzecznika była przedmiotem kontroli w ramach nadzoru penitencjarnego, jednak sędzia penitencjarny nie stwierdził uchybień w zakresie przeprowadzanych widzeń. Przegrody pomiędzy poszczególnymi stanowiskami stanowią pewną autonomiczną całość stwarzającą możliwość swobodnej rozmowy, kontaktu, bez ingerencji innych osób. Najistotniejszym jest, aby takie widzenie odbywało się w sposób zasadniczo umożliwiający bezpośredni kontakt pomiędzy odwiedzającym, a odwiedzanym. Kwestia organizacji widzeń i ich formy w jednostkach penitencjarnych będzie także przedmiotem narady z sędziami penitencjarnymi oraz przedstawicielami Służby Więziennej.

RPO-663026-XVIII/10 z dnia 23 stycznia 2013 r. - w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego dotyczącego organu właściwego do podjęcia ewentualnych prac nad nowelizacją przepisów regulujących zasady przewozu sprawców czynów zabronionych pomiędzy zakładami psychiatrycznymi i zakładami leczenia odwykowego przeznaczonymi do wykonywania środków zabezpieczających.

Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (31.07.2013 r.) poinformował, że w dniu 20 czerwca 2013 r. Prezes Rady Ministrów rozstrzygnął spór kompetencyjny pomiędzy Ministrem Zdrowia, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości w zakresie realizacji przez Policję na zlecenie sądów doprowadzeń sprawców czynów zabronionych pomiędzy zakładami psychiatrycznymi i zakładami leczenia odwykowego przeznaczonymi do wykonywania środków zapobiegawczych.

Jako organ właściwy do podjęcia inicjatywy legislacyjnej w ww. sprawie wskazany został Minister Sprawiedliwości.

RPO-726171-V/13 z dnia 6 marca 2013 r. - w sprawie uregulowań dotyczących wykonywania środków zabezpieczających związanych z umieszczeniem w zamkniętym zakładzie leczniczym.

Minister Sprawiedliwości (09.08.2013 r.) w uzupełnieniu wcześniejszej korespondencji poinformował, że w wyniku konsultacji społecznych Ministerstwo Sprawiedliwości otrzymało liczne odpowiedzi, w większości udzielone przez sądy. Stanowiska w przedmiocie zamierzonej regulacji są rozbieżne i nieraz wzajemnie się wykluczające. W Ministerstwie opracowywany jest obecnie kompleksowy projekt zmian legislacyjnych dotyczący m.in. środków zabezpieczających. W obrębie projektowanych zmian znajdzie się również regulacja pozwalająca na udzielenie przepustek z zakładu zamkniętego dysponującego warunkami podstawowego zabezpieczenia.

RPO-699508-I/12 z dnia 2 kwietnia 2013 r. - w sprawie przepisów regulujących obowiązek składania oświadczeń majątkowych.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji (08.08.2013 r.) w odpowiedzi na przekazane mu wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich poinformował, że organem właściwym do zainicjowania stosownych prac legislacyjnych jest, w jego ocenie, Szef Służby Cywilnej.

RPO-710112-III/12 z dnia 2 kwietnia 2013 r. - w sprawie systemu opieki nad dzieckiem pozbawionym pieczy rodziców.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej (26.09.2013 r.) w uzupełnieniu wcześniejszej odpowiedzi poinformowała, że Rada Ministrów w lipcu 2013 r. przekazała do Sejmu i Senatu Informację Rady Ministrów o realizacji w roku 2012 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z wniosków wypływających z tej Informacji wynika konieczność zmian niektórych przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Obecnie w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad tymi zmianami. W trakcie tych prac rozwiązana zostanie także kwestia problemów zgłaszanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

RPO-681257-V/11 z dnia 19 kwietnia 2013 r. - w sprawie ochrony praw procesowych osób z zaburzeniami psychicznymi.

Minister Zdrowia (22.07.2013 r.) poinformował, że obecnie opracowywany jest projekt nowelizujący ustawę o ochronie zdrowia psychicznego. W ramach nowelizacji planowane jest wprowadzenie zmian w art. 48 tej ustawy. Stosownie do jego aktualnego brzmienia, sąd może ustanowić dla osoby, której postępowanie dotyczy bezpośrednio, adwokata z urzędu, nawet bez złożenia wniosku, jeżeli osoba ta ze względu na stan zdrowia psychicznego nie jest zdolna do złożenia wniosku, a sąd uzna

udział adwokata w sprawie za potrzebny. Przepis ten nie oznacza „dowolności" w rozważanej materii. Mając jednak na uwadze przedmiot postępowania przed sądem, obejmujący kontrolę legalności przyjęcia i przebywania w szpitalu osoby z zaburzeniami psychicznymi, która nie wyraziła na to zgody, a także szczególną sytuację osoby, której postępowanie dotyczy bezpośrednio, zasadne wydaje się zapewnienie takiej osobie obligatoryjnej ochrony jej praw. W trakcie przygotowywania projektowanych regulacji, pojawiła się konieczność zmiany przepisów regulujących przyjęcie osób całkowicie ubezwłasnowolnionych do domu pomocy społecznej. Projektowane zmiany będą wzorowane na przepisach odnoszących się do umieszczania osób całkowicie ubezwłasnowolnionych w szpitalach psychiatrycznych. Projekt nowelizujący przepisy ustawy o ochronie zdrowia psychicznego zostanie w najbliższym czasie przedłożony pod obrady kierownictwa Ministerstwa Zdrowia.

RPO-695930-V/12 z dnia 23 kwietnia 2013 r. - w sprawie wymogu uzyskania zgody na podjęcie leczenia za granicą.

Minister Zdrowia (05.08.2013 r.) w uzupełnieniu wcześniejszej odpowiedzi odniósł się do sytuacji, gdy podjęto leczenie za granicą bez składania wniosku o wydanie zgody na takie leczenie. Mimo korzystnych dla obywateli orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego, powołanych w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich, brak uzasadnienia dla wprowadzenia w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przepisu, który sankcjonowałby w takiej sytuacji możliwość uzyskania refundacji pełnych kosztów leczenia za granicą. Zawarcie takiej klauzuli, nawet w przypadku obwarowania jej zastrzeżeniem, że refundacja pomimo braku uprzedniego wniosku dopuszczalna jest tylko w wypadkach szczególnie pilnych, mogłoby stanowić zachętę do obchodzenia obowiązujących przepisów.

RPO-710971-III/12 z dnia 9 maja 2013 r. - w sprawie usuwania statków i innych obiektów pływających prowadzonych przez osoby nietrzeźwe.

Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (16.07.2013 r.) poinformował, że właściwym rozwiązaniem kwestii braku organów odpowiedzialnych za wydanie dyspozycji do usunięcia statków lub obiektów pływających na wewnętrznych wodach morskich powinno być rozszerzenie właściwości policji do wydawania dyspozycji usunięcia statku lub innego obiektu pływającego również na obszarze wewnętrznych wód morskich. W odniesieniu do problemu dotyczącego wyłączenia możliwości prowadzenia postępowania egzekucyjnego w stosunku do obcych statków, Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej stoi na stanowisku, że zasada ta ma umocowanie w normach i zwyczajach o charakterze międzynarodowym i dlatego nie powinna być modyfikowana na potrzeby ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. Sygnalizowany w wystąpieniu problem niewspółmiernie małej opłaty za usunięcie i przechowywanie dużych statków może w rzeczywistości występować w znikomym zakresie. Duże

statki handlowe lub pasażerskie obsadzone są wieloosobową załogą, spośród której będzie istniała możliwość wyznaczenia osób, które zastąpią na statku tych członków załogi, wobec których stwierdzono spożycie alkoholu lub środków odurzających. Należy też podkreślić, że celem ustawy jest przede wszystkim podejmowanie działań zapobiegawczych w odniesieniu do statków używanych do sportu i rekreacji, a jednostki tego rodzaju o długości powyżej 20 metrów na polskich akwenach praktycznie nie występują. Jednocześnie w odpowiedzi stwierdzono, że organem odpowiedzialnym za projektowanie zapisów w zakresie ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

RPO-715457-I/12 z dnia 15 maja 2013 r. - w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (24.09.2013 r.) poinformowała, że w związku z wystąpieniem Rzecznika Praw Obywatelskich zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające, czy w związku ze świadczeniem usług przez przedsiębiorcę, właściciela klubu, nastąpiło naruszenie przepisów ustawy, uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk wymierzonych przeciwko zbiorowym interesom konsumentów. Materiał dowodowy zebrany w przeprowadzonym postępowaniu nie potwierdził podejrzeń Rzecznika, co do naruszania przez klub zasady równego traktowania. Prezes Urzędu ustalił, że wstęp do klubu jest bezpłatny dla wszystkich gości. Ustalony stan faktyczny nie uzasadnia podjęcia przez Prezesa UOKiK jakichkolwiek dalszych działań w przedmiotowej sprawie.

RPO-716820-I/12 z dnia 20 maja 2013 r. - w sprawie zasad uczestnictwa w programie „Diamentowy Grant".

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (05.08.2013 r.) poinformowała, że dotychczasowe przepisy w omawianym zakresie spowodowały wiele wątpliwości interpretacyjnych. Przygotowana nowelizacja ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym obejmuje zmianę art. 187a tak, aby w przyszłości uniknąć niejasności w tym zakresie. Ponadto wprowadzono zapis, który reguluje uprawnienia laureatów konkursu „Diamentowy Grant" w zakresie zagwarantowania im dostępności do kształcenia na studiach doktoranckich. Programy Ministra znajdują umocowanie prawne w art. 26 ustawy o zasadach finansowania nauki. W oparciu o ten przepis, program pn. „Diamentowy Grant" został ustanowiony komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 października 2011 r. o ustanowieniu programu „Diamentowy Grant". Program umożliwia stworzenie możliwości rozwoju naukowego wybitnie uzdolnionym, prowadzącym badania naukowe, absolwentom studiów pierwszego stopnia lub studentom po ukończeniu trzeciego roku jednolitych studiów magisterskich. Celem dokonanej w 2011 r. reformy szkolnictwa wyższego było skrócenie ścieżki kariery naukowej aktualnym absolwentom poprzez umożliwienie im uzyskania stopnia naukowego doktora bez posiadania tytułu zawodowego magistra

(lub innego równorzędnego) przy stworzeniu możliwości kontynuowania studiów drugiego stopnia. Rozstrzygnięcie I edycji konkursu wykazało, że uwzględnienie w konkursie studentów V roku studiów lub adekwatnie II roku studiów uzupełniających powoduje, że cel programu tj. skrócenie ścieżki kariery naukowej nie zostaje osiągnięty, gdyż ci studenci w momencie rozstrzygania konkursu są tuż przed egzaminem lub już po złożeniu egzaminu magisterskiego. Z tych względów potencjalna grupa studentów/absolwentów studiów I stopnia, mogących uzyskać wsparcie finansowe w II edycji konkursu w ramach programu „Diamentowy Grant" została określona tak, aby skrócenie ścieżki rozwoju kariery naukowej było możliwe.

RPO-728506-V/13 z dnia 20 maja 2013 r. - w sprawie wymogu składania podpisu przy odbiorze przesyłek pocztowych.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji (17.09.2013 r.) poinformowała, że przekazany przez Rzecznika Praw Obywatelskich sygnał jest pierwszym zgłoszonym przypadkiem wskazującym na występowanie jakichkolwiek trudności w odbiorze przesyłek rejestrowanych przez osoby niepełnosprawne. Przepisy Prawa pocztowego wprowadzają szeroki katalog rozwiązań umożliwiających odbiór przesyłek pocztowych zarówno bezpośrednio przez adresata, jak i upoważnioną „osobę trzecią". Problem doręczania przesyłek rejestrowanych adresatowi lub upoważnionej osobie za pokwitowaniem odbioru ma niezwykle istotne znaczenie z punktu widzenia nałożonego na operatora pocztowego obowiązku zachowania tajemnicy pocztowej, w tym tajemnicy korespondencji, a także odpowiedzialności odszkodowawczej za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi pocztowej. W odpowiedzi przedstawiono propozycję wprowadzenia do ustawy – Prawo pocztowe przepisu, zgodnie z którym możliwe byłoby potwierdzenie odbioru przesyłki rejestrowanej przez doręczającego. Aby zapobiec sytuacjom możliwych nadużyć, przepis ten określałby wymóg umieszczenia na potwierdzeniu odbioru daty doręczenia, imienia i nazwiska osoby, której przesyłkę doręczono, przyczyny braku własnoręcznego podpisu adresata, cech dokumentu potwierdzającego rodzaj niepełnosprawności oraz podpis doręczającego. Projektowana zmiana będzie mogła być wprowadzona przy najbliższej nowelizacji ustawy – Prawo pocztowe. Konieczne będzie także znowelizowanie rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego, a także dostosowanie regulaminów świadczenia usług pocztowych przez operatorów pocztowych.

RPO-717429-V/12 z dnia 22 maja 2013 r. - w sprawie tzw. hipoteki odwróconej.

Minister Gospodarki (20.09.2013 r.) poinformował, że projekt założeń projektu ustawy o odwróconym kredycie hipotecznym został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów w dniu 19 września 2013 r. i rekomendowany do rozpatrzenia przez Radę Ministrów. Dokumentacja dotycząca propozycji uregulowania renty dożywotniej została opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

RPO-695071-IV/12 z dnia 23 maja 2013 r. - w sprawie wysokich kosztów lustracji spółdzielni mieszkaniowych.

Minister Sprawiedliwości (22.07.2013 r.) stwierdził w odpowiedzi, że pewnym rozwiązaniem omawianego problemu, dostępnym już na gruncie obecnie obowiązujących przepisów, mogłoby być podjęcie przez spółdzielnie tworzące związek rewizyjny działań - czy to już na etapie tworzenia związku, czy też w trakcie jego istnienia - które skutkowałyby wprowadzeniem do statutu związku rewizyjnego odpowiednich zapisów regulujących w sposób jasny i przejrzysty zasady przeprowadzania w spółdzielniach w nim zrzeszonych badań lustracyjnych, a w tym również kwestie odpłatności. Aktualnie podejmowane są próby uregulowania zasad wykonywania lustracji na poziomie ustawowym (poselskie projekty ustaw zmieniających Prawo spółdzielcze – druki sejmowe nr 980 i 1005). Do projektów tych Ministerstwo Sprawiedliwości dołączyło stanowiska Rządu, w których odniesiono się również do propozycji jednoznacznego określenia w ustawie, że przeprowadzenie lustracji odbywa się odpłatnie. W stanowiskach tych zaznaczono, że samo wprowadzenie, jako zasady, odpłatności może być rozwiązaniem niekompletnym, jeśli nie będzie mu towarzyszyło przynajmniej określenie reguł ustalania należności za tego rodzaju czynności. Obecnie wskazane projekty, wraz z innymi dotyczącymi zmian w Prawie spółdzielczym i w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, są przedmiotem prac parlamentarnych prowadzonych w Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw z zakresu prawa spółdzielczego. W pracach tych bierze również aktywny udział, jako przedstawiciel Rządu, Minister Sprawiedliwości.

RPO-632772-XVIII/09 z dnia 29 maja 2013 r. - w sprawie ograniczeń czasowych wznowienia postępowania dyscyplinarnego wobec policjanta.

Minister Spraw Wewnętrznych (08.07.2013 r.) wyjaśnił, że w ocenie Komendy Głównej Policji, kwestionowany przepis ustawy o policji pełni funkcję ochronną i gwarantującą stabilność obrotu prawnego w kontekście negatywnych następstw dla służby, które mogłyby zostać wywołane poprzez zanegowanie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego. Niemniej jednak, z uwagi m.in. na sygnalizowane wątpliwości, Komenda Główna Policji rozważa konieczność zmiany obowiązującej regulacji prawnej. W związku z powyższym, decyzją Komendanta Głównego Policji nr 213 z dnia 20 maja 2013 r. został powołany zespół do opracowania założeń do projektu ustawy regulującej odpowiedzialność dyscyplinarną policjantów. Zespół ten będzie dążył do wypracowania rozwiązań dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej policjantów, które pozwolą na zabezpieczenie słusznego interesu służbowego, łączącego się z interesem społecznym oraz zapewnią możliwość dochodzenia roszczeń przez policjantów z tytułu niesłusznego ukarania, zwłaszcza jeżeli zostali uniewinnieni w postępowaniu karnym.

RPO-679319-I/11 z dnia 6 czerwca 2013 r. - w sprawie zróżnicowania uprawnienia radców prawnych do dodatkowego wynagrodzenia w zależności od statusu pracodawcy.

Minister Sprawiedliwości (26.07.2013 r.) zgodził się z argumentacją przedstawioną w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich i zapowiedział podjęcie prac legislacyjnych ukierunkowanych na zrównanie sytuacji prawnej radców prawnych w odniesieniu do uprawnienia do dodatkowego wynagrodzenia z tytułu zastępstwa sądowego bez względu na miejsce zatrudnienia.

RPO-729369-III/13 z dnia 12 czerwca 2013 r. - w sprawie zróżnicowanych okresów pozostawania w dyspozycji przełożonego policjantów zwalnianych i odwoływanych ze stanowiska.

Minister Spraw Wewnętrznych (24.07.2013 r.) nie zgodził się z wątpliwościami przedstawionymi w wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich i podkreślił, że sytuacja prawna policjanta zwolnionego z zajmowanego stanowiska oraz odwołanego z pełnionej funkcji jest odmienna. W przypadku zwolnienia z zajmowanego dotychczas stanowiska funkcjonariusz może być mianowany (ewentualnie powołany) zasadniczo wyłącznie na równorzędne lub wyższe stanowisko służbowe. Natomiast z uwagi na szczególny charakter powołania, które wiąże się ze sprawowaniem funkcji kierowniczych, powołanego policjanta nie dotyczy powyższa zasada. W przypadku policjantów zwalnianych z zajmowanego stanowiska oraz odwoływanych ze stanowiska wątpliwości może budzić zasadność stosowania konstytucyjnej zasady równości jako wzorca kontroli. Wprawdzie wszystkie te osoby są policjantami, jednakże trudno mówić o tym, że w przypadku wskazanych kategorii policjantów, fakt pozostawania w służbie jest cechą istotną (relewantną). Status prawny wspomnianych funkcjonariuszy jest bowiem odmienny. W szczególności, w przypadku powołania policjanta na stanowisko, z którym wiąże się pełnienie funkcji organu policji, powołany na takie stanowisko policjant, z uwagi na istotę powołania, które wiąże się z pełnieniem odpowiedzialnych funkcji kierowniczych, winien liczyć się z możliwością odwołania z takiego stanowiska w każdym czasie. Powyższe zróżnicowanie charakteru zajmowanych stanowisk oraz podstawy pełnienia służby na określonych stanowiskach może mieć wpływ na sytuację policjanta po odwołaniu lub ewentualnym zwolnieniu, w szczególności może uzasadniać zróżnicowanie sytuacji policjantów pozostających w dyspozycji właściwego przełożonego.

RPO-667500-V/11 z dnia 13 czerwca 2013 r. - w sprawie ubiegłorocznej abolicji dla cudzoziemców przebywających w Polsce nielegalnie.

Minister Spraw Wewnętrznych (12.07.2013 r.) odnosząc się do sygnalizowanych w wystąpieniu przeszkód w korzystaniu z abolicji, poinformował, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach cudzoziemcy, którzy nie posiadali ważnego paszportu i nie mieli możliwości jego uzyskania, mogli przedstawić inny dokument potwierdzający ich tożsamość. Organy prowadzące postępowania w najlepszy możliwy sposób, we własnym zakresie, przygotowały się organizacyjnie do przeprowadzenia akcji

abolicyjnej. Ograniczony w skali problem przewlekłości postępowań w województwie mazowieckim pojawił się głównie w związku z tzw. „turystyką abolicyjną”. Nie ma przeszkód formalnych ani prawnych, aby cudzoziemcy po upływie okresu ważności zezwolenia na pobyt wydanego w trybie ustawy abolicyjnej, ubiegali się o ponowne zezwolenie na zasadach ogólnie obowiązujących. Sprzyjać temu powinny przepisy projektowanej ustawy o cudzoziemcach, które upraszczają dotychczas obowiązujące procedury w zakresie legalizacji pobytu, tworząc korzystniejsze warunki, jakie muszą spełnić cudzoziemcy, aby pozostać w Polsce. Akcja legalizacji pobytu cudzoziemców w trybie abolicji, poza niewątpliwym aspektem humanitarnym, dzięki któremu tysiące cudzoziemców uzyskało możliwość i szanse legalnego pobytu w Polsce, pokazała, że skala nielegalnej migracji nie jest wielka, zaś działania podejmowane przez resort spraw wewnętrznych na rzecz ograniczania przedmiotowego zjawiska są skuteczne.

RPO-709791-II/12 z dnia 13 czerwca 2013 r. - w sprawie kontaktowania się osób pozbawionych wolności z pełnomocnikiem niebędącym radcą prawnym lub adwokatem.

Minister Sprawiedliwości (29.08.2013 r.) wyraził opinię, że propozycja Rzecznika Praw Obywatelskich dotycząca nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego w celu uwzględnienia rozwiązań zawartych w Regulaminie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydaje się zasadna. Dokładny kształt nowelizacji wymaga jednak uwzględnienia potrzeb prowadzonego postępowania karnego oraz prewencji ogólnej.

RPO-734960-III/13 z dnia 16 czerwca 2013 r. - w sprawie przyznania Sybirakom statusu osoby represjonowanej.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (27.08.2013 r.) wyjaśnił, że w świetle obowiązujących rozwiązań postulat przyznania statusu osoby represjonowanej wszystkim Sybirakom, bez konieczności przeprowadzania badań przez lekarzy orzeczników ZUS nie znajduje uzasadnienia. Wprowadzenie takich rozwiązań powodowałoby przyznanie osobom, które przebywały na przymusowych zesłaniach i deportacji w ZSRR, szczególnych uprawnień inwalidy wojennego jedynie na podstawie stwierdzenia faktu tego przymusowego zesłania i deportacji. Byłoby to preferencyjne traktowanie tych osób w porównaniu z kombatantami - inwalidami wojennymi, w przypadku których warunkiem koniecznym do uzyskiwania takich uprawnień byłby stosowany wymóg powstania niezdolności do pracy z określonymi działaniami i okolicznościami stwierdzony orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS. Jednocześnie Minister poinformował, że Sejmowi obecnej kadencji został przedłożony poselski projekt ustawy o przyznaniu świadczenia pieniężnego i renty inwalidzkiej przysługującej Sybirakom – kombatantom przebywającym w latach 1939-1956 na przymusowym zesłaniu lub deportacji w byłym Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Projekt ten został skierowany do opinii Biura Legislacyjnego i Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu.

RPO-734684-I/13 z dnia 16 czerwca 2013 r. - w sprawie edukacji osób głuchych.

Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania (25.06.2013 r.) poinformowała, że zwróciła się do Ministra Edukacji Narodowej o ponowne rozważenie możliwości realizowania przez Ministerstwo Edukacji Narodowej działania polegającego na opracowaniu i wdrożeniu systemu nauczania języka polskiego jako języka obcego oraz Polskiego Języka Migowego głuchych uczniów.

Minister Edukacji Narodowej (23.07.2013 r.) przekazała kopię odpowiedzi, jakiej udzieliła Pełnomocnikowi Rządu ds. Równego Traktowania. Minister podtrzymała opinię, że wprowadzenie do Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2013-2016 zadań mających na celu opracowanie i wdrożenie systemu nauczania języka polskiego jako języka obcego oraz Polskiego Języka Migowego głuchych uczniów, nie jest konieczne. Wymagałaby to podjęcia międzyresortowych działań skutkujących koniecznością zaangażowania wysokich środków finansowych nie tylko na realizację tych działań, ale również na przygotowanie i wdrożenie zmian o charakterze systemowym, obejmujących m.in. opracowanie i wdrożenie systemu zapewniania podręczników szkolnych do nauki języka migowego i w języku migowym, finansowania zatrudniania nauczycieli lub osób na stanowisku pomocy nauczyciela, posługujących się językiem migowym w każdym oddziale, do którego uczęszcza uczeń niesłyszący, zapewnienie profesjonalnych szkoleń dla tłumaczy języka migowego/nauczycieli lub pomocy nauczyciela. Powyższe konsekwencje należy rozważyć w świetle aktualnej sytuacji finansów państwa. Jednocześnie Minister zapewniła, że kwestie kształcenia uczniów niepełnosprawnych, w tym uczniów niesłyszących, stanowią obszar szczególnego zainteresowania Ministerstwa Edukacji Narodowej. Wyrazem tego są wprowadzane konsekwentnie od 2008 r. zmiany w przepisach prawa, umożliwiające realizowanie procesu kształcenia adekwatnego do potrzeb wsparcia ucznia ze specjalnymi potrzebami, w tym ucznia niesłyszącego, jak również działania podejmowane w ramach projektów systemowych i projektów realizowanych przez podmioty wyłonione w ogłaszanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych.

RPO-691806-V/11 z dnia 19 czerwca 2013 r. - w sprawie nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu viaTOLL.

Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (06.08.2013 r.) poinformował, że Ministerstwo podjęło prace nad zmianą przepisów dotyczących odpowiedzialności użytkowników naruszających obowiązek uiszczania opłaty elektronicznej. Najistotniejsze zmiany to: wprowadzenie zasady, że za poszczególne naruszenia popełnione w trakcie jednej doby nie będzie mogła zostać nałożona więcej niż jedna kara administracyjna; zmiana adresata sankcji administracyjnej; niższe kary dla kierowców oraz dla właścicieli/posiadaczy samochodów osobowych złączonych z przyczepą o łącznej dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony; likwidacja obligatoryjnego rygoru natychmiastowej wykonalności dla decyzji w sprawie nałożenia kary; wprowadzenie zasady przedawniania się naruszeń obowiązku

uiszczenia opłaty elektronicznej; przyjęcie odpowiednich przepisów przejściowych. Odnosząc się do kwestii dookreślenia pojazdu, za którego można w systemie viaTOLL wymagać wniesienia opłaty elektronicznej Minister podkreślił, że przepisy ustawy o drogach publicznych w tym zakresie nie powinny budzić żadnych wątpliwości. Przewiduje się też rezygnację z penalizowania naruszenia obowiązku uiszczenia opłaty elektronicznej, polegającego na niezjechaniu z drogi objętej obowiązkiem uiszczenia opłaty elektronicznej w przypadku stwierdzenia niesprawności urządzenia pokładowego. Podmiotem odpowiedzialnym za prawidłowe funkcjonowanie systemu viaTOLL, w tym za bieżący nadzór i kontrolę działań prowadzonych przez Operatora systemu jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej monitoruje działalność GDDKiA, jako podmiotu pobierającego opłatę elektroniczną w ramach bieżącej współpracy.

RPO-714459-II/12 z dnia 24 czerwca 2013 r. - w sprawie przedłużania pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości (22.07.2013 r.) przedstawił stanowisko Ministra Sprawiedliwości, zgodnie z którym należy podzielić opinię, iż w aktualnym stanie prawnym przepis art. 27 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich nie gwarantuje w pełni ochrony praw nieletniego przed arbitralnym działaniem sądu w sytuacji skierowania sprawy nieletniego do rozpoznania w postępowaniu poprawczym. Umieszczenie w schronisku dla nieletnich jest w istocie pozbawieniem nieletniego wolności. Każdorazowe przedłużenie okresu jego odizolowania ponad okres wynikający z postanowienia o jego zastosowaniu bądź przedłużeniu, powinno być zatem przedmiotem stosownego orzeczenia sądu rodzinnego, które może być przedmiotem zaskarżenia. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich nie zawiera analogicznej jak art. 251 § 1 k.p.k. regulacji, zgodnie z którą obowiązek każdorazowego oznaczenia terminu stosowania tymczasowego aresztowania trwa do uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie, a tymczasowe aresztowanie może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu. Minister Sprawiedliwości - po ustaleniu zakresu koniecznych zmian i ich kierunku - podejmie prace legislacyjne, mające na celu uwzględnienie uwag zgłoszonych przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

RPO-729424-I/13 z dnia 24 czerwca 2013 r. - w sprawie uwzględniania w przeprowadzanych kontrolach warunków studiowania osób z niepełnosprawnością.

Przewodniczący Polskiej Komisji Akredytacyjnej (24.07.2013 r.) poinformował, że stwarzanie przez uczelnie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i badaniach naukowych jest przedmiotem szczególnej troski Polskiej Komisji Akredytacyjnej od momentu jej powstania. Uwzględnianie przez uczelnie potrzeb osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dydaktycznej dostosowanej do różnych rodzajów niepełnosprawności, podlega weryfikacji podczas dokonywanych przez PKA ocen. Szkolenia dla członków i ekspertów Komisji zapewniają należyte przygotowanie do

przeprowadzania ocen, także w zakresie umożliwiania podejmowania studiów przez osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnością.

RPO-722169-V/13 z dnia 24 czerwca 2013 r. - w sprawie realizacji uprawnienia pracowników do posiadania przedstawicieli w radzie nadzorczej spółki.

Minister Skarbu Państwa (12.08.2013 r.) poinformował, że zgodnie z Kodeksem spółek handlowych oraz Statutem Spółki członkowie Rady Nadzorczej Spółki powoływani są przez Walne Zgromadzenie. W świetle ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji podstawową zasadą konieczną do respektowania jest przyznanie pracownikom prawa do zapewnienia udziału ich przedstawicieli w Radzie Nadzorczej. Nie sposób jednakże uznać powyższej zasady za bezwzględną z uwagi na konieczność postępowania przez akcjonariuszy zgodnie z prawem oraz zgodnie z interesem Spółki. W listopadzie 2012 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki. Podczas głosowania nad powołaniem przedstawicieli pracowników lub innych akcjonariuszy, Skarb Państwa bierze pod uwagę dotychczasową ocenę wykonywanych czynności nadzoru przez kandydata, jak również jego predyspozycje i nieskazitelną opinię. Zgodnie z obowiązującymi w Ministerstwie Skarbu Państwa zasadami nadzoru właścicielskiego negatywna ocena działalności członków rady nadzorczej powinna skutkować nieobsadzaniem danego kandydata w ciągu 3 kolejnych lat w organach nadzoru w spółkach z udziałem Skarbu Państwa. Podczas Walnego Zgromadzenia Spółki Skarb Państwa nie udzielił poparcia dwóm z trzech wybranych przez pracowników kandydatom. Skarb Państwa, jako największy akcjonariusz Spółki, odrzucił obie kandydatury z uwagi na dotychczasową negatywną ocenę, wynikającą z niedochowania przez kandydatów standardów etycznych i działania wbrew interesom Spółki. Nadal dwa miejsca w Radzie Nadzorczej Spółki przynależne przedstawicielom pracowników pozostają nieobsadzone.

RPO-666658-I/11 z dnia 26 czerwca 2013 r. - w sprawie działań podejmowanych przeciwko aktom ksenofobii i rasizmowi w województwie podlaskim.

Minister Spraw Wewnętrznych (24.07.2013 r.) poinformował, że w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych utworzony został zespół, którego zadaniem jest współpraca z Wojewodą Podlaskim przy tworzeniu programu ukierunkowanego na przeciwdziałanie dalszym przypadkom przestępstw z nienawiści na terenie Białegostoku poprzez oddziaływanie na społeczność zamieszkującą to miasto. Ponadto w ramach prac Zespołu do spraw Przeciwdziałania Aktom Ksenofobii i Rasizmu na terenie województwa podlaskiego, powołanego przez Wojewodę Podlaskiego w dniu 17 maja 2013 roku, Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku podjęła szereg działań mających na celu walkę z przestępczością o podłożu narodowościowym.

RPO-716232-I/12 z dnia 26 czerwca 2013 r. - w sprawie uwzględnienia edukacji antydyskryminacyjnej przy programowaniu funduszy UE.

Minister Rozwoju Regionalnego (16.07.2013 r.) poinformowała, że Ministerstwo czuwa nad zapewnieniem przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji we

wszystkich programach współfinansowanych ze środków unijnych, będących częścią polityki spójności. W sposób szczególny działania antydyskryminacyjne podejmowane są w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem jest m.in. wzrost zatrudnienia, poprawa systemu kształcenia i szkolenia, a także działania prowadzone na rzecz pełnego włączenia społecznego osób zagrożonych marginalizacją. Zgodnie z przyjętą przez Radę Ministrów logiką interwencji funduszy unijnych, określoną w Założeniach do Umowy Partnerstwa na lata 2014-2020, EFS będzie wdrażany w Polsce równolegle na poziomie centralnym - w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój oraz na poziomie regionalnym, poprzez regionalne programy operacyjne. Umowa Partnerstwa zakłada, że bezpośrednie wsparcie, zmierzające do poprawy m.in. sytuacji kobiet na rynku pracy, będzie prowadzone z poziomu regionalnego, podczas gdy działania zmierzające do przyjęcia rozwiązań instytucjonalnych, modelowych i legislacyjnych - z poziomu centralnego. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, przygotowując wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej zapisy Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, bierze pod uwagę różne czynniki wpływające na kształt projektowanego wsparcia, w tym rozważa możliwość wprowadzenia do zakresu interwencji EFS elementów edukacji antydyskryminacyjnej oraz postulatów wynikających z Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania - w zakresie, w jakim będzie to możliwe zgodnie z przyjętą logiką interwencji funduszy strukturalnych.

RPO-638035-I/09 z dnia 26 czerwca 2013 r. - w sprawie implementacji postanowień Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Minister Pracy i Polityki Społecznej (26.07.2013 r.) wyjaśnił, że nie planuje obecnie przedłożenia kwestii ustanowienia mechanizmu koordynującego w ramach działań Rządu procesu wdrażania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych do rozpatrzenia przez Radę Ministrów. Nie oznacza to jednak zaniechania wykonywania zadania polegającego na koordynowaniu wdrażania Konwencji przez właściwych ministrów. Za koordynowanie wykonywania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych odpowiada Minister Pracy i Polityki Społecznej. Koordynowanie wykonywania Konwencji obejmuje w szczególności prowadzenie oceny, czy w procesie tworzenia prawa, polityki i programów brane są pod uwagę postanowienia Konwencji oraz postulowaniu, aby zostały usunięte jej naruszenia stwierdzone na tym etapie. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych - Sekretarz Stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej będzie utrzymywał na bieżąco kontakty z właściwymi resortami w ramach planowanego do powołania przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej roboczego zespołu dla bezpośredniej wymiany informacji w sprawie implementacji postanowień Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Ponadto w odpowiedzi poinformowano, że resort pracy nie planuje obecnie nowelizacji ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przy okazji której mogłaby zostać znowelizowana ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich, dlatego Minister zasugerował, aby przeprowadzić odpowiednią nowelizację ustawy o Rzeczniku Praw

Obywatelskich z wykorzystaniem inicjatywy poselskiej albo senackiej. Minister Pracy i Polityki Społecznej zadeklarował gotowość współpracy w tej sprawie.

RPO-706424-I/12 z dnia 26 czerwca 2013 r. - w sprawie zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji lekarzy sądowych.

Minister Sprawiedliwości (30.07.2013 r.) poinformował, że instytucja lekarza sądowego została wprowadzona ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym. Z uwagi na małe zainteresowanie ze strony lekarzy pełnieniem funkcji lekarza sądowego, w Ministerstwie Sprawiedliwości podjęte zostały prace legislacyjne nad nowelizacją tej ustawy. W toku prac uznano, że skutecznym sposobem pozyskania kandydatów na lekarzy sądowych może być podwyższenie wynagrodzenia za wystawienie zaświadczenia. Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 listopada 2012 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie wynagrodzenia przysługującego lekarzowi sądowemu i trybu finansowania tego wynagrodzenia oraz zwrotu kosztów dojazdu, a także wzoru zestawienia wystawionych zaświadczeń, z dniem 1 grudnia 2012 r. wynagrodzenie za wydanie zaświadczenia zostało podwyższone do 100 zł. Departament Sądów, Organizacji i Analiz Wymiaru Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości w okresach półrocznych zbiera informacje o liczbie umów zawartych z lekarzami sądowymi. Aktualnie do Ministerstwa Sprawiedliwości przekazywane są dane za I półrocze 2013 r., których analiza pozwoli na ocenę skuteczności wprowadzonej zmiany. W przypadku, gdyby podwyższenie wynagrodzenia lekarza sądowego za wystawienie zaświadczenia nie przyniosło spodziewanych efektów w zakresie wzrostu liczby lekarzy sądowych, przedmiotem rozważań będzie nowelizacja przepisów ustawy o lekarzu sądowym.

Część 2

Wybór spraw indywidualnych

ZESPÓŁ II

RPO-721527-II/13

Osadzony, przebywający w trakcie konwojowania w Zakładzie Karnym w B.–F., podniósł m.in. zarzut dotyczący braku wystarczającego czasu na wypoczynek nocny. Znalazł one potwierdzenie w toku rozpoznawania wniosku. Zgromadzony materiał źródłowy nie pozwala jednoznacznie określić dokładnego czasu pobytu skazanego w tej jednostce penitencjarnej. Z wyjaśnień nadesłanych przez Dyrektora Zakładu Karnego wynika, że konwój policyjny przybył do tej jednostki penitencjarnej o godzinie 23.40, zaś opuścił ją dnia następnego o godz. 7.20. W piśmie Komendy Wojewódzkiej Policji w B. wskazano zaś, iż skazany został przekazany na przerwę noclegową w jednostce penitencjarnej o godz. 23.50, a pobrany o godz. 8.05. Pomimo tych różnic nie sposób nie stwierdzić, że zorganizowanie transportu przez Policję nie zapewniło skarżącemu 8-godzinnego czasu przeznaczonego na sen w ciągu doby.

Oczywistym jest bowiem, że zarówno po przetransportowaniu, jak również przed wytransportowaniem administracja więzienna musi przedsięwziąć określone czynności, które dodatkowo skracają czas wypoczynku konwojowanego. Dlatego też nie sposób uznać za racjonalne wytłumaczenie tej sytuacji faktem pozostawania pod jurysdykcją jednostki penitencjarnej osoby konwojowanej oraz argumentu, że policjanci nie mają wpływu na warunki, w jakich przebiega pobyt w niej osób konwojowanych.

Kwestie analogiczne były przedmiotem zainteresowania Rzecznika. W odpowiedzi udzielonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych (stwierdzono, iż „… skazany korzysta z niezbędnego dla zdrowia wypoczynku, w szczególności z prawa do co najmniej godzinnego spaceru oraz 8-godzinnego czasu przeznaczonego na sen w ciągu doby. Należy wskazać, że prawo do odpoczynku przysługuje zarówno w okresie przebywania w zakładzie karnym (areszcie śledczym), w którym odbywa on karę pozbawienia wolności, jak i w czasie konwojowania np. do budynku sądu. (…) Wspomniane uprawnienie nie wyklucza przy tym przeprowadzania długotrwałych konwojów oraz przemieszczania osób skazanych lub tymczasowo aresztowanych w ramach tzw. „konwojów etapowych". (…) łączny czas trwania konwoju etapowego może wynosić nawet 3 dni. Regulacje (…) nie mogą jednakże prowadzić do naruszenia uprawnień skazanego przewidzianych w przepisach rangi ustawowej, w

tym przewidzianego w art. 112 § 1 K.k.w. prawa do odpoczynku, w tym do 8 godzinnego czasu przeznaczonego na sen w ciągu doby".

W odniesieniu do skarżącego, w organizacji konwoju nie uwzględniono czasu niezbędnego do zapewnienia przez administrację więzienną prawa do 8-godzinnego czasu przeznaczonego na sen w ciągu doby. Dlatego też zarzut skarżącego uznano za zasadny.

Rzecznik wystąpił do Komendanta Wojewódzkiego Policji o zmianę procedur transportowych w celu dostosowania ich do stanu zgodnego z Kodeksem karnym wykonawczym oraz o poinformowanie o podjętych czynnościach mających na celu doprowadzenie sytuacji do stanu zgodnego z przepisami.

RPO-720039-II/12

Rzecznik prowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie skargi Pana Zbigniewa S. Podnoszone przez niego zarzuty dotyczyły m.in. umieszczenia go przez administrację Aresztu Śledczego w S. w monitorowanej celi bez podstawy prawnej.

Z dokonanych czynności wynika, iż wnioskodawca został umieszczony w celi mieszkalnej, w której funkcjonował monitoring, bez wydania przez Dyrektora jednostki decyzji w tym zakresie.

Postępowanie administracji więziennej było niezgodne z obowiązującymi przepisami, które stanowią, iż zachowanie skazanego może podlegać monitorowaniu w wypadkach uzasadnionych względami medycznymi albo potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa skazanego – art. 116 § 5a Kodeksu karnego wykonawczego. Zgodnie z treścią § 6 objęcie monitorowaniem zachowania skazanego wymaga wydania decyzji przez dyrektora zakładu karnego. Decyzja ta podlega kontroli sądowej w trybie art. 7 k.k.w., a także kontroli sędziego penitencjarnego w trybie art. 34 § 1 k.k.w. oraz kontroli Dyrektora Generalnego oraz Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w trybie art. 78 § 2 k.k.w. W ocenie Rzecznika, aby ta kontrola była faktycznie możliwa, decyzja powinna być sporządzona na piśmie i zawierać informację o podstawie prawnej jej wydania, przesłankach, które zdecydowały o umieszczeniu w celi monitorowanej oraz pouczenie o przysługującym osadzonemu prawie do złożenia skargi do sądu penitencjarnego. O konieczności informowania osadzonego o podjętej wobec niego decyzji dotyczącej monitorowania jego zachowania stanowi art. 7 § 3 k.k.w.: „(…) decyzję ogłasza się lub doręcza wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o przysługującym skazanemu prawie, terminie i sposobie wniesienia skargi". Zapoznanie osadzonego z taką decyzją jest również wyrazem podmiotowego traktowania, zapewnia bowiem jawność monitoringu zachowania skazanego. Należy mieć na uwadze, że stała, trwająca przez całą dobę kontrola więźnia wiąże się z ograniczeniem jego prawa do poszanowania życia prywatnego. Respektowanie zaś praw i ochrona godności człowieka jest obowiązkiem władz publicznych.

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w R. poinformował Rzecznika, iż podjął działania zmierzającej do tego, aby w każdej podległej mu jednostce wydawano pisemnie uzasadniane decyzje dotyczące monitorowania zachowania skazanego, zgodnie z przepisami Kodeksu karnego wykonawczego.

RPO-725648-II/13

Do Rzecznika skierował skargę Pan Bartosz Ł. Skarga dotyczyła decyzji Dyrektora Zakładu Karnego w S. o odmowie wydania zezwolenia na posiadanie w celi mieszkalnej radiomagnetofonu. Okoliczności sprawy wskazane we wniosku zdecydowały o jej podjęciu. Z dokonanych czynności wynika, iż wnioskodawca zwrócił się do Dyrektora Zakładu Karnego w S. z wnioskiem o wyrażenie zgody na przyjęcie do magazynu zakładu karnego radiomagnetofonu i innych urządzeń. Po otrzymaniu takiej zgody, rodzina skazanego zakupiła urządzenie i dostarczyła go do jednostki. Dyrektor nie wydał jednak zgody na posiadanie w/w sprzętu w celi, bowiem jego wymiary były większe niż określone w zarządzeniu Dyrektora Generalnego Służby Więziennej Nr 27/3010 z dnia 13 sierpnia 2010 r. w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi w zakresie obsługi osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Przepis § 32 ust. 3 pkt 7 zarządzenia stanowi, że do magazynu rzeczy własnych nie przyjmuje się przedmiotów, których gabaryty przekraczają wymiary 50x50x50.

W trakcie starań o dostarczenie urządzenia do Zakładu Karnego wnioskodawca nie otrzymał informacji o jakichkolwiek ograniczeniach dotyczących jego wymiarów. Zgoda na przyjęcie sprzętu do magazynu została zaopiniowana pozytywnie, jednak z zastrzeżeniem, iż sprzęt będzie miał parametry, o których mowa wyżej. Informacja ta nie została przekazana skazanemu, mimo, iż jest kluczowa w całej sprawie - nie otrzymał pisemnej odpowiedzi na przedmiotową prośbę, stosownie do § 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 151, poz. 1467). W/w rozporządzenie przyjmuje regułę pisemnego informowania wnoszącego wniosek, skargę lub prośbę o sposobie ich załatwienia, od której można wyjątkowo odstąpić w przypadku wskazanym w § 9 ust. 2 rozporządzenia.

W ocenie Rzecznika w przedmiotowej sprawie doszło do uchybienia ze strony administracji Zakładu. Należało bowiem odpowiedzieć na prośbę wnioskodawcy na piśmie, w którym zastrzeżenie działu kwatermistrzowskiego byłoby sformułowane w sposób dla czytelny, tj. byłaby zawarta informacja, iż wymiary sprzętu nie mogą być większe niż wskazane w przywołanym zarządzeniu.

Kwestie wielkości sprzętu RTV i jego mocy nie były uregulowane w porządku wewnętrznym Zakładu. Należy zauważyć, iż § 14 ust. 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-

porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności stanowi, że dyrektor zakładu karnego określa w porządku wewnętrznym ilość i wymiary przedmiotów, które skazany może posiadać w celi. Załącznik nr 2 do Zarządzenia 1/2013 z dnia 2 stycznia 2013 r., określający wykaz i zasady używania odbiorników telewizyjnych i radiowych, zawierał informację na posiadanie, jakiego sprzętu nie będzie wyrażana zgoda, niemniej jednak nie było informacji o ograniczeniach wynikających z zarządzenia Dyrektora Generalnego. Również przygotowany przez administrację Zakładu wzór prośby o wyrażenie zgody na posiadanie w celi sprzętu audiowizualnego nie zawierał przedmiotowej informacji.

Mając na uwadze dokonane ustalenia Rzecznik wskazał Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w K. na potrzebę podjęcia przez administrację Zakładu Karnego w S. działań, które zapobiegłyby w przyszłości podobnym przypadkom oraz byłyby wyrazem podmiotowego traktowania osób pozbawionych wolności. Pismem z dnia 7 czerwca 2013 r. Rzecznik został poinformowany, że w w/w jednostce wprowadzone zostały nowe uregulowania: na druku formularza prośby składanej przez skazanego o wyrażenie zgody na posiadanie przez niego w celi mieszkalnej sprzętu RTV znajduje się informacja o dopuszczalnych gabarytach i parametrach urządzenia. Powyższa informacja została również umieszczona w wykazie sprzętu i innych urządzeń elektrycznych, które po uzyskaniu zgody Dyrektora jednostki są dopuszczone do używania w oddziale penitencjarnym.

RPO-735978-II/13

Osadzony, przebywający w Areszcie Śledczym w N.-S., podniósł m.in. zarzut braku udogodnień dla osób niepełnosprawnych w łaźni. Znalazł on potwierdzenie w toku rozpoznawania wniosku.

Ze zgromadzonego materiału źródłowego wynika, że w Areszcie Śledczym w N.-S. w sporządzonej po konsultacji lekarskiej opinii stwierdzono, że nie ma przeszkód zdrowotnych mogących utrudnić wnioskodawcy uczestnictwo w terapii, a także że miał on nie wymagać osadzenia w celi dla osób niepełnosprawnych, zalecono jedynie dolne łóżko.

Administracja więzienna poczyniła starania mające na celu ułatwienie wnioskodawcy funkcjonowania w warunkach izolacji penitencjarnych. Przebywał w celi na parterze budynku penitencjarnego, korzystał z indywidualnego miejsca kąpieli osadzonych, które znajduje się na tej samej kondygnacji co cela mieszkalna. Dojście do natrysku odbywało się tylko na poziomie oddziału.

Należy jednak podkreślić, że nie spełniono wymogów określonych w § 54 ust. 2 i 3 zarządzenia Nr 27/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 r. w sprawie gospodarowania składnikami majątkowymi, w zakresie obsługi osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, w myśl którego łaźnie wyposaża się również w stanowisko dla osób niepełnosprawnych, z odpowiednimi

uchwytami (poręczami) oraz siedziskami, odpornymi na działanie wilgoci. Mając powyższe na uwadze, należało postąpić, jak na wstępie.

Wystąpiono do Dyrektora Aresztu Śledczego w N.-S. o dostosowanie łaźni do wskazanych powyżej wymogów.

RPO-724693-II/13

Do Rzecznika zwrócił się Pan Paweł K., który odbywał karę pozbawienia wolności. Żalił się, że mimo, iż jest osobą niepalącą, podczas pobytu w Zakładzie Karnym w B.-P. i w Areszcie Śledczym w K. był osadzany w celach z osobami używającymi wyrobów tytoniowych.

Przeprowadzone postępowanie wyjaśniające wykazało, że podczas rozmowy wstępnej po przybyciu w dniu 27 września 2012 r. do Zakładu Karnego w B.-P. osadzony zadeklarował, że jest osobą niepalącą. W jego aktach osobowych nie ma żadnej wzmianki na temat późniejszej zmiany przez niego deklaracji w tym przedmiocie. Mimo to przez cały okres pobytu w Zakładzie Karnym w B.-P. Pan Paweł K. był umieszczany w celach z osobami palącymi.

Również podczas pobytu w Areszcie Śledczym w K. osadzony był zakwaterowany w celi dla osób palących. Z akt osobowych osadzonego wynika jednak, że po przybyciu do Aresztu złożył oświadczenie, które zostało dołączone do akt osobowych, iż jest osobą palącą.

W dniu 15 listopada 2012 r. Pan Paweł K. przybył ponownie do Zakładu Karnego w B.-P. Podczas rozmowy po przetransportowaniu oświadczył, że jest osobą niepalącą. Mimo, że w dokumentacji osobopoznawczej brak zapisów świadczących o zmianie deklaracji w tym przedmiocie przez osadzonego, ponownie przez cały pobyt, tj. do dnia 4 lutego 2013 r. był on osadzany w celach dla palących.

Z informacji uzyskanych od Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w L. wynika, że osadzony podczas pobytu w Zakładzie Karnym w B.-P. wielokrotnie zmieniał swoje deklaracje w przedmiocie palenia. Fakt ten nie znajduje jednak potwierdzenia w dokumentacji osobopoznawczej osadzonego. Zmiana deklaracji jest istotną informacją osobopoznawczą, w rozumieniu § 22 ust. 3 Zarządzenia Nr 2/04 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych, których powzięcie wychowawca powinien udokumentować w aktach osobowych osadzonego, np. poprzez zamieszczenie notatki z rozmowy z osadzonym lub w drodze odebrania oświadczenia od osadzonego. Takich zapisów lub dokumentów nie ma w aktach osobowych osadzonego. Wobec powyższego w opinii Rzecznika brak było również jakichkolwiek podstaw do umieszczania osadzonego podczas pobytu w Zakładzie Karnym w B.-P. w celach przeznaczonych dla osób palących. W świetle zebranej dokumentacji należy stwierdzić, że przez cały okres pobytu Pana Pawła K. w tej

jednostce był on zakwaterowany w celach mieszkalnych niezgodnie ze składanymi deklaracjami w przedmiocie używania wyrobów tytoniowych. Tym samym jego prawo do przebywania w środowisku wolnym od dymu tytoniowego zostało naruszone. Brak było natomiast podstaw do stwierdzenia uchybień w postępowaniu administracji Aresztu Śledczego w K.

Mając na względzie powyższe Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w L. z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu zapobieżenia w przyszłości podobnym naruszeniom.

RPO-586794-II/08

Do Rzecznika zwrócił się Pan Józef W., przebywający w Zakładzie Karnym w P. Żalił się on na niezapewnienie odpowiednich warunków higieny oraz nieudzielenie na piśmie odpowiedzi na złożone prośby.

W toku podjętych czynności wyjaśniających ustalono, że w dniu 28 grudnia 2012 r. Pan Józef W. złożył dwie prośby do Dyrektora Zakładu Karnego w P.: jedna dotyczyła wydania dodatkowej rolki papieru toaletowego, druga udzielenia zapomogi na zakup środków higieniczno-sanitarnych (m. in. papieru toaletowego). W złożonych prośbach osadzony podnosił, że nie posiada własnych środków finansowych i nie otrzymuje pomocy od rodziny, zaś przydział środków higieniczno-sanitarnych otrzymywany od administracji zakładu karnego, m. in papieru toaletowego w ilości 1 rolki miesięcznie, jest dla niego niewystarczający z uwagi na występujące u niego dolegliwości gastryczne.

Obie prośby osadzonego zostały załatwione odmownie. Jako uzasadnienie odmowy wydania dodatkowej rolki papieru wskazano przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, które określa należności środków higieny wydawanych osadzonym i stanowi, że osadzonemu przysługuje 1 rolka papieru toaletowego na miesiąc. Podniesiono, że rozporządzenie nie przewiduje możliwości wydania w razie potrzeby dodatkowej należności.

Rzecznik nie mógł podzielić tego stanowiska. Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 102 pkt 1 Kodeksu karnego wykonawczego skazany ma prawo do odpowiednich warunków bytowych i odpowiednich warunków higieny. Przepis art. 4 § 1 k.k.w. stanowi natomiast, że karę wobec skazanego należy wykonywać w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej.

Zapewnienie osadzonym środków higieny w ilości odpowiedniej do uzasadnionych potrzeb jest obowiązkiem administracji jednostki. Uniemożliwienie realizacji potrzeby zachowania higieny w tak podstawowym zakresie, jak miało to miejsce w przypadku Pana Józefa W., nie może być ocenione inaczej, niż jako nierespektowanie zasad wyrażonych w art. 4 § 1 k.k.w. Z powyższych względów Rzecznik uznał skargę

osadzonego w zakresie, w jakim dotyczyła ona niezapewnienia odpowiednich warunków higieny, za uzasadnioną.

Zebrane w sprawie informacje wykazały, że obie prośby osadzonego do dyrektora Zakładu Karnego w P. zostały złożone w dniu 28 grudnia 2012 r., zaś rozpatrzono je w dniu 31 grudnia 2012 r.

Zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, o sposobie załatwienia wniosku, skargi lub prośby właściwy organ jest zobowiązany pisemnie zawiadomić zainteresowanego. Od zasady tej można odstąpić jedynie w przypadku próśb i wniosków składanych osobiście w swojej sprawie przez osobę osadzoną w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, załatwianych bezpośrednio po zgłoszeniu (§ 9 ust. 2 rozporządzenia). Wyjątek ten nie mógł mieć zastosowania w przypadku Pana Józefa W., ponieważ prośby zostały załatwione w trzecim dniu od złożenia. W takiej sytuacji skarżący powinien był otrzymać pisemną informację o sposobie rozpatrzenia prośby.

Rzecznik poinformował o zajętym stanowisku Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Ł. Powiadomił on Rzecznika, iż podjął stosowne działania w celu zapewnienia w podległych jednostkach penitencjarnych prawidłowego informowania osadzonych o sposobie załatwienia wnoszonych próśb, skarg i wniosków.

RPO-700317-II/12

Do Rzecznika zwrócił się Pan Andrzej B., który żalił się, że podczas pobytu w Zakładzie Karnym w W. nie miał zapewnionej możliwości niekrępującego korzystania z urządzeń sanitarnych w celi mieszkalnej.

W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że w celi mieszkalnej Zakładu Karnego w W., w której przebywał skarżący, zamontowany był wizjer umożliwiający wgląd z korytarza do kącika sanitarnego. Powodowało to, że osoba przebywająca w celi mogła być widziana przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, również płci odmiennej, w trakcie wykonywania intymnych czynności w kąciku sanitarnym. Możliwość instalowania takich wizjerów przewidują Wytyczne Nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 października 2011 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych.

Zgodnie z § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności w celach mieszkalnych niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrępujące użytkowanie. Obowiązek zapewnienia właściwych standardów w tym zakresie wynika także z zawartych w art. 4 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego zasad wykonywania kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego, oraz zakazu poniżającego traktowania.

Rzecznik stoi na stanowisku, że warunek zapewnienia niekrępującego użytkowania urządzeń sanitarnych osadzonemu w celi jednoosobowej spełniony jest wówczas, gdy urządzenia sanitarne są osłonięte co najmniej w taki sposób, aby nie było możliwe zobaczenie osadzonego wykonującego czynności intymne w kąciku sanitarnym, ani bezpośrednio przez osoby wchodzące do celi, ani przez wizjer w drzwiach. W sytuacji, gdy funkcjonariusze Służby Więziennej, również płci przeciwnej, mają możliwość wglądu do kącika sanitarnego przez wizjer i obserwowania osadzonego podczas wykonywania przez niego czynności sanitarnych i higienicznych, warunek zapewnienia intymności przy korzystaniu z urządzeń sanitarnych nie jest spełniony. Prowadzenie obserwacji skazanego korzystającego z kącika sanitarnego przez wizjer narusza jego prawo do humanitarnego traktowania i poszanowania godności osobistej. Z tego względu stosowanie takiej formy kontroli zachowania osadzonego powinno być zaniechane.

W sprawie tej Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z wnioskiem o zmianę przepisu § 3 ust. 7 pkt 2 lit. e Wytycznych Nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 października 2011 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych oraz spowodowanie likwidacji w jednostkach penitencjarnych wizjerów umożliwiających wgląd do kącika sanitarnego.

W udzielonej odpowiedzi Dyrektor Generalny poinformował, że podziela stanowisko przedstawione w wystąpieniu Rzecznika i powiadomił, że podjęte zostaną stosowne prace legislacyjne mające na celu zmianę przepisów dotyczących stosowania dodatkowego wizjera do węzła sanitarnego w celi mieszkalnej.

RPO-686802-II/11

Do Rzecznika zwrócił się Pan Adam H., który żalił się na nieprawidłowe wykonywanie wobec niego kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej.

W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że podczas pobytu w Areszcie Śledczym w Dz. skarżącemu wymierzono karę dyscyplinarną 14 dni umieszczenia w celi izolacyjnej. Karę tę odbywał on w tej jednostce w okresie od 3 do 12 października 2012 r., po czym w trakcie jej wykonywania został przetransportowany w związku z zakończeniem czynności procesowych do Zakładu Karnego w W., transportem etapowym przez Zakład Karny Nr 1 w W. W Zakładzie Karnym Nr 1 w W. przebywał w okresie od 12 do 24 października 2012 r., jednak w tym czasie nie odbywał kary dyscyplinarnej. Zaczął ją ponownie odbywać dopiero po przetransportowaniu do Zakładu Karnego w W.

Zgodnie z przepisem art. 148 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego wymierzoną karę dyscyplinarną wykonuje się bezzwłocznie, a wstrzymanie jej wykonania jest możliwe jedynie na polecenie sędziego penitencjarnego na czas niezbędny do wyjaśnienia okoliczności uzasadniających jej wymierzenie. Dyrektor zakładu karnego po zasięgnięciu opinii lekarza może odroczyć lub przerwać wykonywanie kary

dyscyplinarnej albo zamienić ją na inną ze względu na stan zdrowia skazanego uniemożliwiający odbycie wymierzonej kary w całości lub w części.

Ze zgromadzonego w toku postępowania wyjaśniającego materiału wynika, że wykonanie wobec Pana Adama H. kary umieszczenia w celi izolacyjnej nie zostało wstrzymane, odroczone ani przerwane. Nie znajdował zatem uzasadnienia brak kontynuacji jej wykonywania po przewiezieniu go do Zakładu Karnego Nr 1 w W. Skargę osadzonego uznano zatem za zasadną, o czym powiadomiono Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W.

RPO-736233-II/13

Skazany, przebywający w Areszcie Śledczym w M., podniósł zarzuty dotyczące m.in. warunków udzielania widzeń. W toku rozpoznawania wniosku skazany wycofał skargę, tym niemniej poddano analizie wyjaśnienia nadesłane przez Zastępcę Dyrektora Aresztu Śledczego w M. Postawione przez wnioskodawcę zarzuty znalazły potwierdzenie w toku rozpoznawania wniosku.

Zarówno z pisma Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Sz., jak również z przesłanych przez niego zdjęć wynika jednoznacznie, że we wskazanej jednostce penitencjarnej nie zainstalowano stolików wolnostojących, lecz de facto połączono je w jeden szereg. Analogiczne sprawy były już przedmiotem zainteresowania Rzecznika. W jego opinii przegrodą oddzielającą skazanych od ich rodzin są stoliki połączone w jeden szereg. Należy zauważyć, że ustawodawca w art. 105a k.k.w. nie zawarł określenia „oddzielający" lecz „oddzielny", który zgodnie ze wskazanym słownikiem oznacza „tworzący pewną samodzielną całość; oddzielny od czego; nie połączony, odrębny, osobny".

Stanowisko to znalazło akceptację także w odpowiedziach organów resortu sprawiedliwości na kierowane przez Rzecznika wystąpienia.

W piśmie z dnia 11 października 2011 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości podzielił stanowisko Rzecznika i wskazał, że co do zasady widzenia odbywają się pod nadzorem funkcjonariusza, w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku. Minister zauważył również, że udzielanie widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt stanowi karę dyscyplinarną wskazaną w art. 143 § 1 pkt 6 k.k.w. Jako słuszne ocenił twierdzenie, że widzenia winny przebiegać w warunkach wynikających wprost z wykładni językowej art. 105a k.k.w., a ich łagodzenie lub obostrzanie może wynikać z konkretnych regulacji kodeksu.

Także w odpowiedzi z dnia 14 sierpnia 2013 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości faktycznie podtrzymał swoje poprzednie stanowisko stwierdzając m.in. że brak jest podstaw do wprowadzania obligatoryjnych ograniczeń w zakresie bezpośredniości kontaktu skazanego z osobą go odwiedzającą, poza nadzorowaniem przebiegu widzenia przez funkcjonariusza Służby Więziennej.

Podobnie Dyrektor Generalny Służby Więziennej przyznał, że realizacja przepisu art. 105a § 5 k.k.w. przy zastosowaniu przegród oddzielających osadzonych od ich rodzin, w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt, jest sprzeczna z wykładnią językową tego przepisu.

Dlatego też Rzecznik powiadomił o zajętym w sprawie stanowisku Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Sz. i zwrócił się z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu zapewnienia osobom pozbawionym wolności właściwych warunków odbywania widzeń.

RPO-739069-II/13

Skazany, przebywający w Areszcie Śledczym w B., podniósł m.in. zarzut dotyczący monitorowania zachowania osadzonego w celi mieszkalnej bez wydawania decyzji w tym przedmiocie. Postawione przez wnioskodawcę zarzuty znalazły potwierdzenie w toku rozpoznawania wniosku. Z pisma Dyrektora Aresztu Śledczego wynika jednoznacznie, że we wskazanej jednostce penitencjarnej wydawanie stosownych decyzji jako zasadę wprowadzono po poleceniu z dnia 9 sierpnia 2013 r. Tymczasem art. 116 § 5a i 6 k.k.w. przewidujący możliwość monitorowania zachowania oraz wymóg podjęcia decyzji w tym przedmiocie wszedł w życie z dniem 22 października 2009 r.

Dlatego też skargę we wskazanym zakresie uznano za zasadną, informując o tym administrację więzienną. Rzecznik powiadomił o zajętym w sprawie stanowisku Dyrektora Aresztu Śledczego.

RPO-738713-II/13

Skazany, przebywający w Areszcie Śledczym w B.-B., podniósł zarzuty dotyczące m.in. warunków udzielania widzeń. Postawione przez Wnioskodawcę zarzuty znalazły potwierdzenie w toku rozpoznawania wniosku. Z pisma Dyrektora Aresztu Śledczego wynika jednoznacznie, że we wskazanej jednostce penitencjarnej nie zainstalowano stolików wolnostojących, lecz de facto połączono je w jeden szereg („ławę"). Analogiczne sprawy były już przedmiotem zainteresowania Rzecznika. W jego ugruntowanej opinii przegrodą oddzielającą skazanych od ich rodzin są stoliki połączone w jeden szereg. Należy zauważyć, że ustawodawca w art. 105a k.k.w. nie zawarł określenia „oddzielający" lecz „oddzielny", który zgodnie ze wskazanym słownikiem oznacza „tworzący pewną samodzielną całość; oddzielny od czego; nie połączony, odrębny, osobny". Stanowisko to znalazło akceptację także w odpowiedziach organów resortu sprawiedliwości na kierowane przez Rzecznika wystąpienia.

W piśmie z dnia 11 października 2011 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości podzielił stanowisko Rzecznika i wskazał, że co do zasady widzenia odbywają się pod nadzorem funkcjonariusza, w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą, przy oddzielnym stoliku. Minister zauważył również, że udzielanie widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt stanowi karę dyscyplinarną wskazaną w art. 143 § 1 pkt 6 k.k.w. Jako słuszne ocenił twierdzenie, że widzenia winny przebiegać w warunkach wynikających wprost z wykładni językowej art. 105a k.k.w., a ich łagodzenie lub obostrzanie może wynikać z konkretnych regulacji Kodeksu.

Także w odpowiedzi z dnia 14 sierpnia 2013 r. Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości faktycznie podtrzymał swoje poprzednie stanowisko stwierdzając m.in. że brak jest podstaw do wprowadzania obligatoryjnych ograniczeń w zakresie bezpośredniości kontaktu skazanego z osobą go odwiedzającą, poza nadzorowaniem przebiegu widzenia przez funkcjonariusza Służby Więziennej.

Podobnie Dyrektor Generalny Służby Więziennej w piśmie z dnia 25 maja 2011 r. przyznał, że realizacja przepisu art. 105a § 5 k.k.w. przy zastosowaniu przegród oddzielających osadzonych od ich rodzin, w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt, jest sprzeczna z wykładnią językową tego przepisu.

Dlatego też Rzecznik powiadomił o zajętym w sprawie stanowisku Dyrektora Aresztu Śledczego i zwrócił się z prośbą o podjęcie stosownych działań w celu spowodowania zapewnienia osobom pozbawionym wolności właściwych warunków odbywania widzeń.

RPO-716723-II/12/

Do Rzecznika wpłynął wniosek Pana Lucjana J., który żalił się, że Komisja Penitencjarna Zakładu Karnego w Ł. bezpodstawnie zmieniła mu podgrupę klasyfikacyjną z R-2 na R-1. Uczyniła to po dwóch dniach jego pobytu w tym zakładzie, przy czym, jak twierdził osadzony, nie popełnił on w tym czasie żadnego wykroczenia dyscyplinarnego.

Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Ł., który na prośbę Rzecznika przeprowadził w tej sprawie postępowanie wyjaśniające, poinformował, że decyzja Komisji Penitencjarnej Zakładu Karnego w Ł. była prawidłowa i merytorycznie słuszna. Podjęto ją wyłącznie na podstawie danych zawartych w dokumentacji osadzonego, które wskazują, że nie zasługuje on jeszcze na odbywanie kary w warunkach zmniejszonej dyscypliny.

Rzecznik mógłby się zgodzić z taką argumentacją gdyby nie fakt, że na podstawie tych samych informacji dwa tygodnie wcześniej komisja penitencjarna Aresztu Śledczego w K. podjęła decyzję o skierowaniu Pana Lucjana Ł do odbywania dalszej kary w zakładzie karnym typu półotwartego (podgrupa klasyfikacyjna R-2). Dlatego Rzecznik zwrócił się do Centralnego Zarządu Służby Więziennej w W. z prośbą o zbadanie

sprawy i zajęcie stanowiska, która z decyzji klasyfikacyjnych Pana Lucjana J. była zgodna z prawem i merytorycznie prawidłowa.

W odpowiedzi Rzecznik został poinformowany, że decyzja Komisji Penitencjarnej Zakładu Karnego w Ł. była merytorycznie niesłuszna, gdyż okres dwóch dni pobytu osadzonego w tej jednostce nie pozwalał na ocenę jego postawy w warunkach zmniejszonej dyscypliny. Ponadto nie zaistniały przesłanki uzasadniające poddanie osadzonego kolejnej ocenie okresowej i dokonanie zmiany typu zakładu karnego. W ocenie Centralnego Zarządu Służby Więziennej decyzja Komisji Penitencjarnej Zakładu Karnego w Ł. podjęta została z naruszeniem art. 89 § 4 Kodeksu karnego wykonawczego, dlatego Dyrektor Generalny Służby Więziennej uchylił ją, co spowodowało, że Pan Lucjan J. został ponownie skierowany do odbywania kary w zakładzie karnym typu półotwartego.

RPO-712283-II/13

Do Rzecznika skierował skargę Pan Dawid B., który żalił się na utrudnienia w korzystaniu z prawa do porozumiewania się ze swoim obrońcą. Podnosił, iż korespondencja skierowana do adwokata została nadana w punkcie pocztowym dopiero po 16 dniach od dnia przekazania jej administracji więziennej, a kontakt telefoniczny z obrońcą okazał się niemożliwy z uwagi na stanowisko organów więziennictwa, zgodnie z którym w świetle obowiązujących przepisów istnieje bezwzględny zakaz korzystania przez osoby tymczasowo aresztowane z aparatu telefonicznego.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego skarga została uznana za uzasadnioną w części dotyczącej niezapewnienia wnioskodawcy możliwości przeprowadzenia rozmowy telefonicznej z jego obrońcą.

W myśl art. 215 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. Jednocześnie przepis art. 217c k.k.w. stanowi, że tymczasowo aresztowany nie może korzystać z aparatu telefonicznego oraz innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej. Niemniej jednak Rzecznik jest zdania, że zakaz korzystania przez tymczasowo aresztowanych z aparatów telefonicznych nie obejmuje porozumiewania się przez nich z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym. Tożsame stanowisko prezentuje Ministerstwo Sprawiedliwości, które w piśmie skierowanym do Rzecznika wskazało, iż art. 217c k.k.w. nie dotyczy kontaktów z obrońcą lub pełnomocnikiem, lecz z innymi podmiotami, np. osobami bliskimi.

Należy również wskazać, że zakaz prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane stoi w sprzeczności z regułami zawartymi w rekomendacji Rec (2006) 2 Komitetu Ministrów do państw członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych. W sprawie nie może również umknąć uwadze fakt,

że delegacja Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu, przedstawiając w dniu 8 grudnia 2009 r. wyniki czwartej okresowej wizyty w Polsce, zgłosiła swoje zastrzeżenia do utrzymywania w Polsce zakazu prowadzenia rozmów telefonicznych przez osoby tymczasowo aresztowane.

Nie stwierdzono uchybień w czynnościach wykonywanych przez funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w G. Sposób postępowania z korespondencją był zgodny z obowiązującymi przepisami, które stanowią, że korespondencję tymczasowo aresztowanego administracja aresztu przekazuje właściwemu organowi dysponującemu, nie później niż drugiego dnia roboczego od daty jej otrzymania (art. 217b § 1 Kodeksu karnego wykonawczego oraz § 17.1. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania).

Pewne wątpliwości budzi sposób postępowania z przedmiotową korespondencją w Sądzie Okręgowym w G. Nie ustalono jednak, z jakich powodów korespondencja ta została wysłana do adresata dopiero po 10 dniach od daty jej wpływu do Sądu. Wydział Karny nie prowadził ewidencji przekazywanych przez jednostki penitencjarne listów osadzonych, zatem nie sposób ustalić, w jakim dniu korespondencja została dostarczona do właściwego wydziału oraz czy posiadała oznaczenie sygnatury akt sprawy. Brak tych informacji nie pozwala na stwierdzenie, że postępowanie z korespondencją naruszyło dyspozycję zawartą w § 313 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, w myśl której korespondencja do adwokata winna być niezwłocznie przekazana do adresata.

Przewodniczący Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w G. poinformował Rzecznika, że w celu uniknięcia sytuacji jak omawiana, podjęto decyzję o prowadzeniu ewidencji wpływającej do wydziału korespondencji osób tymczasowo aresztowanych.

RPO-734682-II/13

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Pan Mirosław O., który żalił się, że administracja Aresztu Śledczego w K. odmawia mu udostępnienia jego dokumentacji medycznej.

W toku podjętych czynności ustalono, że w dniu 8 października 2012 r. Pan Mirosław O. zwrócił się z prośbą do Dyrektora Aresztu Śledczego w K. o wypożyczenie dokumentacji medycznej w celu przedstawienia jej organom rentowym. Dyrektor Aresztu odmówił wypożyczenia dokumentacji stwierdzając, że brak jest podstaw do takiego działania. Poinformował jednocześnie, że dokumentacja może zostać udostępniona zespołowi do spraw orzekania o niepełnosprawności, w związku z prowadzonym postępowaniem, o ile organ ten zwróci się o to.

Stanowisko Dyrektora Aresztu, w części w jakiej dotyczyło odmowy udostępnienia skarżącemu jego dokumentacji medycznej, nie znajdowało uzasadnienia w obowiązujących przepisach. Każdy pacjent, również pacjent więziennej służby zdrowia, ma prawo dostępu do swojej dokumentacji medycznej na zasadach ogólnych, określonych w art. 27 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Zgodnie z tą regulacją dokumentacja medyczna jest udostępniania do wglądu w zakładzie opieki zdrowotnej, poprzez sporządzenie jej wyciągów, odpisów, kopii lub poprzez wydanie oryginału za pokwitowaniem odbioru i z zastrzeżeniem zwrotu po wykorzystaniu, jeżeli uprawniony organ lub podmiot żąda udostępnienia oryginałów tej dokumentacji. „Uprawnionym podmiotem" jest niewątpliwie sam pacjent (art. 26 ust. 1 ustawy).

Mając na względzie powyższe skargę osadzonego uznano za zasadną. Rzecznik zwrócił się jednocześnie do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w K. o podjęcie stosownych działań w celu spowodowania respektowania przez administrację Aresztu Śledczego w K. prawa pacjentów więziennej służby zdrowia do dostępu do ich dokumentacji medycznej.

ZESPÓŁ IV

RPO-698793-IV/12

Do Rzecznika wpłynął wniosek Pani Małgorzaty J. o pomoc w rozwiązaniu problemów mieszkaniowych. Wnioskodawczyni bezskutecznie ubiegała się w Urzędzie Gminy S. o możliwość zamieszkania w lokalu, którego głównym najemcą jest jej ojciec.

Analizując podmiotową sprawę Rzecznik zwrócił się do Burmistrza Gminy S. o nadesłanie wyjaśnień w tej sprawie oraz wskazanie, jakie warunki należy spełnić, aby uzyskać lokal z zasobu mieszkaniowego Gminy S. W odpowiedzi na wniosek, Burmistrz Gminy S. poinformował o wymogach, które należy spełnić aby otrzymać w/w lokal. W ocenie Rzecznika w uchwale Rady Miasta S. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy S. znalazł się zapis, który naruszał powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Uzależniał on wynajmowanie lokali wyłącznie osobom, „które nie posiadają tytułu prawnego a w przypadku małżonków żadnemu z nich nie przysługuje tytuł prawny do lokalu (nieruchomości) położonego na terenie Gminy S. lub innej miejscowości". W świetle takiego uregulowania osoby o niskich dochodach lecz posiadające tytuł prawny do nieruchomości zostały wyłączone z kategorii osób uprawnionych do uzyskania pomocy mieszkaniowej. Posiadanie tytułu prawnego do lokalu nie przesądza o tym, że po stronie członka wspólnoty samorządowej nie występuje przesłanka niezaspokojonej potrzeby mieszkaniowej. Ponadto takie uregulowanie prowadzi do dyskryminacji

mieszkańców gminy posiadających tytuły prawne do lokali (nieruchomości) i jednocześnie spełniających przesłanki otrzymania lokalu na czas nieoznaczony z zasobów komunalnych określonych w ustawie o ochronie praw lokatorów.

W odpowiedzi na pismo Rzecznika, Burmistrz Gminy i Miasta S. zobowiązał się do przygotowania projektu uchwały Rady Miejskiej w S. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy S. uwzględniając uwagi przedstawione we wniosku.

W dniu 12 grudnia 2012 r. Przewodniczący Rady Miejskiej w S. przekazał do wiadomości Rzecznika Praw Obywatelskich zmienioną uchwałę w sprawie zasad wynajmowania lokali oraz pomieszczeń tymczasowych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy i Miasta S. W nowej uchwale nie został ujęty przepis, który zawierał kwestionowane przez Rzecznika regulacje.

W związku z powyższym Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Burmistrza Gminy S. o poinformowanie o aktualnej sytuacji faktycznej i prawnej Pani Małgorzaty J.

RPO 713611-IV/12

Do Rzecznika wpłynął wniosek Pana Stanisława J. z prośbą o interwencję w sprawie toczącego się przed Prezydentem Miasta R. postępowania o wydanie decyzji ustalającej warunki zabudowy dla planowej przez Wnioskodawcę inwestycji.

Prezydent Miasta R. ośmiokrotnie wydawał w tej sprawie decyzję odmowną i pomimo kontroli instancyjnej Samorządowego Kolegium Odwoławczego w R. oraz sądowej kontroli sprawowanej przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. sytuacja prawna Wnioskodawcy nie została ostatecznie ukształtowana.

Sąd administracyjny stwierdził, że inwestycja spełnia wymogi określone w art.61 ust.1 pkt 2 -5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zdaniem Sądu rozstrzygnięcia wymagała tylko kwestia istnienia w sąsiedztwie zabudowy, która mogłaby stanowić punkt odniesienia dla inwestycji planowanej przez Wnioskodawcę, na potrzeby sporządzenia prawidłowej analizy urbanistycznej.

W związku z zaistniałą sytuacją Rzecznik wystąpił do Urzędu Miejskiego w R. z prośbą o złożenie wyjaśnień. W odpowiedzi uzyskał informację, że wydanie pozytywnej decyzji jest niemożliwe z uwagi na niespełnienie ustawowych przesłanek przez Pana Stanisława J., co uniemożliwia ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.

Po zapoznaniu się z aktami sprawy Rzecznik w piśmie z 1 lutego 2013 roku skierował do Prezydenta Miasta R. wystąpienie, w którym wyraził swoje zaniepokojenie sposobem prowadzenia postępowania administracyjnego w tej sprawie. Zaznaczył, że zgodnie z prawem o postępowaniu przed sądami administracyjnymi ocena prawna oraz wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w orzeczeniu sądu wiążą w

sprawie ten sąd oraz organ, którego działanie było przedmiotem zaskarżenia. Ponadto, pomimo że oceny prawne i wskazania organu II instancji nie są wiążące dla organu I instancji, to w ocenie Rzecznika nie oznacza to przyzwolenia ustawodawcy na bezpodstawne lekceważenie tych ocen, opinii i zaleceń. Rzecznik stwierdził, że bezsprzecznie doszło do naruszenia zasady praworządności, prawdy obiektywnej oraz pogłębiania zaufania.

Ostatecznie dnia 18 lipca 2013 r. Prezydent Miasta R. wydał zgodną z wnioskiem decyzję ustalającą warunki zabudowy dla zaplanowanej przez Pana Stanisława J. inwestycji. Decyzja jest ostateczna.

Biuro Pełnomocnika Terenowego w Katowicach

Zespół XVIII

RPO-734434-XVIII/13

Do Rzecznika zwróciła się Pani Katarzyna K. w sprawie właściwości miejscowej sądów wyznaczonych do rozpoznania sprawy o zmianę zawartego w wyroku rozwodowym orzeczenia o władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi. Interesantka złożyła. w Wydziale IV Rodzinnym i Nieletnich w Sądu Rejonowego w K wniosek o zmianę zawartego w wyroku rozwodowym orzeczenia o władzy rodzicielskiej i powierzenie jej władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi: córką Anną K. oraz synem Mateuszem K. a także ograniczenie ojcu Marcinowi K. wykonania władzy rodzicielskiej do współdecydowania o sposobie spędzania wolnego czasu z dziećmi w czasie przypadających mu kontaktów.

Powyższy wniosek uzasadniony był faktem, iż dzieci po tygodniu spędzonym u ojca w miejscu jego zamieszkania nie zostały odwiezione do matki i nadal przebywają u Pana Marcina K. Wniosek w powyższej sprawie został złożony do Sądu Rejonowego w K., jako Sądu właściwego miejscowo zgodnie z postanowieniami art. 569 § 1 k.p.c. Z treści wyroku rozwodowego Sądu Okręgowego w K. z dnia 3 marca 2011 r., wynika, iż stronom powierzona została władza rodzicielska nad małoletnimi dziećmi, z tym że miejscem zamieszkania małoletnich będzie każdorazowe miejsce zamieszkania matki Pani Katarzyny K. tj. miasto K.

Postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w K. Wydział XVIII Cywilny Rodzinny na skutek przedstawienia akt przez Sąd Rejonowy w K. wyznaczył do rozpoznania spraw w trybie art. 508 k.p.c. Sąd Rejonowy w T.

Ojciec małoletnich Pan Marcin K. złożył w tej samej sprawie do Sądu Rejonowego w T. Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich wniosek o zmianę zawartego w wyroku

rozwodowym orzeczenia o władzy rodzicielskiej i powierzenie mu władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi: córką Anną K. oraz synem Mateuszem K.

Sąd Rejonowy w T. Wydział III Rodzinny i Nieletnich postanowieniem z dnia 15 marca 2013 r. stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do prowadzenia według właściwości Sądowi Rejonowemu w K. Zażalenie na ww. postanowienie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w K. W związku z powyższym Interesantka podniosła, iż niezrozumiała jest dla niej sytuacja, iż w tej samej sprawie prowadzonej z wniosku matki dzieci oraz z wniosku ojca uznane za właściwe miejscowo zostały inne sądy – Sąd Rejonowy w T. dla sprawy prowadzonej z wniosku Pani Katarzyny K. oraz Sąd Rejonowy w K. do prowadzenia postępowania z wniosku ojca Pana Marcina K.

W sprawie, na podstawie art. 12 pkt 13 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwrócono się do Prezesa Sądu Okręgowego w K. z prośbą o zbadanie przedmiotowej sprawy w szczególności decyzji odnośnie właściwości miejscowej sądów, a także stanu sprawy zainicjowanej przez Panią Katarzynę K. o zmianę zawartego w wyroku rozwodowym orzeczenia o władzy rodzicielskiej nad małoletnimi.

W odpowiedzi Prezes Sądu Okręgowego w K. poinformował, iż mając na uwadze względy celowości na podstawie art. 508 1 2 k.p.c. Sąd Okręgowy w K. wyznaczył Sąd Rejonowy w T. do prowadzenia sprawy z wniosku Pana Marcina K. w sprawie toczącej się dotychczas przed Sądem Rejonowym w K. W związku z powyższym obie sprawy tj. z w wniosku interesantki Pani Katarzyny K. oraz z wniosku Pana Marcina K. o zamianę wyroku rozwodowego w przedmiocie wykonania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi: Anną K. i Mateuszem K. będzie rozpoznawał Sąd Rejonowy w T.

Nadto w odpowiedzi na pismo Rzecznika Prezes Sądu Okręgowego w K. objął nadzorem administracyjnym obie sprawy prowadzone przez Sąd Rejonowy w T.